

Søken etter paradiset

**- På leting etter kulturell identitet blant
Celticsupportere i Norge og Glasgow**

Hovedoppgave i sosialantropologi

Sosialantropologisk Institutt, Universitetet i Oslo, våren 2007

Kjetil Klonteig

SAMMENDRAG:

Denne avhandlingen bygger på et feltarbeid gjort i Glasgow i perioden november 2002 til juni 2003. Den har Celticsupportere som tema og deres forhold til Celtic FC. Jeg retter spesielt fokuset mot hvor og hvordan Celticsupporterne uttrykker sin identitet, og hvilke utfordringer Celtic FC og lagets supportere møter som representanter for den irsk/katolske identiteten i Skottland. Jeg er også opptatt av hvordan norske Celticsupportere forsøker komme nærmere de glaswegiske Celticsupporternes kulturelle bakgrunn og identitet ved å fokusere på irsk politikk og historie, samt klubbens irske opphav i sitt virke som supportere. Dette er en komparativ studie av norske og glaswegiske Celticsupportere.

De to første kapitlene presenterer leseren for prosjektet, lokaliteten og studieobjektene. I kapittel 2 tar jeg nærmere bestemt for meg appropriasjon av sted, hvor jeg blant annet ser på hvordan glaswegiske og norske Celticsupportere tar i bruk Glasgow som sted. De approprierer stedet forskjellig ut fra ulike tilnærminger til Celtic i sitt virke som supportere, men samles om opphavsmysten om at Celtic er et resultat og en representant for irsk diaspora. Det er dette fenomenet kapittel 3 handler om. Jeg diskuterer da hvorvidt Celtic og klubbens supportere kan være representanter for irsk diaspora i forhold til Steven Vertoveks teori om tre måter å forstå diaspora på. Kapittel 4 tar for seg sekterisme som begrep og fenomen med fokus på Skottland og hva norske og glaswegiske Celticsupportere anser for å være sekterisk. Her er meningene forskjellige ettersom hvor vid eller snever definisjon supporterne bruker på dette begrepet. avhandlingens kapittel 5 heter The Old Firm, og tar for seg forholdet mellom Celtic og Rangers. Dessuten tar jeg opp hvilke konsekvenser kampen mot sekterisme har for Celtic og lagets supportere som representanter for den irsk/katolske kulturen og identiteten. kapittel 6 diskuterer avhandlingens temaer og hovedproblemstilling.

INNHALDSFORTEGNELSE:

Forord	5
Kapittel 1: Entering the Field – En innledning	7
1.1. Byen Glasgow – Lokalteten for feltarbeidet	8
1.2. Irsk innvandring til Glasgow	10
1.3. The Old Firm – De to fotballklubbene Celtic og Rangers	12
1.4. Sekterisme	12
1.5. Prosjektet i en antropologisk kontekst – Hvorfor studere Celticsupportere?	13
1.6. Avhandlingens teoretiske perspektiver	14
1.7. Feltarbeidet og metode	15
1.8. Veien videre – Avhandlingens øvrige kapitler	24
Kapittel 2: Celticsupporterne – Et møte med norske og glaswegiske Celts og deres appropriasjon av sted	28
2.1. Fenomenologien, dwellingperspektivet og begrepsparet shallow play og deep play	29
2.2. Celticsupporterne – Organisering av miljøene og deres appropriasjon av sted	31
2.2.1. Det norske Celticmiljøet og deres appropriasjon av Norge som sted	32
2.2.2. Norske Celticsupportere og deres appropriasjon av Glasgow og Irland som steder	38
2.2.3. Celticmiljøet i Glasgow og deres appropriasjon av sted	45
2.2.4. Komparasjon av norske og glaswegiske Celticsupporteres appropriasjon av sted	49
2.2.5. Avslutning – Kulturell identitet og appropriasjon av sted	57

Kapittel 3: Diaspora	60
3.1. Hva er diaspora?	60
3.2. Den irske diaspora	63
3.2.1. Irsk innvandring til Skottland	66
3.2.2. Irsk og skotsk innvandring til Norge	68
3.3. Diskusjon av Steven Vertovecs teori om tre betydninger av diaspora	68
3.3.1. Diaspora som sosial form	69
3.3.2. Diaspora som en form forbevissthet	78
3.3.3 Diaspora som en form for kulturell produksjon	82
3.4. Avslutning – Celticsupportere og irsk diaspora	
Kapittel 4: Sekterisme	85
4.1. Om begrepet sekterisme	86
4.2. Sekterismen som fenomen i Skottland	89
4.2.1. Debatten om sekterisme i Skottland	91
4.2.2. ”Sekterismeparagrafen”	93
4.3. Celticsupporterne og deres forståelse av hva sekterisme er	98
4.3.1. Glaswegiske Celticsupporteres forståelse av sekterisme	99
4.3.2. Norske Celticsupporteres forståelse av sekterisme	104
4.4. Avslutning – En generell diskusjon av sekterisme	109

Kapittel 5: "The Old Firm" – Celtic og Rangers som representanter for to kulturtradisjoner	112
5.1. The Old Firm – Forholdet mellom Celtic og Rangers	113
5.2. The Old Firm i Skottland og sekterismedebatt	121
5.2.1. Den skotske sfæren	124
5.2.2. Den irsk/katolske sfæren	127
5.2.3. Old Firm-sfæren	133
5.3. "Vi og dem" – Norske Celticsupporteres forhold til The Old Firm som representanter for to kulturtradisjoner	137
5.3.1. Norske Celticsupportere og rivalen Rangers	137
5.3.3. Norske Celticsupportere og forsvaret av den irsk/katolske kulturtradisjonen	141
5.4. Avslutning – En irsk/katolsk identitet under press?	145
Kapittel 6: Paradise lost or found? – En avslutning	147
Appendiks	152
Referanselitteratur	159

FORORD:

Denne avhandlingen handler om norske og glaswegiske Celticsupportere. Jeg ønsker å sette fokus på deres kulturelle identitet og virke som Celticsupportere, samt deres forhold til fotballklubben Celtic FC. Jeg er i denne avhandlingen særlig opptatt av hvor og hvordan Celticsupporterne uttrykker sin identitet, og hvilke utfordringer Celtic FC og lagets supportere møter som representanter for den irsk/katolske identiteten i Skottland. Jeg er også opptatt av hvordan norske Celticsupportere forsøker komme nærmere de glaswegiske supporterernes kulturelle bakgrunn og identitet ved å fokusere på irsk politikk og historie, samt Celtic FCs irske røtter i sitt virke som supportere.

Jeg ønsker aller først å rette en stor takk til mine foreldre for den støtten de har gitt meg gjennom livet, for uten den hadde jeg sannsynligvis ikke nådd så langt som å gjennomføre et hovedfag i det hele tatt. Den støtten dere har gitt meg har på alle måter vært av uvurderlig verdi for meg. Videre ønsker jeg å takke Sosialantropologisk Institutt ved Universitetet i Oslo, for at jeg i sin tid fikk godkjent prosjektet som har resultert i denne hovedoppgaven. En spesiell takk til min veileder Dag Henrik Tuastad ved Universitetet i Oslo for gode innspill og god veiledning gjennom det møysommelige arbeidet med dette prosjektet. Hans tilbakemeldinger har vært verdifulle å ta med seg videre i arbeidet med avhandlingen. En stor takk går også til avdøde Professor Eduardo Archetti som gjennom sitt engasjement for antropologien som fag og brede kunnskap ga meg stor inspirasjon i arbeidet med dette prosjektet da han ledet hovedfagskurset "Sport, dans og identitet" ved Universitetet i Oslo våren 2004.

Jeg vil også rette en stor takk til Celtic Supporters Club Norway (CSCN) og klubbens medlemmer for deres åpenhet og for deres interesse for dette prosjektet. Uten dem ville ikke dette prosjektet og denne hovedoppgaven vært mulig. Takk også til mine informanter i Skottland for at de tok så godt mot meg og fikk meg til å trives under oppholdet i Glasgow. Colin, Danny, Donald og Gordon skal sammen med andre glaswegere ha en stor del av æren for at dette prosjektet har fått den formen det har fått. Jeg retter også en takk til Columb Hamilton og hans familie som lot meg tid sammen med dem under mitt korte opphold i Belfast i mai 2003. Takk også til Columbs fetter Eddie Whyte som opprettet kontakten mellom Columb og meg. Takk også til familien McBride i Glasgow som sjenerøst lot meg bo hos dem under et kortere opphold i byen i forbindelse med at jeg var der for å overvære den skotske cupfinalen i fotball i 2005. Særlig vil jeg takke Steve som stilte som stilte sin egen leilighet til min disposisjon under den største delen av oppholdet.

Den største takken lar jeg gå til min kollokviegruppe gjennom disse årene som jeg har vært hovedfagsstudent ved Universitetet i Oslo, som har bestått av May Hennie Kristensen, Ricky Halvorsen, Monika Gulmoen, Britt Nygård og Heidi Park. Dere har vært en uvurderlig støtte for meg gjennom hele tilværelsen som hovedfagsstudent både før og under arbeidet med denne hovedoppgaven. Særlig setter jeg pris på det sosiale samholdet og den faglige og teoretiske takhøyden i gruppa, og at det alltid har vært rom for god diskusjon medlemmene i mellom. Dere har betydd enormt mye for meg. Spesielt vil jeg takke May som har fungert som respondent på alt jeg har skrevet under arbeidet med denne avhandlingen. Uten dine innspill, din moralske støtte og rolle som samtalepartner hadde jeg aldri klart å gjennomføre dette prosjektet. Tiltakskonsulent Camilla Rønneseter i Bydel Frogner fortjener en stor takk for at hun med stor innsats fikk bydelsadministrasjonen til å gi meg studiepermisjon fra VHG slik at jeg kunne få gjort ferdig denne avhandlingen.

KAPITTEL 1: ENTERING THE FIELD – EN INNLEDNING

Hensikten med dette kapitlet er å gi leseren en oversikt over forskningsprosjektet denne avhandlingen bygger på, og hvordan jeg har tenkt å bygge opp denne avhandlingen. Denne hovedoppgaven bygger på et feltarbeid som ble gjort i Glasgow i perioden ultimo november 2002 til medio juni 2003. I tillegg benytter jeg meg av data samlet inn i Norge etter studier i det norske Celticmiljøet etter endt feltarbeid i Glasgow og parallelt med at jeg har skrevet denne avhandlingen. Jeg kom til Glasgow for å studere Celticsupportere og deres forhold til fotballklubben Celtic FC. Jeg ville studere det Glasgow jeg hadde hørt om via det norske Celticmiljøet i Celtic Supporters Club Norway (CSCN). De beskrev et glaswegisk¹ Celticmiljø hvor det politiske aspektet ved den irsk/katolske kulturtradisjonen som Celtic er en representant for skulle være sentralt. Jeg oppfatter det slik at dette kunne ha å gjøre med at flertallet av disse menneskene var katolikker med irsk bakgrunn, og at de levde som en minoritet i et religiøst segregert Skottland med en identitet og kultur som skilte seg fra den protestantiske majoritetens egen. Deres egen irsk/katolske kulturbakgrunn og identitet syntes ikke å komme uttrykk i offentlige sammenhenger. Prosjektets hovedproblemstilling ble derfor som følger:

Hvilke konsekvenser har det for Celtic FC og lagets supportere at den irsk/katolske kulturen og identiteten ser ut til å ha kommet under økende press den siste tiden, og hva kan være årsaken til dette?

¹ Glaswegere er det man kaller innbyggerne i byen Glasgow.

1.1. Byen Glasgow – Lokaliteten for feltarbeidet²

Glasgow er Skottlands største by og har et innbyggertall på cirka 600 000 mennesker. Byen ble grunnlagt på 1100-tallet og vokste raskt som et viktig handelssentrum. Særlig på 1700-tallet økte forretningsvirksomheten i byen, og det ble særlig etablert handelsrelasjoner til de britiske koloniene i Nord-Amerika. Etter den amerikanske selvstendigheten skiftet glaswegiske handelsmenn fokus tik i stedet å drive handel i Karibia som de drev import av sukker fra, slik at dette ble en viktig inntektskilde for byens forretningsmenn.

Utover 1800-tallet og særlig i Victoria-tiden da det britiske imperiet var på sitt mektigste, fikk Glasgow betegnelsen ”The Second City of the Empire”. Dette kom av at Glasgow på denne tiden hadde rukket å bli en viktig industriby. Særlig gjorde de mange skipsverftene langs elven Clyde at byen fikk store inntekter. En lang periode ble nesten all bygging av større skip i Storbritannia foretatt av verft i Glasgow. I perioden fra 1870 til starten av første verdenskrig ble nesten en femtedel av all skipsbygging i verden foretatt ved verft i Glasgow. Annen tungindustri og tekstilindustri var også viktig for byen. Perioden var også preget av svært høy befolkningsvekst siden industrien trengte arbeidskraft. Det var i denne perioden byens sentrum fikk mye av sitt nåværende utseende, med store viktorianske mursteinsbygg og sine mange parker og grøntområder.

Utover på 1900-tallet gikk det dårligere for Glasgow som industriby, og særlig var depresjonen på 1930-tallet hard. Nedgangen i verftsindustrien og annen tungindustri var særlig merkbar for byen og dens befolkning. Den skyldtes blant annet at verftene i byen av flere årsaker ikke lenger var konkurransedyktige i forhold til verft andre steder i verden. Mot

²Alle faktaopplysninger om Glasgows historie er hentet fra nettsidene www.glasgow.gov.uk og www.theglasgowhistory.com.

slutten av århundret og inn i et nytt årtusen har Glasgow igjen begynt å se bedre dager. Bygningene er rensket for smog og nye kjøpesentra, teatre, restauranter og konsertlokaler har sett dagens lys. Oppsvinget begynte med at byen var europeisk kulturby i 1990 og det var også viktig for byen at den britiske festivalen for kunst og design ble avholdt der i 1999. da våknet igjen interessen for lokal design, og særlig har arkitekten Charles Rennie Macintosh, som levde og virket i byen rundt forrige århundreskifte opplevd økt interesse siden det. Han har tegnet en rekke bygninger i og nær sentrum av byen, som for eksempel ”The Light House”, som i dag er et museum over hans eget livsverk og for moderne design og ”The Willow Tea Rooms”, som er en tesalong i Buchanan Street hvor han har designet både eksteriøret og interiøret.

Det var altså denne byen jeg ankom en sen ettermiddag i november med tog fra Prestwick International Airport i Ayrshire. Jeg ble raskt innlosjert i ”Student Village” i det som er kjent so Merchant City helt i sentrum av Glasgow. Det var her jeg traff to av mine viktigste informanter i Glasgow, som begge på sitt vis har bidratt til at prosjektet har blitt som det har blitt. Begge var for øvrig Rangerssupportere og jobbet på ”Student Village”. Den ene som daglig leder og den andre som vaktmester på stedet. Jeg oppholdt meg stort sett i en vest-østgående akse fra området rund Central Station (jernbane) og Sauciehall Street i sentrum og østover langs Argyle Street og Gallowgate og opp til Celtic Park, som ligger i bydelen Parkhead på østkanten omtrent en halvtimes gange fra der jeg bodde. Langs denne aksen ligger det mange godt besøkte Celticpuber hvor av de mest kjente var Thee Hoops Bar, Bar of 67 og Bairds Bar. Den andre aksen for min aksjonsradius gikk i retning nord- sør fra nordsiden av torvet St. Georges Cross på nordsiden av Clyde til bydelene Gorbals og Queens Park sør for elven. I Gorbals ligger den kjente Celticpuben Brazen Head, som besøkes av mange norske Celticsupportere når de er i Glasgow, mens den puben som jeg frekventerte

mest under oppholdet i Glasgow heter Heraghty's og ligger i Queens Park. Både Gorbals i sør områdene mellom Celtic Park og Argyle Street i øst er kjent som områder hvorefter irene slo seg ned da de kom til Glasgow. Særlig har Gorbals fått et "irsk" preg med innvandringen fra Irland på 1900-tallet. Disse stedene bærer til en viss grad preg av å ha huset arbeiderklassen i byen opp gjennom historien. Østkanten preges enda av bebyggelse som er i dårlig forfatning, mens det er startet en del nye byggeprosjekter i Gorbals for å få vekk den mest nedslitte bebyggelsen. Uansett var det i denne byen jeg gjorde mitt feltarbeid over en periode på seks måneder i 2002/03.

1.2. Irsk innvandring til Glasgow

Den irske utvandringen begynte for alvor etter at potethøsten hadde slått feil i årene 1845-51. mange reiste til USA, men en stor del reiste også til England og skottland. innvandringen til Skottland fra Irland synes å ha vært betydelig også utover på 1900-tallet, og har til en vissgrad vedvart frem til i dag. Selv om skotter med irsk/katolsk bakgrunn er godt integrert i det skotske samfunnet i dag og er likestilt med den protestantiske majoriteten i landet, så hadde de første irske innvandrerne det vanskelig i Skottland. de bosatte seg i byens slumområder på østkanten og tok seg arbeid som ufaglært arbeidskraft i industrien eller de mange gruvene i Skottland (Akenson, 1993: 5, 18 og 19 og Aspinwall i O'Sullivan, 1996: 153).

Andelen av katolikker økte kraftig i Skottland som følge av den massive irske innvandringen fra så lite som 1 % etter reformasjonen i 1560 da denne katolske tro ble forbudt og fram til cirka 25 % i dag (Bradley, 1995: 135-36). Dette kan ha skapt usikkerhet blant den protestantiske majoritetsbefolkningen og en følelse av å ha kommet under press, som igjen kan ha ført til negative holdninger til katolikker i skottland. Dette gjorde det vanskelig for

irene å få jobb og de fortsatte å være fattige også i sitt nye hjemland. Disse motsetningene kan være årsaken til problemet med sekterisme i Skottland. Majoriteten føler seg usikker fordi andelen av katolikker i Skottland øker, mens de irske innvandrerne settes under press av majoriteten gjennom krav om full assimilasjon i det skotske samfunnet. Det pekes også på at noe av grunnen til at skottene syntes å være så skeptiske til irske innvandrere er skottenes slektskap med den protestantiske befolkningen i Nord-Irland. Det var nemlig mange skotter som flyttet dit og fikk jord da den britiske kronen tok kontroll over Irland (Bradley, 1995: kap.1). Uansett synes det som om det oppsto en polarisering mellom protestanter og katolikker i Skottland i takt med at innvandringen fra Irland økte.

1.3. The Old Firm – De to fotballklubbene Celtic og Rangers

Det var de dårlige leveforholdene for irske innvandrere på Glasgows østkant som fikk en irsk prest ved navn Brother Walfrid til å ta initiativet til å danne en fotballklubb som kunne skaffe kirken inntekter til å skaffe mat til de fattige immigrantene fra Irland. Derfor så Celtic FC dagens lys i november 1887. Det ble den første tiden drevet med sykling og friidrett i tillegg til fotball, men snart fikk fotballen all oppmerksomhet. Laget fikk raskt stor oppslutning blant de irske innvandrerne, noe som har vedvart frem til i dag. Klubben fikk også tidlig sportslig suksess, og dette har også vedvart. Klubben som startet som en veldedighetsorganisasjon gir den dag i dag betydelige beløp til veldedighet, og særlig er de mange supporterklubbene rundt om i verden engasjert i dette arbeidet (Murray, 2000: 11-18).

Rangers FC så dagens lys 15 år før Celtic i 1872. Dette laget har vunnet flest titler i skotsk fotball, og regnes som protestantenes lag og Celts største rival. Rangers har opp gjennom tidene fått stempel som en institusjon preget av antikatolske holdninger fordi klubben helt

frem til 1989 nektet å gi katolske spillere kontrakt. Laget har tradisjonelt hentet sine supportere fra den protestantiske middelklassen og de mange industriarbeiderne i Glasgow (Murray, 2000: 7-10).

De to klubbene hadde stor sportslig suksess og mange tilhengere i en by med både befolkningsvekst og økonomisk vekst. Dette genererte mer penger for Celtic og Rangers enn noen av de andre fotballklubbene i landet. Dette skapte grunnlaget for en situasjon hvor de to rivalene fra Glasgow nesten uten unntak har dominert skotsk fotball fra slutten av 1880-tallet og frem til i dag. Det er de to lagenes sportslige og økonomiske suksess som har gitt opphavet til det navnet forholdet mellom disse klubbene har fått på folkemunne, nemlig ”The Old Firm”. Nå handler ikke rivaliseringsforholdet mellom de to lagene bare om idrett og økonomi, men også om møtet mellom to ulike religioner og kulturtradisjoner. Dette vil bli behandlet mer utførlig senere i avhandlingen (ibid:19-23).

1.4. Sekterisme

Sekterisme er et fenomen som alle skotter i større eller mindre grad har nødt til å forholde seg til, selv om ikke alle har direkte erfaring med det. Sekterismen er ikke like synlig over alt i det skotske samfunnet, men ikke sjelden ligger den like under overflaten. Det området sekterismen har vært mest synlig er fotballen, og fenomenet har særlig blitt knyttet til The Old Firm. Da har sekterismen til tider vært knyttet til vold og til og med drap (Coogan, 2001: 251). Likevel er det i arbeidslivet de fleste har merket sekterismen på kroppen. Det var nemlig lenge slik at katolikker ikke hadde adgang til å jobbe i bestemte bransjer på grunn av sin etniske og religiøse bakgrunn. I dag synes situasjonen å være bedre, men noen av mine informanter kunne fortelle at de hadde opplevd å bli diskriminert på arbeidsmarkedet ved flere

anledninger på den måten at de ikke fikk arbeid i bestemte firmaer. Sekterisme handler altså blant annet om handlinger, holdninger og ytringer med basis i fordommer mot andre personers religiøse og til en viss grad etniske tilhørighet (Bradley, 1995: 179). Jeg vil legge til at sekteriske handlinger og ytringer har vært forbudt i skottland siden våren 2003 da The Criminal Justice Act – Scotland ble vedtatt av parlamentet i Edinburgh. Denne lovens artikkel 74 omhandler sekterisme, og loven kom etter flere års opphetet debatt om sekterisme i Skottland som følge av flere grove voldsepisoder forbundet med The Old Firm. Loven forbyr handlinger og ytringer som kan oppfattes som sekteriske i det offentlige rom. Lovbrudd kan straffes med fengsel og/eller bøter. Dette temaet kommer til å danne et slags bakteppe gjennom hele avhandlingen, men vil vies særlig stor oppmerksomhet i kapittel 4 og 5.

1.5. Prosjektet i en antropologisk kontekst – Hvorfor studere Celticsupportere?

Litteraturen om fotball har stort sett handlet om maskulinitet. I fotballantropologiens spede begynnelse var det ofte oppdragsforskning på hooligans som var vanlig (Armstrong & Giulianotti, 1997: 2). I forbindelse med maskulinitet pekes det på at fotball handler om verdier som kraft, fart, lojalitet og mot sto sentralt. Det har også blitt sett på som en kamp mellom det gode og det onde eller stilisert krig. Videre kan fotball ses på som et ritual med faste deltakere i form av dommer, spillere og publikum. (ibid.: 10). Fotball kan også være en arena for uttrykk av politisk og nasjonal tilhørighet. Dette er vanlig i Sør-Amerika, men forekommer også i Italia hvor Roma-klubben Lazio hører til det politiske høyre, mens Livorno hører til venstresiden. Jeg skriver om fotball og kulturell, eller identitet, som Dag Tuastad har gjort om palestinere i Jordan (ibid.: kap.5). I Afrika preges fotballen av stammemotsetninger, men kan også brukes for å tilbakeføre barnesoldater som i Sierra Leone hekseri er videre vanlig i afrikansk fotball. Mest for å bringe lykke for sitt eget lag, men også svart magi kan

brukes mot andre lag. (Armstrong & Giulianotti: 18-19). Studier av fotball har ofte handlet om hooligans og hvordan dette problemet bør løses, som Armstrong og Young viser her da med hovedvekt på lovgivning som gjør det vanskeligere for fotballpøbler å drive sin virksomhet (ibid.:19-20). Hognestad og Giulianotti, ser på hvordan de skotske storklubbene Aberdeen og Hearts sine supportere takler livet i skyggen av Celtic og Rangers.

Celticsupportere er fokus for dette prosjektet. Jeg ville studere Celticsupporterne som representanter for en irsk/katolsk kulturtradisjon og identitet, som syntes å være under press i et skotsk samfunn hvor kampen mot sekterisme spilte en viktig rolle. Det er en komparativ studie av norske og glaswegiske Celticsupportere som på forskjellig måte uttrykker det å være Celticsupportere. Begge grupper legger vekt på Celtic som representant for den irske minoritetskulturen i Skottland. Jeg sammenligner deres appropriasjon av Glasgow som sted for å se om det finnes likheter og forskjeller i deres virke som supportere og jeg ser på deres forståelse av sekterismebegrepet fordi dette fenomenet påvirker hvordan de gir uttrykk av irsk/katolsk identitet. også her er det forskjeller og likheter mellom gruppene, men jeg vil ikke gå i detaljer om mine funn her. Det får komme i senere kapitler.

1.6. Avhandlingens teoretiske perspektiver

De teoretiske perspektivene som jeg har valgt å bruke i denne avhandlingen fungerer først og fremst som mentale knagger å henge empirien på slik at den kan bli systematisert på best mulig måte. Jeg er også av den oppfatning at de teoretiske perspektivene som er brukt i denne avhandlingen er de som er best egnet til å bruke i analysen av min egen empiri i forhold til de temaer og problemstillinger jeg har ønsket å belyse i denne avhandlingen.

I kapittel 2 brukes dwellingperspektivet som er inspirert av fenomenologien til å analysere norske og glaswegiske Celticsupporteres appropriasjon av sted og knyttes til Clifford Geertz begrepspar shallow play og deep play for å vise til forskjeller og likheter i forhold til supporterens dwelling i sin appropriasjon av sted. I kapittel 3 bruker jeg Steven Vertovecs teori om tre betydninger av diaspora og en artikkel av Roger Sanjek om migrasjon for å si noe om hva slags form for diaspora irene er en del av og til fortelle om Celticsupporternes spredning rundt om i verden som et mulig uttrykk for irsk diaspora og identitet. I kapittel 4 setter jeg fokus på sekterisme og bruker litteratur fra Joseph M. Bradley, som skriver om religion og etnisitet i Skottland fra 1995, og fra hans artikkelsamling om Celtic fra 2004. Ellers bruker jeg Holy og Stučliks tanker om folkemodeller til å vise til emiske definisjoner av begrepet sekterisme. For uten dette bruker jeg en del generell litteratur om irsk diaspora og om Celtic. Kapittel 5 bygger på kapitlet før og handler om hvordan Celticsupporterne forholder seg til Rangers og deres supportere, samt at jeg diskuterer hva som skjer når den irsk/katolske kulturtradisjonen blir satt under press utenfra. I dette kapitlet bruker jeg Eidheims artikkel ”When Ethnic Identity is a Social Stigma”, som ble publisert i Fredrik Barths bok ”Ethnic Groups and Boundaries ” i 1969 for å identifisere tre kulturelle sfærer i skottland som har konsekvenser for når og hvor folk med irsk katolsk bakgrunn velger å uttrykke sin egen identitet. I kapittel 6 avslutter jeg med en diskusjon rundt hovedproblemstillingen i denne avhandlingen.

1.7. Feltarbeidet og metode

Jeg kom til Glasgow for å studere Celticsupportere og deres forhold til fotballklubben Celtic FC. Jeg ville studere det Glasgow jeg hadde hørt om via det norske Celticmiljøet i Celtic Supporters Club Norway (CSCN). Dette skulle være et miljø hvor det politiske aspektet ved

den irsk/katolske kulturtradisjonen som Celtic er en representant for skulle være sentralt. Dette skulle vise seg i form av støtte til den irske republikanske bevegelse representert ved IRA og Sinn Fein, og komme til uttrykk i form av rebelsanger og bruk av irske symboler på kampene, som for eksempel det irske flagget slik jeg var vant til fra det norske Celticmiljøet. Det skulle imidlertid vise seg at dette var de norske Celticsupporternes bilde av Glasgow, og ikke nødvendigvis noe alle lokale Celticsupportere ville kjenne seg igjen i.

Det jeg møtte i Glasgow syntes å være et Celticmiljø hvor flertallet av supporterne tonet ned eventuelle holdninger enten det var knyttet til den politiske situasjonen i Irland eller andre steder. Jeg forsto fort at dette kunne ha å gjøre med at flertallet av disse menneskene var katolikker med irsk bakgrunn, og at de levde som en minoritet i et religiøst segregert Skottland med en identitet og kultur som skilte seg fra den protestantiske majoritetens egen. Deres egen irsk/katolske kulturbakgrunn og identitet syntes ikke å komme så sterkt til uttrykk offentlig. På grunn av det jeg møtte i Glasgow bestemte jeg meg for å skifte fokus fra å studere det eksplisitt politiske aspektet ved det å være irsk/katolsk glasweger og Celticsupporter til det å studere de glaswegiske Celticsupporterne som representanter for en irsk/katolsk kulturtradisjon og identitet, som syntes å være under press i et skotsk samfunn hvor sekterismen var bakteppet. Videre ville jeg sammenligne dette med det norske Celticmiljøet og deres forhold til Celtic FC for å kartlegge eventuelle likheter og forskjeller mellom de to miljøene og deres forhold til Celtic og den irsk/katolske kultur og identitet som klubben syntes å representere. Dette representerte for meg den runddansen mellom teori, metode og data som de fleste samfunnsforskere på feltarbeid synes å oppleve fra tid til annen (Wadel, 1991: 129-130).

Geografisk nærhet og avstand synes å ha betydning for hvilket forhold informanter fra henholdsvis Glasgow og Norge har til sekterisme både som begrep og i praksis. Som norsk Celticsupporter var dette noe jeg ikke i særlig grad hadde reflektert over før jeg kom til Glasgow. Det overrasket meg at det viste seg å være slik siden jeg tidligere hadde sett på Celticsupportere som en homogen gruppe mennesker ut fra min kjennskap til det norske Celticmiljøet og den sporadiske kontakten jeg hadde hatt med Celticsupportere fra andre land på mine turer med CSCN til Irland.

Metodene jeg brukte under feltarbeidet var deltakende observasjon, feltsamtaler med mine informanter og strukturerte intervjuer med hovedinformantene. *Feltsamtalene* var det jeg fikk mest utbytte av som metode. Dette fordi en feltsamtale har en ganske uformell karakter og at jeg derfor kom lettere i kontakt med folk. Jeg kunne begynne samtalen med å presentere meg og snakke om andre ting enn det jeg ville vite noe om for senere å pense inn på temaer som syntes relevante i forhold til mitt eget forskningsprosjekt. Dette gjorde at jeg ofte fikk tilleggs- og informasjon som skulle komme til nytte videre i forskningen. Feltsamtalen syntes å fungere best som metode om samtalen foregikk mellom meg og en eller høyst to andre personer. Det var en god metode å bruke gjennom hele feltarbeidet, men kanskje aller mest i en tidlig fase som et middel for å få adgang til arenaer hvor jeg ville drive forskning, og for å bli kjent med folk som etter hvert kunne bli informanter under feltarbeidet. Arenaene for feltsamtalene kunne både være det offentlige rom i form av for eksempel puben eller ute på gata, eller i den private sfæren kjempe hos folk. Kontoret til Gordon var også en slags privat sfære hvor vi stort sett kunne sitte uforstyrret å prate (Wadel,1991: 47).

Strukturert intervju er en metode jeg ikke benyttet meg så mye av under feltarbeidet, men den fungerte best da jeg hadde vært i feltet en stund og allerede hadde skaffet meg arenaer å forske på. Jeg brukte denne metoden i forhold til mine hovedinformanter da jeg hadde blitt ganske godt kjent med dem. Det strukturerte intervjuet ga meg mulighet til å stille en rekke konkrete spørsmål som jeg ville ha svar på samtidig som informanten fikk tid til å tenke seg nøye om før vedkommende svarte. Dessuten fungerte denne metoden best etter å ha vært en stund i felten fordi jeg da visste mer om hva jeg var ute etter å vite mer om ut fra de feltsamtalene jeg hadde gjort, og derfor kunne sette meg ned å skrive ned de spørsmålene jeg ville ha svar på. Disse intervjuene ga meg også en anledning til å skaffe andre data enn jeg fikk ved bruk av feltsamtaler. Derfor ble strukturert intervju et viktig supplement til feltsamtalen. Arenaen for de strukturerte intervjuene var stort sett hovedinformantenes egne hjem eller arbeidssteder.

Deltakende observasjon brukte jeg mest i den offentlige sfæren, det vil si utenfor mine informanters hjem, og hvor det var et større antall mennesker til stede. Slike steder kunne være på puben, på gata, Celtic Park og så videre. Dette var gode steder for observasjon fordi jeg da kunne være sammen med andre uten nødvendigvis å interagere tett med andre. I stedet kunne jeg da holde meg i bakgrunnen og observere andres interaksjon. Samtidig kan flere av disse arenaene være gode arenaer for deltakelse. Puben kan være et slikt sted. Dette gjør det vanskelig for meg å skille klart mellom arenaer for deltakelse og arenaer for observasjon, så derfor gjør jeg ikke det her.

Jeg fikk stort sett kun adgang til arenaer i det offentlige rom, men ved et par anledninger under feltarbeidet og en gang senere møtte jeg informanter i deres eget hjem. Under feltarbeidet var det da jeg gjorde det strukturerte intervjuet med min informant Colin hjemme

hos ham, og da jeg besøkte en familie i Belfast som jeg hadde fått kontakt med gjennom et irsk medlem av CSCN. Dessuten bodde jeg hos familien til en skotte bosatt i Norge da jeg var i Glasgow i forbindelse med den skotske cupfinalen i fotball i 2005. Gjennom disse besøkene erfarte jeg at folk hadde lettere for å snakke om personlige ting som religion og mer ømfintlige temaer som politikk og sekterisme enn om de var utenfor hjemmets fire vegger. Ellers var de arenaene jeg hadde adgang til som forsker i Glasgow var de mange Celticpubene, Student Village og selve byen i seg selv, både i forbindelse med norske supporterers besøk til byen og min forskning på glaswegiske supportere. I Norge har arenaene vært det faste tilholdsstedet for CSCN, Voldsløkka i forbindelse med supportercupen, Lillehammer den ene gangen jeg var med på Hurtigruta Cup. Utenfor Norge og Glasgow har jeg hatt Celticfestivalene i Irland, Belfast og Derry som arenaer for forskning (se kapittel 2 nedenfor). Det siste i forbindelse med reiser til Irland med andre norske supportere etter festivalene der. Dette er rammeverket for forskningsprosjektet (Wadel, 1991: 97-98).

Jeg skaffet meg adgang til arenaer gjennom flere roller. Særlig var rollene som lærling og Celticsupporter fruktbare å bruke. Rollen som Celticsupporter ga meg adgang til ene del arenaer fordi jeg da hadde noe til felles med glaswegerne fordi jeg var i besittelse av kunnskap om Celtic og Rangers fra før. Det gjorde at jeg lett kunne et tema å snakke om som de fleste kunne relatere seg til. Det at jeg visste litt om fotballen i Glasgow fra før gjorde at jeg fikk foten innenfor på en del arenaer raskere enn jeg kanskje ville fått ellers. Lærlingrollen var jeg i besittelse av nærmest konstant i løpet av feltarbeidet i en eller annen form. Det er en rolle man tilskrives av andre og tilskriver seg selv når man kommer til et nytt sted hvor man ikke har vært før. Man mangler kunnskap om lokale forhold og trenger å lære hvordan man skal te seg. Derfor var denne rollen viktig for meg i begynnelsen av feltarbeidet. Da blir man ofte sett på som litt naiv og litt sosialt inkompetent av lokalbefolkningen og kan på den måten

få adgang til arenaer for forskning. Denne rollen blir slik jeg erfarte det mindre aktuell ettersom man blir bedre kjent med det stedet man oppholder seg under feltarbeidet og folkene der. Likevel kan man aldri helt bli kvitt denne rollen da man til ofte havner oppi nye situasjoner hvor denne rollen gjøres aktuell siden man aldri helt kan bli som de innfødte (ibid.:34-35). Forskerrollen var den som ga meg minst adgang til arenaer for forskning. Sannsynligvis kommer dette av at jeg ved å presentere meg som forsker skapte for stor avstand til forskningsobjektene. Da jeg presenterte meg på denne måten syntes det som om folk ble mistenksomme og var mindre tilbøyelige til å åpne seg for meg enn da jeg presenterte meg som Celticsupporter. Derfor var det som oftest denne rollen jeg benyttet meg av under feltarbeidet selv om jeg alltid gjorde det klart for folk hva jeg gjorde i Glasgow etter hvert som jeg fikk deres tillit.

I det norske Celticmiljøet var jeg mer på innsiden enn i Glasgow fordi jeg kjenner dette miljøet rimelig godt etter flere års virke der. Da var det mye lettere å få aksept for forskerrollen selv om jeg egentlig aldri brukte denne rollen bevisst i dette miljøet. Jeg ville uansett være Celticsupporter i de norske supporterernes øyne og dermed en av dem, som jeg hadde vært i lengre tid før jeg reiste til Glasgow. Det var tross alt folk i det norske Celticmiljøet som satte meg på tanken om å begynne dette prosjektet med å studere Celticsupportere for seks år siden. De som jeg har snakket med i det norske Celticmiljøet visste at jeg holdt på med å studere Celticsupportere. Derfor har det aldri vært aktuelt for meg å bruke noen annen rolle enn den som Celticsupporter i dette miljøet. Den har gitt meg full adgang til miljøet, men jeg har stort sett bare vært observatør i det norske Celticmiljøet og hatt sporadiske samtaler med folk i dette miljøet som jeg har kjent lenge og ellers brukt den kunnskapen om dette miljøet som jeg har akkumulert siden jeg ble kjent med det for sju år siden.

Når det gjelder avstanden til de to Celticmiljøene jeg har studert, så oppfatter jeg det slik at jeg som nordmann i Glasgow alltid hadde en viss avstand til miljøet siden jeg var utlending og ikke innfødt glasweger. Selv om jeg fikk mange nye bekjenskaper i løpet av mine opphold i Glasgow i 2002/03 og i 2005, så vil jeg aldri bli fullverdig medlem av stammen glaswegiske Celticsupportere. I Norge hvor jeg kjenner miljøet bedre kunne dette være et reelt problem. Jeg oppfatter det likevel slik at jeg klarte å opprette den nødvendige avstanden til det norske Celticmiljøet nettopp fordi jeg ville gjøre en komparativ studie av norske og glaswegiske Celticsupportere, og dermed se på forskjeller og likheter mellom de to miljøene. Jeg mener videre at de erfaringene jeg gjorde i Glasgow og de impulsene jeg fikk fra informanter fra begge sider av The Old Firm bidro til at jeg fikk den nødvendige avstanden til det norske Celticmiljøet, mens den bagasjen jeg hadde med meg til Glasgow i form av det jeg hadde hørt om byen og forholdet mellom Celtic og Rangers fra CSCN ga meg nødvendig avstand til det glaswegiske Celticmiljøet. Jeg vil nå avslutte mine betraktninger om feltarbeidet og metode gi en kort presentasjon av mine informanter fra Glasgow.

Gordon er daglig leder på Student Village, hvor jeg bodde under oppholdet i Glasgow. Han er i begynnelsen av trettiårene og kommer fra Largs i Ayrshire. Han er svoren Rangerssupporter og har dessuten stor interesse for rugby som han tidligere også har spilt. Han kommer fra et middelklassehjem hvor han hadde fått en ”korrekt oppdragelse”, som han kalte det. Gordon var min viktigste informant og samtalepartner under feltarbeidet, og det var ikke få timer vi satt og snakket om fotball, rugby, Celtic, Rangers og ikke minst sekterisme. Det var disse mange samtalene med Gordon som etter hvert fikk meg til å forstå at sekterismen alltid lå som et bakteppe i forholdet mellom Celtic og Rangers. Han introduserte meg for en venn av seg som het Colin, som også etter hvert ble en viktig informant for meg.

Donald er i femtiårene og jobber som vaktmester i Student Village. Han kommer fra Byen Airdrie, som ligger på vestkysten av Skottland. Han har vært Rangerssupporter siden han var liten gutt, og har vokst opp i et område hvor Oransjeordenen har en sterk posisjon. Han var også tidligere aktiv i kretsen rundt denne organisasjonen, og spilte tromme i et av ordenens orkestre da han var gutt. Han sto enda sterkt plantet i denne tradisjonen som han var vokst opp med og ga meg derfor verdifull informasjon om et ståsted som var forskjellig fra Gordons som ikke hadde vokst opp i en slik tradisjon.

Danny er midt i førtiårene og er daglig leder for en pub i Glasgow. Han har vært Celticsupporter siden han var fire år da onkelen hans tok ham med på Celtic Park for første gang. Han har skotsk far og irsk mor, og er svært opptatt av Celtics irske røtter, og stolt av sin irsk/katolske bakgrunn. Han ligger til venstre i det politiske landskapet, men blander ikke fotball og politikk sammen. Han er videre svært opptatt av å bekjempe sekterismen i skottland, og vil gjerne ha bort mulige sekteriske elementer som kan knyttes til Celtic. Han ga meg i likehet med andre som ikke nevnes her god innsikt i hvor vanskelig det til tider har vært å være katolikk i Glasgow. Han mener at Celtic gjennom sine gode prestasjoner på banen har vært og fortsatt er en viktig trøst og et holdepunkt for mange glaswegere med irsk/katolsk bakgrunn i tunge tider.

Colin er i slutten av tjuårene og god venn med Gordon som er omtalt ovenfor. Han er født og oppvokst i Glasgow og er Celticsupporter. Hans familie har røtter i Donegal i Irland. Han er praktiserende katolikk og er opptatt av irsk politikk og historie. Han er videre universitetsutdannet og jobber i Edinburgh. Han er videre svært opptatt av katolikkenes kår i Skottland og en varm forsvarer av katolske skoler. Han har i likhet med mange andre som jeg

traff i Glasgow selv gått på katolsk skole og understreker deres viktige rolle som formidler av irsk historie og kultur til barn og unge med irsk/katolsk bakgrunn i Skottland.

I det norske Celticmiljøet har jeg holdt meg til den delen av miljøet som holder til i Oslo. Dette kommer av at jeg selv bor i Oslo og fordi de mest sentrale skikkelsene i CSCN også holder til i Oslo og omegn. Jeg har ikke hatt noen faste informanter i dette miljøet siden det er lite og transparent. I stedet har jeg skaffet meg data om dette miljøet og medlemmenes virke som Celticsupportere gjennom min egen interaksjon og samtaler med mange av de aktive supporterne som møtes på supporterklubbens faste møteplass i forbindelse med TV-sendte kamper eller andre arrangementer i regi av CSCN.

Selv om mine informanter har vært til uvurderlig hjelp for meg i arbeidet med dette hovedfagsprosjektet både før og etter oppholdet i Glasgow, så har jeg kjempet med to mulige problemer hele tiden. Det ene er nærheten til de miljøene jeg har studert, og det andre er problemet med anonymisering av informanter. Særlig gjelder dette i forhold til det norske Celticmiljøet som er lite og har en del markante skikkelser som kan bli gjenkjent uansett hvordan man skriver om dem. Det er blant annet derfor jeg ikke har valgt å støtte meg til noen hovedinformanter i det norske Celticmiljøet. Jeg har så langt det har vært mulig unngått å være for spesifikk i min omtale av dette miljøet. Jeg har også brukt fiktive navn i mine karakteristikk av norske Celticsupportere der hvor de er nevnt med navn (se omtalen av de fire gruppene med CSCN-medlemmer i kapittel 4). Likevel oppfatter jeg det slik at noen av dem jeg har snakket med i CSCN kan kjenne igjen seg selv i noe av det jeg skriver om det norske miljøet. Likevel har jeg etter nøye vurdering kommet frem til at fullstendig anonymitet ikke har vært mulig å garantere for medlemmene av CSCN siden miljøet er så lite som det er. Jeg har kommet frem til at jeg ikke kunne ha gjort ting på noen annen måte enn det som er

gjort, og har aldri ment å henge ut enkeltpersoner eller grupper i mitt arbeid med dette prosjektet verken i Norge eller Glasgow.

1.8. Veien videre – Avhandlingens øvrige kapitler

Hensikten kapittel 2 er å gi leseren et innblikk i hvordan Celticsupportere i Norge og Glasgow organiserer seg og hva de holder på med når de møtes. Her vil jeg å vise hvordan norske og glaswegiske Celticsupportere tar i bruk Glasgow som sted. Forhåpentligvis vil dette vise leseren hvilke forskjeller og likheter som finnes mellom det norske og glaswegiske Celticmiljøet. Dessuten vil jeg ta for meg de norske supporterernes appropriasjon av Norge og Irland som steder for å vise hvordan deres appropriasjon av disse stedene er. Jeg vil bruke begrepet ”dwelling”, som jeg henter fra Christopher Tilley's bok ”phenomenology of Landscape, Places, Paths and Monuments” og Clifford Geertz begreper ”shallow play” og ”deep play” fra ”Notes on the Balinese Cockfight” for å beskrive supporterernes appropriasjon av disse stedene. Kapittel 2 har følgende problemstilling:

Hvordan kan norske og glaswegiske Celticsupporteres ulike appropriasjon av sted være uttrykk for den samme kulturelle identiteten?

I kapittel 3 skal jeg ta for meg fenomenet diaspora. Jeg kommer til å konsentrere meg om den irske diasporas forgreninger til Skottland og Norge siden dette er den delen av den irske diaspora som er relevant for mitt eget prosjekt. Dette kommer jeg til å gjøre på den måten at jeg først vil innlede med å si noe om diasporabegrepet generelt i en samfunnsvitenskaplig kontekst hvor jeg tar utgangspunkt i en artikkel av Roger M. Sanjek og en artikkel av Steven Vertovec. Sanjek ser i sin artikkel ”Rethinking Migration Ancient to Future”, på flere former

for migrasjon, mens Vertovec ser i sin artikkel ”Three Meanings of ”Diaspora” Explified by South Asian Religions”, på tre betydninger eller forståelser a diaspora, hvor han setter opp en del kriterier for hva diaspora er. Deretter vil jeg redegjøre for irsk diaspora med hovedvekt på Storbritannia og skottland. Mot slutten av kapitlet vil jeg så diskutere Vertovecs teori om diaspora i lys av min egen empiri fra det norske og glaswegiske Celticmiljøet mot slutten av kapitlet. Jeg avslutter dette kapitlet med å si noe om Celticsupportere, identitet og diaspora ut fra diskusjonen av Vertovecs teori. Jeg vil belyse følgende problemstilling i dette kapitlet:

Hvordan kan både norske og glaswegiske Celticsupportere være representanter for irsk diaspora?

I kapittel 4 vil jeg ta for meg et fenomen som har preget det skotske samfunnet helt siden reformasjonen ble gjennomført der av John Knox i 1560 (Bradley, 1995:9), nemlig sekterisme. Hensikten med dette kapitlet er å diskutere hvorvidt det finnes forskjellige oppfatninger om hva sekterisme er og hva som regnes for å være sekterisk både i Skottland og blant glaswegiske og norske Celticsupportere. Dessuten vil jeg undersøke hvorvidt forskjellige oppfatninger av sekterismebegrepet og hva som regnes for å være sekterisk kan fortelle noe om hvordan nordmenn og glaswegere uttrykker det å være Celticsupportere. Kort sagt ønsker jeg å diskutere sekterismebegrepet slik det forstås i Skottland (både blant Celticsupportere og i samfunnet ellers) og blant norske Celticsupportere, og hvilke konsekvenser dette får for deres virke som Celticsupportere. Jeg belyser følgende problemstilling i dette kapitlet:

Hvordan påvirkes den irsk/katolske identiteten og Celticsupporterne av sekterismen og forsøket på å bekjempe dette fenomenet?

I Kapittel 5 vil fortsette å fokusere på sekterisme og identitet. Jeg vil konsentrere meg mest om den irsk/katolske kulturtradisjonen og hvordan denne minoritetskulturen har vært og er under press i et historisk og samtidig perspektiv. Jeg vil først gi en kort historisk gjennomgang av forholdet mellom Celtic og Rangers, eller ”The Old Firm”, som er kallenavnet på denne største institusjonen og rivaliseringsforholdet i skotsk fotball. Deretter vil jeg gå videre med å fokusere på sekterismedebatten i tre sfærer som jeg mener å kunne abstrahere ut fra mitt møte med Glasgow, og dessuten gjøre nytte av i analysen i dette kapitlet. De tre sfærene er den skotske, den irsk/katolske og Old Firm-sfæren. Jeg støtter meg her til det Eidheim sier om nordmenn og kystsamer i Finnmark i sin artikkel ”When Ethnic Identity is a Social Stigma” fra Fredrik Barths bok ”Ethnic groups and Boundaries” fra 1969 hvor han snakker om etniske sfærer. Jeg vil først og fremst legge vekt på hvordan Celticsupporterne i Glasgow og Norge oppfatter seg selv og ”de andre”, og hvordan de tror de blir oppfattet av ”de andre” som i dette tilfellet Rangers og deres supportere. Jeg vil også forsøke å få med noen synspunkter fra Rangerssupportere i den grad det er mulig. Diskusjonen av hvordan det norske Celticmiljøet oppfatter seg selv og ”de andre” vil holdes utenfor de tre sfærene og behandles for seg. Gjennom diskusjonen i dette kapitlet vil jeg med andre ord belyse fenomenet sekterisme og hvordan dette påvirker den irsk/katolske kulturtradisjonen som Celticsupporterne representerer. Diskusjonen i dette kapitlet vil ta utgangspunkt i følgende problemstilling:

Hvilke konsekvenser har fokuset på å bekjempe sekterismen for Celtic FC og lagets supportere som representanter for og forsvarere av den irsk/katolske identiteten og kulturtradisjonen?

I dette kapitlet avsluttes hovedoppgaven med en diskusjon av avhandlingens hovedproblemstilling, som er som følger:

Hvilke konsekvenser har det for Celtic FC og lagets supportere at den irsk/katolske kulturen og identiteten ser ut til å ha kommet under økende press den siste tiden, og hva kan være årsaken til dette?

KAPITTEL 2: CELTICSUPPORTERNE – ET MØTE MED NORSKE OG GLASWEGISKE CELTS OG DERES APPROPRIASJON AV STED

Hensikten med dette kapitlet er å gi leseren et innblikk i hvordan Celticsupportere i Norge og Glasgow organiserer seg og hva de holder på med når de møtes. Her vil jeg å vise hvordan norske og glaswegiske Celticsupportere tar i bruk Glasgow som sted. Forhåpentligvis vil dette vise leseren hvilke forskjeller og likheter som finnes mellom det norske og glaswegiske Celticmiljøet. Dessuten vil jeg ta for meg de norske supporterernes appropriasjon av Norge og Irland som steder for å vise hvordan deres væren i verden er på disse stedene.

I dette kapitlet vil jeg ta i bruk et teoretisk perspektiv som er inspirert av fenomenologien for å få noen knagger å henge empirien fra Glasgow på. Jeg vil bruke et bidrag fra en forfatter ved navn Christoher Tilley, som i sin bok "A Phenomenology of Landscape, Places, Paths and Monuments" skriver om begrepet "dwelling" for å vise hvordan folk tar i bruk et geografisk sted. En nærmere redegjørelse for fenomenologien som teori og de begreper Tilley benytter seg av følger straks. Deretter følger en beskrivelse av det norske og det glaswegiske Celticmiljøet og hva som foregår innenfor disse før jeg konsentrerer meg om disse to supportergruppene appropriasjon av Glasgow, og for de norske Celticsupporterne også Norge og Irland som steder. Da vil jeg også bruke Clifford Geertz begreper "shallow play" og "deep play" og knytte dem til dwelling for å vise hvordan Celticsupporterne bruker de stedene som er omtalt i dette kapitlet. Jeg vil arbeide med følgende problemstilling i dette kapitlet:

Hvordan kan norske og glaswegiske Celticsupporteres ulike appropriasjon av sted være uttrykk for den samme kulturelle identiteten?

2.1. Fenomenologien, Dwellingperspektivet og begrepsparet

shallow play og deep play

Dwellingperspektivet er inspirert av fenomenologien. Dette er en filosofisk retning som legger vekt på hvordan mennesker som subjekter forstår og erfarer verden rundt seg. Det handler om det fenomenologene kaller for *væren i verden*. Gjennom denne prosessen blir verden objektivisert, og det oppstår avstand mellom individet og verden. Derfor forsøker mennesket å gjøre avstanden mellom seg selv og verden omkring seg mindre ved å bruke sansene sine for å forstå verden. De forsøker å berøre, se og lukte det som er omkring dem. Det er gjennom å leve i verden og erfare den at man forstår den. Kroppen er det instrumentet som mennesket bruker til å oppfatte, forstå og knytte seg til verden med (Tilley: 1994: 12-14).

Jeg forstår det slik at det er "*væren i verden*" som er det som Tilley kaller for "*dwelling*". Det er dette begrepet jeg kommer til å bruke i analysen nedenfor. Det er flere andre begreper innenfor dwellingperspektivet som jeg ser på som nyttige å bruke i analysen av Celticsupporteres appropriasjon av sted nedenfor. Jeg ser det som riktig å nevne disse begrepene før analysen. De henger alle sammen med dwelling på den måten at de sammen viser hvordan dwelling på et geografisk sted foregår.

Places eller *steder* som jeg velger å kalle det her, gjør i følge fenomenologien rom (se space nedenfor) til sentere for menneskers forståelse a verden, og deres egenart kommer til uttrykk gjennom menneskers bevissthet og erfaringer. Kjennskap til steder får mennesker gjennom erfaring, følelser og tanker. (ibid: 14-15). Jeg forstår det slik at place/sted er et geografisk sted i seg selv. I dette tilfellet kan det være for eksempel Oslo eller Glasgow.

Space eller *sosialt rom*, som jeg velger å kalle det her er mer abstrakt enn sted. Det er kontekster som steder eksisterer i, men henter sin betydning fra steder. Sosialt rom dannes gjennom sosiale relasjoner og ved hjelp av naturlige eller kulturelle objekter. Det er noe som produseres eller oppnås og ikke en uavhengig virkelighet hvor ting eller mennesker blir funnet (Tilley, 1994: 15 og 17). Jeg forstår det slik at dette er et meningsfullt sted ut fra hvilke betydning de som dweller legger i stedet. Det kan for eksempel være hvordan Celticsupportere opplever Glasgow eller Oslo gjennom sin dwelling der.

Fenomenologien er også opptatt av hvordan sted/place og sosialt rom/space relaterer seg til hverandre. Sted og det jeg kaller sosialt rom er gjensidig avhengige av hverandre. Uten steder kan det ikke finnes rom, og steder har stor betydning som sentere for fysisk menneskelig aktivitet som det gjerne er knyttet sterke følelser til. Steders betydning avhenger av hvor bevisst menneskene er disse stedenes eksistens. (ibid: 15).

Folk lever sine liv på steder og har en følelse av å høre til der. Steder har derfor stor betydning for etableringen av både individuell identitet og gruppeidentitet og for at biografier oppstår. Steder er således både interne og eksterne samtidig. Sosiale rom spiller stor rolle for hvordan sosial interaksjon utfolder seg og betydningen det har for de som interagerer med hverandre. Lokaler er steder hvor sosial interaksjon finner sted. (ibid:18 og 19) Jeg vil nå gå over til å vise hvordan disse begrepene kan brukes for å se på hvordan Celticsupportere approprierer Norge, Irland og Glasgow som steder.

Begrepsparet ”shallow play” og ”deep play”, skrev Clifford Geertz om i essayet ”Notes on the Balinese Cockfight”, som ble publisert i boka ”The Interpretation of Culture” i 1973. I dette essayet gir han en svært detaljert beskrivelse av hanekamper på Bali. Disse har i følge

forfatteren stor betydning i dagliglivet på Bali og deres betydning. De er forbeholdt menn både som eiere av hanene og som tilskuere. Disse kampene utkjempes egentlig mellom de som eier hanene og ikke hanene selv. Det er en kamp om status og ære mellom menn. De viktigste kampene er de hvor menn med høy status eier hanene. Det er disse kampene som det satses mest penger på både mellom eierne og fra publikum rundt arenaen. Disse kampene er som oftest mellom like sterke haner. Det er statusgamling det handler om. Disse kampene kaller Geertz for ”deep”. De mindre viktige kampene har som regel en klar underdog og en klar favoritt. Hanene er ikke like gode. Disse kampene er de som tiltrekker seg minst oppmerksomhet fra publikum. Det er gambling for penger det dreier seg om her. Disse kampene er ”shallow”. Derfor er eiere og publikum ”deep players” i kampene med høyest status, mens de er ”shallow players” i de kampene som har lav status (Geertz, 1973: 431-435).

2.2. Celticsupporterne – Organisering av miljøene og deres appropriasjon av sted

I denne delen av kapitlet vil jeg vise hvordan det norske og det glaswegiske Celticmiljøet er organisert, hva de gjør når de møtes og hvor de møtes. Jeg vil legge vekt på deres appropriasjon av disse stedene. Jeg har pekt ut tre slike steder. De glaswegiske supporterernes appropriasjon av sted begrenser seg i denne avhandlingen til deres egen hjemby Glasgow. Mange supportere fra Glasgow følger laget til bortekamper både i Skottland og i utlandet, men da jeg stort sett bare oppholdt meg i Glasgow under feltarbeidet, så har jeg ikke nok data til å skrive om de glaswegiske Celticsupporternes appropriasjon av andre steder enn Glasgow. De norske supporterernes appropriasjon av sted knytter seg til Norge,³ Glasgow og Irland som steder. Jeg vil bruke begrepsapparatet innenfor dwellingperspektivet til vise supporterernes

³ Med Norge menes i denne avhandlingen de steder her i landet hvor CSCNs medlemmer møtes og interagerer med hverandre på fast basis. Eksemplene som nevnes her er Oslo og Lillehammer.

appropriasjon av disse stedene. I min sammenligning av glaswegiske og norske Celticsupporteres appropriasjon av sted vil jeg benytte meg av Clifford Geertz begreper ”shallow play” og ”deep play” for å vise forskjeller og likheter mellom de to miljøenes appropriasjon av sted. En nærmere forklaring av de to begrepene vil bli gitt under punkt 4.2.4. diskusjonen i dette kapitlet vil ta utgangspunkt i empiriske eksempler hentet fra Norge, Irland og Glasgow.

2.2.1. Det norske Celticmiljøet og dets appropriasjon av Norge som sted

Her i Norge finnes det kun en supporterklubb for Celtic FC, og den er landsomfattende. Den heter Celtic Supporters’ Club Norway (CSCN). Den ble stiftet i 1991, og har siden 2001 har CSCN avholdt årsmøte en gang i året og hatt et styre som har stått for driften av klubben. Før dette var det en leder som tok seg av det meste i den daglige driften av CSCN. CSCN har medlemmer over mesteparten av landet. Aller flest medlemmer finnes det i Osloområdet, men større konsentrasjoner av organiserte supportere finnes også i Bergensområdet og i Trondheim. Til sammen teller antallet medlemmer ca. 200 menn, kvinner og barn. CSCN har også medlemmer fra Skottland og Irland som nå er bosatt i Norge.⁴

Supporterklubben legger mye vekt på det sosiale aspektet ved å være et samlingspunkt for Celticsupportere i Norge. De fleste sosiale aktivitetene er lagt til Osloområdet siden det er der hovedtyngden av medlemmer befinner seg. Som oftest møtes supporterne på klubbens eget møtested, O’Reilly’s Pub i Oslo hvor de ser Celtics kamper på TV når anledningen byr seg. Dette er den vanligste formen for aktivitet som CSCNs medlemmer bedriver gjennom sesongen, og med alle skotske og europeiske klubbturneringer har det hendt at det har vært så

⁴ For generell informasjon om supporterklubben som for eksempel statistikk vedrørende medlemstall og sammensetning av medlemsmassen, se CSCNs nettsider www.cscn.no.

mange som to og kanskje tre kamper i uka å se på for de Celticsupporterne som har ønsket det. Til de mindre attraktive kampene i skotsk serie møter som oftest ikke mer enn mellom fem og ti mennesker for å se kampene, og det er stort sett de samme folkene som kommer hver gang. Når det er kamper mot større lag som Rangers, Hearts eller kamper i europeiske turneringer møter atskillig flere medlemmer opp for å se kampene. Da kan det møte opp alt fra femten til tretti Celticsupportere på O'Reilly's.

Et slikt tilfelle hvor det hadde møtt fram mange for å se kampen var 21. november 2006. Da møttes Celtic og Manchester United til avgjørende kamp i gruppespillet i UEFA Champions League. Dette er en turnering hvor de beste lagene i Europa møtes. Celtic var kvalifisert til denne turneringen i kraft av å ha vunnet seriemesterskapet sesongen 2005/06. Hearts, som var blitt nummer to var det andre skotske laget i Champions League. Manchester United hadde blitt nummer to i den engelske serien og var dermed et av fire lag som var kvalifisert derfra. Det av lagene som vant denne kampen i Glasgow ville kvalifisere seg for videre spill i turneringen og nå cupspillet. Stemningen i publikalet var spent og de fleste Celticsupporterne virket nervøse. Unitedsupporterne var sikrere på seier, da deres lag var store favoritter til å vinne kampen. Manchester United ledet også gruppen før denne kampen.

Da kampen var i gang var det tydelig at gjestene fra Manchester var best i spill og kontrollerte kampen, og nervøsiteten slapp tydeligvis ikke helt taket i de fremmøtte Celticsupporterne som ellers pleier å skape mye liv med sine tilrop og sang. Ingen av lagene klarte å skape store sjanser selv om United nok var nærmest å score mål. Kampbildet fortsetter å være det samme med gjestene som det førende laget, men kampen er likevel jevn. Et stykke ut i andre omgang skjer det som får stemningen i lokalet til å skifte karakter. Celtic får nemlig et litt heldig frispark omtrent tretti meter fra Uniteds mål. Det synes som om

Celticsupporterne instinktivt vet at dette er den eneste sjansen laget deres får til å kunne avgjøre kampen til sin fordel og dermed gå videre i turneringen. Den japanske midtbanespilleren Shunsuke Nakamura skal ta frisparket. Dette er hans spesialitet, men holdet er veldig langt. Noen Celticsupportere gir klart uttrykk for at "Det er alt for langt", etterfulgt av et "Det der går aldri". Nakamura tar fart og forsøker som vanlig å skru ballen over muren som motstanderen har stilt seg opp i for anledningen og inn i målet. Han pleier å treffe mål på frisparkene sine, men det er ingen av de tilstedeværende som er kledd i grønt og hvitt som tror han skal score fra en avstand som er dobbelt så lang som den han pleier å skyte sine frispark fra. Da ballen faktisk går i en pen bue over Uniteds mur og inn i hjørnet til venstre for keeper, bryter forståelig nok Celticsupporterne ut i vill jubel. Det mange av dem nok innerst inne håpet men ikke helt trodde på har skjedd. Laget deres leder mot Manchester United.

Det tar noen minutter før jubelen og den spontane sangen stilner igjen og avløses av ny nervøsitet og et håp om at resultatet skal holde kampen ut. De tilstedeværende Unitedsupporterne som har vært ganske stille kampen igjennom synes å bli enda stillere, men tenker nok at for dem så kommer det nye sjanser. Celticsupporterne gir litt mer lyd fra seg enn før scoringen, men er også ganske stille til tross for at laget deres leder. Det er ikke før etter at dommeren har blåst av kampen og seieren er sikret at de bryter ut i ny jubel og sang. Mens Unitedsupporterne beveger seg stille ut av lokalet fortsetter Celticsupporterne å feire seieren med sang. Det synges stort sett kjente Celticsanger og ellers er det brede seierssmil å se overalt. De sier ikke så mye til hverandre, men bare smiler. Det er tydelig at det ikke helt har gått opp for dem at de har vunnet, men man kan se hvor mye det betyr for dem. Kanskje de tenker at det kan bli flere magiske kvelder som dette videre i sesongen.

Dette eksemplet viser hvor viktig det er å ha et fast møtested for CSCN. TV-sendte kamper som den det vises til her kan da brukes som katalysator for medlemmene slik at disse anledningene blir til sosiale sammenkomster. I dette tilfellet er Oslo det sosiale rommet og puben er stedet eller lokalet. Det er arenaen for supporterernes dwelling, som altså slik jeg forstår det hva de gjør i lokalet som i dette tilfellet var å se en fotballkamp. Det supporterne gjør er således dwelling. Vi kan videre koble dette til Clifford Geertz begreps par shallow play og deep play (se nedenfor under punkt 2.2.4 for en redegjørelse). Jeg vil hevde at de norske Celticsupporternes dwelling under denne kampen mot Manchester united kan betegnes som deep play. Dette fordi stemningen på O'Reilly's denne kvelden bar preg av et intenst fokus på kampen og nervøs forventning i forhold til utfallet av kampen, akkurat som tilfellet synes å vær når Clifford Geertz beskriver de største hanekampene på Bali.

Den såkalte "Supportercupen" er viktig i den sosiale kalenderen for CSCN, og for de som deltar synes dette et sosialt høydepunkt i løpet av året. Dette er sannsynligvis det arrangementet som mobiliserer flest CSCN-medlemmer hvert år. Det er en fotballturnering i regi av Supporterunionen for britisk forball (SBF).⁵ Dette er en paraplyorganisasjon for supporterklubber for britiske lag i Norge. Celtic er for øvrig eneste skotske klubb som er medlem i denne organisasjonen, som for det meste består av supporterklubber for engelske. Celtic har etter hvert fått fast tradisjon for å stille to lag i denne turneringen, og selv om det sosiale er viktigst, så gjør lagene det de kan for å vinne. Celtic1 er et klart førstelag hvor de beste spillerne er med. Dette laget har for vane å gjøre det bra, og har ved et tilfelle spilt finale i turneringen selv om det ble tap på straffesparkkonkurranse mot Wimbledon. Laget kommer seg ofte til kvartfinalen, og har stort sett de samme spillerne med hvert år. Da er det ganske annerledes for Celtic2. dette laget består for det meste av det som kan kalles for mosjonister

⁵ Se SBFs nettsider www.supporterunionen.no for informasjon om denne organisasjonens medlemstall og virksomhet.

som er med for moroskyld. Dette laget pleier sjelden å gå videre fra det innledende gruppespillet, men har det likevel moro med årepresentere Celtic på fotballbanen. CSCN har faktisk deltatt i denne turneringen over ti ganger.

Det er ikke bare på banen at CSCN gjør seg bemerket i supportercupen. Lagene har også mange som følger dem på sidelinja. Mange av spillerne tar med seg familien på denne turneringen, som ofte sitter og koser seg med medbrakt mat og drikke. Det blir en slags piknik for de fleste som er med. Dette er også en anledning for medlemmer som ikke ser hverandre så ofte å treffe likesinnede. Ofte kommer det CSCN-medlemmer fra både vestlandet og Trondheim for å delta i det sosiale ved denne turneringen. Dagen avsluttes med Celtic-fest hvor det grille pølser avholdes Celtic-quiz og synges og spilles rebelsanger og Celticsanger.

Det sosiale rommet vil i dette tilfellet være Oslo nok en gang og stedet er Voldsløkka så lenge turneringen pågår. Dwellingen tar form av ulike aktiviteter, men det er fotballspillet som står i fokus, enten man ser på eller spiller. Etter at turneringen er ferdig samles noen, men ikke alle til Celticfest. Da er det sosiale rommet fortsatt Oslo, men stedet er lokalet hvor festen foregår enten det er en pub eller et annet sted. De siste årene har ikke denne festen vært så godt besøkt som den har pleid å være. Dwellingen består i å spise grillmat med godt drikke og Quiz, foruten at folk har det hyggelig sammen. Det synes som om Celticsupporternes dwelling ligger tett opp mot deep play under fotballturneringen, i alle fall så lenge Celtic henger med. Når lagene blir slått ut pleier de fleste å gå hver til sitt. På festen etterpå er supporterne fortsatt i deep play, men det synes ikke å være like sterkt som under turneringen. Likevel ser jeg det slik at shallow Play ikke forekommer blant CSCNs medlemmer i løpet av denne dagen. Den andre viktige sportslige og sosiale begivenheten for de av CSCNs medlemmer som spiller aktiv fotball er Hurtigruta Cup på Lillehammer, som avvikles i november hvert år.

Dette er Nordens største innendørs fotballturnering for bedriftslag. CSCN har vært med tolv ganger Celtic. Det sportslige står nok mest i sentrum her, og siden det kun stilles med ett lag fra CSCN her så er det kun plass til de beste spillerne blant medlemmene på dette laget. Celtic har tradisjon for å gjøre det rimelig bra også i denne turneringen. Laget har med unntak av 2006 alltid klart å nå finalespillet i turneringen. Beste prestasjon er plass i kvartfinalen for noen år tilbake. Siden turneringen varer en hel helg så blir det også tid til sosialt samvær mellom slagene. Laget spiser blant annet middag på restaurant en av kveldene de er der. Som alltid på offisielle arrangementer CSCN deltar på avholdes det Celtic-quiz på hotellet lørdag ettermiddag før man går ut og spiser. Selv om det er en del som er fast inventar på laget i denne turneringen er det også en sjanse for medlemmene å bli kjent med folk de ikke har truffet før eller pleiet vennskapet med andre man kun treffer denne ene gangen i året.

Det sosiale rommet under denne turneringen er Lillehammer. Stedene er blant annet overnattingsstedet hvor laget bor, Håkons hall og den restauranten hvor laget pleier å spise middag på lørdagen. Lokalet vil bli Håkons hall siden dette er det viktigste stedet under turneringen. Det er her de oppholder seg mest og hvor deres dwelling er tydeligst. Det samme gjelder for restauranten de besøker på lørdagen. Deres dwelling tar form av det de gjør under fotballturneringen, som stort sett er å spille fotball og det de gjør under sitt sosiale samvær om kveldene enten de spiser en bedre middag eller tar en tur på pub sammen. Jeg vil hevde at CSCNs medlemmer som er med på denne turneringen er deep players fordi de lever tett sammen og gjør det meste i fellesskap i løpet av helgen på Lillehammer. Deep play synes å være størst under kampene og når de er ute på lørdagskvelden. Jeg ser ikke at shallow play forekommer under turen til Lillehammer.

2.2.2. Norske Celticsupporteres appropriasjon av Glasgow og Irland som steder

Noe av CSCNs aktivitet finner sted utenfor Norges grenser. Det meste av denne finner sted i Glasgow i forbindelse med at norske supportere er der for å se Celtic spille hjemmekamper, enten det måtte være i skotsk serie eller cup eller i europeiske turneringer. Noe av aktiviteten i utlandet har vært forbundet med turer til Irland og diverse Celticfestivaler der. Det er to slike festivaler som har vært besøkt av norske supportere. Det er ”More Than Ninety Minutes Celtic Festival”, som går av stabelen i Duleek i County Meath hver vår, og ”The Fields of Athenry Celtic Festival”, som tidligere ble avholdt i Athenry i County Galway, men som nå ikke arrangeres lenger. Begge festivalene har vart fra torsdag eller fredag til søndag. Undertegnede har selv vært med på tre turer i regi av CSCN til begge festivalene.

Festivalen i Duleek er en kombinasjon av fotballturnering og festival. De fleste som deltar på festivalen spiller også fotball. CSCN har stilt lag begge gangene de har vært representert på denne festivalen, men for dem er det musikken og det sosiale på kveldene som betyr mest. Om kvelden samles festivaldeltakerne til konserter på den lokale puben, og det er gjerne et par band på scenen i løpet av en kveld. Disse bandene spiller for det meste rebbellmusikk⁶, men også kjente Celticsanger. For deltakerne er det vanlig å gå kledd i Celtictrøyer eller supporterklubbens egen piqueskjorte. Stort sett kommer deltakerne fra Irland og Norge. Jeg vet ikke om noen norske supportere som har møtt skotter på festivalene i Duleek eller Athenry. De norske supporterne har stort sett brukt dagene til å reise rundt i nærområdet som for eksempel til Dublin, Drogheda eller Dundalk. Det første året de var der fikk de norske deltakerne sightseeing i Drogheda av de som arrangerte festivalen. De fikk da se minner fra

⁶ Dette er musikk som synes å være ganske populær i noen Celticmiljøer rundt om i verden. Sangtekstene handler om irsk historie og frihetskamp. Mange av sangene har referanser til IRA og konflikten i Nord-Irland eller Påskeopprøret i Dublin i 1916. Bandene som spiller slik musikk kalles for rebbellband. De mest populære bandene i denne sjangeren er ”Shebeen”, ”The Irish Brigade” og ”Wolfé Tones”. Se for øvrig kapitlet om sekterisme i denne avhandlingen for eksempler på tekster til rebbellsanger.

borgerkrigen i Irland på 1920-tallet og minnesmerker over lokale falne republikanere. Det andre året CSCN var representert i Duleek ble de invitert til Dundalk av en ire flere av dem ble kjent med på festivalen i Athenry et par år tidligere. De ble tatt med over grensen til Nord-Irland og området Armagh som har vært kjent for sine mange trefninger mellom IRA og den britiske hæren, samt innbyggernes støtte til IRA. Det gjorde inntrykk på de fleste som var med på turen. Det ble også tid til besøk hjemme hos verten og en tur på den kjente Celticpuben "Cheers" i Dundalk. Noen av CSCN-medlemmene har også kombinert festivaldeltakelse med et lengre opphold i Irland hvor de for eksempel har besøkt Belfast og Derry.⁷

Det sosiale rommet her er østkysten av Irland, og da særlig rundt byen Drogheda hvor CSCNs representanter har bodd begge gangene de har deltatt på festivalen. Viktige steder er Drogheda, Dundalk og Duleek. Lokalene er puben i Duleek, Crossmaglen i Nord-Irland og baren Cheers i Dundalk. Deres dwelling består i hva de gjør på de stedene og lokalene som de til en her tid oppholder seg på mens de er i Irland. Dette kan for eksempel være de gangene de har besøkt republikanske minnesmerker i Drogheda, eller området rundt Crossmaglen i Nord-Irland hvor det finnes mange slike. For eksempel har det hengt trekantede fareskilt med bildet av en snikskytter og inskripsjonen "Sniper at work" under i området Suoth-Armagh. Andre steder og lokaler hvor CSCNs medlemmer dweller er puben i Duleek under rebellkonsertene der. På disse turene synes nordmennene å være deep players i sin egen forståelse av det sosiale rommet Irland, de stedene de besøker og deres dwelling der.

Festivalen i Athenry handlet stort sett om det samme som den i Duleek. Her dreide det seg imidlertid kun om musikk fra morgen til kveld. Athenry er en liten landsby som ligger i nærheten av Galway nær den irske vestkysten. Man kommer dit ved å ta tog fra Euston Station

⁷ Dette er det irske navnet på den Nordirske byen Londonderry.

i Dublin. Alle de lokale pubene i byen var med på arrangementet, og derfor kunne det hodes konserter hele dagen på forskjellige steder. Siden stedet var lite så var også avstanden mellom spillestedene liten, og festivaldeltakerne kunne enkelt gå fra konsert til konsert. Høydepunktet var kveldskonserten som ble hold i andreetasje på en av pubene. Alle de mest kjente rebellbandene pleide å delta i Athenry, og derfor rakk festivalen å bli svært populær i sin korte levetid. Som festivalen i Duleek var denne festivalen også et sted hvor Celticsupporterne fikk fritt utløp for sine sympatier for den irske republikanske bevegelsen, og det var derfor de fleste festivaldeltakerne var der i utgangspunktet. Klesdrakten var den samme som i Duleek, men her kunne man også observere en del drakter fra idrettene Gaelic Football og Hurling, som kan knyttes til irsk identitet.

Det sosiale rommet under denne festivalen er landsbyen Athenry, mens stedene er pubene som konsertene fant sted på, som også kan også betegnes som lokaler. Det viktigste lokalet var der konsertene om kvelden fant sted. Dette var så vidt jeg husker det eneste konsertlokalet som ble brukt om kvelden. Dwellingen bestod i å gå på konserter og knytte nye lokale bekjentskaper. En del tok også en tur til Galway som ligger et lite stykke unna. Det meste på festivalen handlet om Celtic og rebelmusikk uansett hvor man oppholdt seg i Athenry. En av dagene var nordmennene så heldige å møte den tidligere Celticspilleren Bertie Auld, som var med på å vinne Europacupen for serievinnere i med Celtic 1967. Det var et stort øyeblikk for dem. Under denne festivalen var nordmennene igjen deep players i sin egen appropriasjon og forståelse av Athenry som sted, og shallow play syntes ikke å forekomme denne gangen heller.

Glasgow er nok det stedet som de norske Celticsupporterne kjenner best utenfor Norge. Mange medlemmer reiser dit en eller flere ganger hver sesong for å se Celtic spille kamper på Celtic Park. De fleste er der bare en helg av gangen, men noen forsøker å få til lengre opphold så de kanskje kan få med seg flere kamper eller gjøre andre ting. Uansett finnes det noen felles trekk når det gjelder hva folk foretar seg i Glasgow når de er der.

Som regel ankommer man på torsdag kveld eller fredag morgen. Da er det ofte, men ikke alltid felles lunsj for de norske supporterne som er i byen på fredag. Den avholdes som regel på en av restaurantene på Celtic Park. Da hender det at noen av supporterklubbens lokale venner og medhjelpere er til stede. Av og til har det hendt at en og annen tidligere spiller har deltatt på lunsjen, og dette er alltid populært. Ofte har det også vært mulig å få autografer fra nåværende spillere som måtte oppholde seg i nærheten. Etter lunsj er det gjerne tid for kjøp av supportereffekter i Celtic Superstore, som ligger rett ved stadion. Noen velger også å få med seg en omvisning på Celtic Park.

På fredag kveld er det stort sett konsert på en av Celticpubene i byen. Det er stort sett lokale rebellband som står på scenen. De fleste norske supporterne pleier å tilbringe kveldene i Glasgow på Brazen Head, som ligger i bydelen Gorbals. Det er her det er mest liv i helgene og der de beste bandene opptrer. Hit søker også mange av de irske supporterne som er over i Glasgow for å se kamp. Det pleier alltid å bli godt liv og bra allsang på disse konsertene. Likevel har politiet begynt å følge nøye med på disse konsertene. Noen av dem har blitt forsøkt stoppet på grunn av ordensforstyrrelser eller fordi musikken som spilles av mange vil stemples som sekterisk. Bairds Bar i Gallowgate er en annen pub som en del norske supportere er innom i løpet av et opphold i Glasgow, men den er mest besøkt på dagtid for eksempel på vei til eller fra Celtic Park om man velger å gå dit. Dette er også en Celticpub

slik som Brazen Head. Dette er en lokal pub hvor man stort sett finner de samme menneskene hver dag enten det er helg eller hverdag, og enten det er kampdag eller ikke. Det er som regel flere innom der de dagene det er kamp enn ellers, men jevnt over er den godt besøkt alle dager. Dette synes ikke å være tilfellet for Brazen Head. Der er det nesten ingen innom på en vanlig ukedag. Jeg har selv vært innom der midt i uka flere ganger, og da har det kanskje sittet fire-fem stykker der til sammen. Denne puben er et sted hvor de yngre treffes i helgene og folk besøker de helgene Celtic spiller kamp hjemme i Glasgow.

Lørdag er det som regel kamp og mye av tiden går med til forberedelser til denne. De fleste tar en tur på puben før turen går til stadion enten i taxi eller til fots. De fleste samles på Brazen Head hvor det ofte er konsert både før og etter kampen. De som ikke har lyktes i å få tak i billett, og det hender, blir igjen for å se kampen på TV her. Kampene forløper stort sett som fotballkamper flest, men det synes å være mest liv når det spilles kamper i Europacupen eller mot Rangers. Da er det langt mer sang å høre enn mot lag som for eksempel St.Mirren eller Falkirk. Noe er imidlertid felles for alle kampene, og det er allsangen av "Gerry & The Pacemakers" sang "You'll Never Walk Alone" før starten av hver omgang. Det er imponerende å se at 60 000 mennesker stå med grønne og hvite skjerf over hodet og synger denne sangen i kor med full innlevelse. Alt er grønt og hvitt akkurat da hvor enn du ser deg om. Etter kampen vender mange tilbake til for eksempel Brazen Head for å gå på en ny konsert, og der tilbringer de som oftest hele kvelden. Stemningen pleier som regel å bli god uansett utfall på kampen.

Søndag er det enten hjemreise eller hviledag. De som ikke reiser hjem rusler kanskje rundt i byen eller gjør de siste innkjøpene av supportereffekter før hjemreisen. Ellers er en ettermiddagskonsert på en av Celticpubene blitt vanlig å få med seg. Reportuaret er da et

annet enn på fredag og lørdag kveld. Det er ikke uvanlig at det utelukkende synges Celticsanger eller coverlåter av kjente artister. Mandag morgen er det tid for å reise hjem. Glasgow er det sosiale rommet som dwellingen foregår i når nordmennene er i Skottland. Stedene er pubene som de norske supporterne besøker og Celtic Park, enten det er for å få omvisning, spise lunsj eller se en kamp der. Pubene er arenaene for rebellkonserter og sosialt samvær, den kanskje viktigste formen for dwelling som de norske supporterne driver med. De fleste nordmennene gjør de samme tingene når de er i Glasgow. De går på konserter, handler, spiser lunsj og ser kampene sammen. De opplever Glasgow på en måte som mange har lært å kjenne byen, nemlig gjennom å gjøre de tingene som de norske Celticsupporterne pleier å gjøre når de er i Glasgow. Gjennom sin dwelling i Glasgow slik den er beskrevet i eksemplet ovenfor opplever medlemmene i CSCN byen på sin egen måte, og blir således deep players i sitt eget Glasgow.

Selv om de fleste nordmennene velger å tilbringe tiden på de mest kjente pubene, så er det likevel noen som føler behov for å oppsøke andre steder i løpet av oppholdet i Glasgow. Det er for eksempel en liten gruppe norske supportere som har blitt faste gjester på en lokal pub ved navn Heraghty's Bar i Queen's Park, et område som ligger et stykke sør for sentrum. Dette er en pub som oppsøkes av både Celtic- og Rangerssupportere, men som nok må under betegnes som en "Celticpub" siden de fleste gjestene er Celticsupportere. Samtalene rundt bardisken handler stort sett om dagligdagse ting. Når det kommer nordmenn innom mottas de som stamgjester fordi mange av dem kjenner de fleste innfødte gjestene etter hyppige besøk på denne puben på deres turer til Glasgow. Da handler samtalene mest om hvordan nordmenn og glaswegerne har hatt det og hva som er nytt siden sist de møttes. Det hender at samtalen dreier inn på Celtic og deres prestasjoner på banen, men politikk og religion er sjelden temaer for disse samtalene. På Heraghty's Bar tolereres det ikke at det spilles eller

synger rebelsanger, og det er derfor ingen slike konserter der heller. Dette forbudet overholdes stort sett, men det hender at noen av de tilstedeværende nordmennene bryter ut i slik sang og da blir de høflig blir bedt om å dempe seg av personalet i baren. I den grad det spilles musikk på Heraghty's, så er det fra TV-apparatene ved baren, og de står som regel innstilt på kanalen VH1 Classics (60-80-tallsmusikk) om det ikke vises fotball. Det eneste man hører av tradisjonell irsk musikk på Heraghty's er når det er live-musikk der på St.Patrick's Day. Mange av de lokale supporterne ser kampene til Celtic på TV her om de ikke har billetter selv. Flere av de norske supporterne som reiser regelmessig over til Glasgow besøker både denne puben og Brazen Head i løpet av oppholdet for å få litt variasjon.

Dette siste eksemplet om nordmenn som fast besøker Heraghty's Bar når de er i Glasgow, synes å vise at det er noen av de norske supporterne som også gjør noe annet enn alle de andre nordmennene når de er i byen. Deres sosiale rom er fortsatt Glasgow og mange av stedene og lokalene er de samme som for andre nordmenn, men de har Heraghty's i tillegg. Deres dwelling er for så vidt ikke så forskjellig fra andre norske supporterers for de går også på rebellkonsert, ser fotballkamp og spiser lunsj på Celtic Park, men de går også på Heraghty's som er *deres* sted i Glasgow og ikke kjent for alle de andre nordmennene. Her interagerer de med lokale folk som de kjenner og opplever da Glasgow på en annen måte enn de andre nordmennene ved at de gjennom besøkene på Heraghty's får oppleve glaswegisk hverdagsliv på en annen måte enn gjennom rebellkonserter og fotballkamper. Det synes derfor som om de er deep players i sitt eget Glasgow og i CSCNs Glasgow samtidig.

2.2.3. Celticmiljøet i Glasgow og deres appropriasjon av sted

Det glaswegiske Celticmiljøet er organisert på en annen måte enn det norske, og kan tjene som eksempel på hvordan supportere over hele Skottland (og Irland) er organisert. I Glasgow finnes det mange supporterklubber for Celtic. Som regel er disse knyttet til en lokal pub. Jeg har blitt fortalt at det kan være så mange som et par hundre Celtic Supporters Clubs (CSCs) i Glasgow alene. Hver supporterklubb synes å være forankret i nærmiljøet der medlemmene bor. De fleste supporterklubbene synes å ha et mindre antall medlemmer enn CSCN, og vanlig størrelse synes å variere et sted mellom cirka 20 og 50 medlemmer for de fleste supporterklubbene. Den lokale puben er samlingspunkt for medlemmene både i sammenhenger som har med fotball å gjøre og til daglig. Her møtes supporterne for å se fotballkamper på TV, eller de møtes på puben før og etter kampen. Supporterklubbene i Glasgow reiser gjerne med busser til og fra kamper med den lokale puben som avreisested. Medlemmene deler som regel på å benytte en eller flere sesongbilletter på Celtic Park som er i besittelse av noen av medlemmene. Hvem som benytter disse og når avgjøres av klubbens medlemmer selv. I CSCN disponerer de fem sesongbilletter på Celtic Park som står i fem medlemmers navn. Disse har førsterett på å benytte dem, men om de ikke gjør det skriver interesserte medlemmer seg opp på en liste etter prinsippet ”første mann til mølla”. Det betyr at opp til de fem første på lista får billetter alt ettersom hvor mange som er disponible for medlemmene til en hver tid. Trolig foregår fordelingen av billetter i Skottland på samme måte eller ved loddtrekning. Selv om supporterklubbene rundt omkring i Skottland som oftest er små og lokalt forankret, så er de fleste av dem organisert i paraplyorganisasjonen Celtic Supporters Association (CSA), som ivaretar supporterernes interesser overfor Celtic FC.

For å se hvordan de lokale Celticsupporterne i Glasgow tar i bruk hjembyen sin som sted, så fortsetter jeg nå med å gi et par eksempler på hvordan en dag med fotballkamp kan være for dem enten de ser kampen via TV-skjermen eller er fysisk til stede på arenaen. Først vil jeg ta utgangspunkt i en kamp i UEFA-cupen mellom Liverpool og Celtic på Anfield Road i Liverpool i mars 2003. Celtic hadde misslykkes med å kvalifisere seg til den gjeveste Europacupen, Champions League i sesongen 2002/03. De klarte imidlertid å kapre en plass i UEFA-cupen, noe de fleste mente var en mager trøst. Uansett gjorde Celtic det så godt i denne turneringen at de på dette tidspunktet hadde klart å spille seg fram til kvartfinalen hvor de altså møtte det engelske storlaget Liverpool. UEFA-cupen ble på det tidspunktet spilt etter utslagsprinsippet over to kamper hvor det ble spilt en hjemmekamp og en bortekamp i hver runde. De som hadde scoret flest mål på de to kampene gikk videre som vinnere. Nå er turneringsformatet noe endret, uten at jeg skal komme nærmere inn på det her. Uansett var dette returkampen i kvartfinalerunden dette året. De to lagene hadde spilt uavgjort 1-1 i Glasgow fjorten dager tidligere, og Liverpool var derfor favoritt til å gå videre siden de nå hadde fordel av å spille på hjemmebane. Dessuten trengte de bare å spille 0-0 for å gå videre fordi laget som har scoret flest mål på bortebane går videre om lagene har scoret like mange mål etter to kamper.

Jeg så denne kampen på en lokal pub i Glasgow som jeg hadde gjort til mitt eget stamsted under oppholdet der borte. Den lille puben var så full av mennesker at folk bare kunne stå for å få plass. Jeg vil anslå antallet mennesker i lokalet til å være cirka 100. Stemningen var avventende og spent. Alle håpet at Celtic skulle klare å slå ut Liverpool og gå til semifinalen, men det virket ikke som så mange virkelig trodde på det. De fleste syntes å forvente at Liverpool skulle spille ut Celtic og vinne enkelt.

Da kampen begynte ble mange overrasket over at Liverpool lot Celtic få initiativet i kampen og selv la seg i forsvar. Gjestene fra Glasgow hadde ballen mye, men uten å skape de store sjansene foran Liverpools mål. Likevel steg optimismen et par hakk blant de som var til stede i takt med utviklingen i kampen. Ti minutter før pause får Celtic frispark rett utenfor motstanderens sekstenmeterfelt. Alan Thompson, som da var fast frisparksskytter for Celtic gjør seg klar til å skyte. Han stoler som regel på kraften i sitt eget skudd, og det er et hardt skudd over muren alle forventer skal komme. Det skjer ikke, for i stedet kommer det et hardt skudd langs bakken. Liverpools mur som forventer det motsatte, hopper og ballen triller under dem og i mål. Dette sender de tilstedeværende i publokalet til himmels. Celtic har scoret mål mot Liverpool på bortebane, og kan være på vei videre i UEFA-cupen. I noen minutter hopper alle sammen opp og ned og jubler hemningsløst før det hele roer seg ned litt da dommeren blåser av for pause. Optimismen synes å ha steget enda noen hakk til. Folk synes å ha fått troen på at laget deres kan klare det få hadde trodd på forhånd, men det er fortsatt en omgang til i kampen.

De fleste forventer at Liverpool kommer til å presse Celtic i andre omgang, for nå må de ha ett mål for å sikre at det blir ekstraomganger, og to mål for å vinne kampen for å gå videre. Hjemmelaget er bedre i andre omgang enn den første, men gjestene synes å ha god kontroll på kampen. Til tross for dette er stemningen nervøs i publokalet. Der ønsker de at Celtic scorer en gang til. Ti minutter før slutt blir deres bønner hørt. Da får John Hartson ballen inne på Liverpools banehalvdel, demper den på brystet og skyter på direkten fra tjue meter. Ballen suser i en bue over keeper og i mål. Celtic leder 2-0 og alle i lokalet er i ekstase. Avansementet i UEFA-cupen er sikret. Det hoppes, danses og jubles på nytt, men denne gangen roer ikke stemningen seg. Lokalet bryter til og med ut i sang, som for øvrig varte resten av kvelden. Det opplevde jeg bare en gang til på denne puben, og det var da Celtic slo

ut Boavista fra Portugal og kvalifiserte seg til finalen i UEFA-cupen dette året. Det skjedde med omtrent samme utgangspunkt som foran returoppgjøret mot Liverpool, men mot portugiserne vant Celtic 1-0 på bortebane etter scoring av Henrik Larsson få minutter før slutt. Stemningen kan sammenlignes med den som var blant de norske supporterne som var til stede på O'Reilly's da Celtic slo Manchester United i Champions League i eksemplet fra tidligere i dette kapitlet. Selv ble jeg nesten overfalt og trampet ned av ekstatiske skotter da Larsson scoret mot Boavista. Hele puben var et eneste kaos lenge etter at kampen var over. Så hadde da også Celtic nådd sin første europeiske finale for første gang siden de tapte mot Feynoord i finalen i Europacupen for serievinnere i 1970 (News From Paradise, nummer 3 & 4 (dobbelnummer) sesongen 2005/06: 9). Celticsupporterne mobiliserte noe man tror kan ha vært så mange som 80 000 supportere til finalen som gikk mot FC Porto i Sevilla. Halvparten av disse hadde billetter til kampen. Celtic tapte kampen 2-3 og vant ingen trofeer sesongen 2002/03, men supporterne vant både FIFA og UEFAs Fair Play- priser dette året for deres eksemplariske og entusiastiske oppførsel i Sevilla.

Det siste eksemplet vedrørende glaswegiske Celticsupportere og appropriasjon av sted er hentet fra en kamp jeg så på Celtic Park i mars 2003. Dette var en kamp i serien hvor Celtic spilte mot Kilmarnock. Celtic var nummer to på tabellen og gjestene lå midt på tabellen.

Kampen forløp uten særlig mye dramatik. Celtic hadde full kontroll og vant 2-0 over et Kilmarnock-lag som tydeligvis ikke kom til Glasgow for å spille fotball. Engasjementet på tribunen var dårlig og publikum kom kun med spredte tilrop som "Come on the Hoops!" og "Come on you Celts!" av og til i løpet av kampen. Det virket som de som var på Celtic Park denne dagen bare var der uten å engasjere seg stort i selve kampen, men Celticsupporterne jublet for målene og applauderte laget av banen etter kampen.

I begge de empiriske eksemplene om glaswegiske supportere er det sosiale rommet Glasgow, mens stedene er den lokale puben og Celtic Park. Deres dwelling består i å være til stede på puben for å se fotballkamp på TV eller å være fysisk tilstede på stadion for å se kampen. Ut fra disse eksemplene kan det synes det som om viktige og mindre viktige fotballkamper vil oppfattes og erfares forskjellig av supporterne enten man ser kampen på puben eller på stadion. Siden dette er deres hjemsted og en del av deres hverdagsliv, så vil de glaswegiske Celticsupporterne alltid være deep players i Glasgow om fotballkampen ikke bare ses som en isolert hendelse, men som en del av en større helhet i glaswegiske Celticsupporteres dwelling i deres egen hjemby.

2.2.4. Komparasjon av norske og glaswegiske Celticsupporteres appropriasjon av sted

Eksemplene ovenfor er gitt for å vise hvordan de norske og glaswegiske Celticsupporterne tar i bruk de stedene oppholder seg på eller driver med det Tilley i sin bok "The Phenomenology of Landscape, Places, Paths and Monuments", kaller for "dwelling". Jeg vil nå knytte dwelling til Clifford Geertz begrepspar "shallow play" og "deep play" (se innledningen i dette kapitlet for redegjørelse for alle begrepene) for å se nærmere på supporterernes dwelling i forbindelse med appropriasjon av sted i henholdsvis Glasgow, Irland og Norge. I fortsettelsen vil jeg diskutere hvordan de to supportergruppene approprierer disse stedene for å vise forskjeller og likheter i deres dwelling og appropriasjon på disse stedene.

I sin appropriasjon av Glasgow som sted har norske og glaswegiske Celticsupportere forskjellig utgangspunkt for dwelling. Den ene gruppen av supportere er fastboende og den andre tilreisende. De oppfatter og erfarer det samme sosiale rommet som i dette tilfellet er Glasgow på forskjellig måte. Eksemplene ovenfor viser at norske og glaswegiske

Celticsupportere synes å gjøre forskjellige ting i sin appropriasjon av Glasgow som sted. Deres sosiale rom og steder er ikke alltid de samme, og derfor vil deres dwelling i Glasgow være forskjellig.

De glaswegiske supporterne har vokst opp i en irsk/katolsk kulturtradisjon hvor Celtic for mange er en viktig del. De har sjelden gjort et bevisst valg i forhold til hvilket fotballag de skulle holde med. De har blitt oppdratt i Celtictradisjonen. Alt dette blir en del av deres irske arv og noe de bærer med seg gjennom livet. Ofte har familiene deres vært Celticsupportere flere generasjoner. Det finnes familier hvor bestefar/bestemor, far/mor og datter/sønn alle er Celticsupportere. Som katolikk i går de fleste på katolsk skole og oppdras ofte til å bli Celticsupporter. Mine informanter fra Celticmiljøet var alle blitt oppdratt som Celticsupportere uten å ha foretatt et bevisst valg. Celtic har blitt en integrert del av livet deres fra tidlig barndom. Det hadde blitt en del av deres eget dagligliv, selv om Celtic var mer till stede i noen glaswegeres liv enn i andres. Alt dette blir en del av deres irske arv og noe de bærer med seg gjennom livet. Det blir kroppsliggjort, og det påvirker deres dwelling i Glasgow og hvordan de oppfatter byen som sosialt sted. Glaswegerne gjør det de pleier å gjøre til daglig. De går på den lokale puben og møter folk der før reisen enten går til Celtic Park eller til en annen arena om det er bortekamp dersom de har billett. Hvis de ikke har det så ser de stort sett kampen på puben. Derfor vil de alltid være deep players i sin appropriasjon av Glasgow som sted.

De norske Celticsupporterne har større geografisk avstand til Glasgow og deres dwelling byen vil være annerledes enn de lokale supporterens dwelling. Dessuten har i alle fall de fleste av dem en eller annen gang i livet tatt et bevisst valg i forhold til å holde med Celtic. En del medlemmer av CSCN har for eksempel blitt Celticsupportere i løpet av et studieopphold i

Glasgow, mens andre som har interesse for irsk kultur og historie har valgt Celtic på grunn av klubbens irske røtter. De har valgt en del av en pakke og knytter ofte sin støtte til Celtic sammen med et bestemt syn på irsk historie og politikk, selv om ikke alle gjør det. Andre kan ser Celtic som et fotballag. (for en mer detaljert beskrivelse av de fire gruppene av supportere i CSCN, se kapittel 4 nedenfor). For de norske supporterne blir turen til Glasgow som en slags pilegrimsreise hvor de fleste som er med gjør de samme tingene. De går på rebellkonsert på den samme puben hver gang, som oftest spiser de lunsj på Celtic Park og følger en omvisning der etterpå. De fleste skal også handle sine Celticeffekter før de reiser hjem igjen. De aller fleste norske supporterne som er i Glasgow for første gang blir tatt med på dette ritualet når de kommer til byen. På samme måte som de lokale supporterne får inkorporert Celtic som en del av sitt liv tidlig, så blir norske supportere inkludert i en norsk supportertradisjon ved å gjennomføre dette ritualet sammen med de andre norske Celticsupporterne. Deres reiser til Glasgow blir en måte å komme nærmere Celtic og få inkorporert denne norske supportertradisjonen på, men på deres egne premisser. Derfor kan det virke som om de norske supporterne er deep players i deres eget Glasgow.

Selv om de norske og glaswegiske Celticsupporterne synes å være deep players i Glasgow ut fra forskjellige utgangspunkt, så hender det likevel at deres dwelling i dette landskapet kan oppfattes som tilnærmet lik, og det er i deres møter på puber med et mer lokalt preg enn for eksempel Brazen Head. Dette skjer på Heraghty's Bar (se punkt 4.2.2 ovenfor). Det er imidlertid ikke vanlig at det er nordmenn på denne puben når det er fotballkamper siden den ligger et godt stykke fra sentrum i byen. På denne puben blir medlemmene fra CSCN tatt i mot som stamgjester når de stikker innom. Vanligvis tar de som stikker innom turen dit på en dag det ikke er kamp eller på kvelden når kampen er ferdig. Under disse møtene mellom nordmenn og lokale stamgjestene snakkes det mest om hvordan de har hatt det og om det er

noe nytt siden sist de møttes. Kanskje slår de også av en prat om Celtics prestasjoner på fotballbanen, siden de lokale gjestene vet at nordmennene er Celticsupportere som de fleste av dem selv. Politikk og religion holdes stort sett utenfor disse samtalene. Det politiske aspektet ved den irsk/katolske kulturtradisjonen som kommer til uttrykk gjennom rebellkonsertene på ”Brazen Head” blir ikke satt pris på her. For norske supportere er derfor Heraghty’s Bar et alternativ til de stedene som oppsøkes av norske Celticsupportere hvor det fokuseres mest på irsk politikk.

På Heraghty’s Bar oppfattes stedet, som er puben og landskapet som er Glasgow likt av nordmenn og glaswegere. Deres sosiale rom, sted og dwelling synes å være like, det vil si at de gjør de samme tingene når de besøker baren og oppfatter stedet som sin egen lokale pub. Nordmennene er en del av miljøet i puben siden de behandles som stamgjester når de er innom og kjenner mange av de faste gjestene og personalet i baren. Dette er et felles møtested for begge grupper og de interagerer med hverandre. Dette synes å være like mye nordmennenes som glaswegeres sted siden de oppsøker stedet fast. Deres dwelling på Heraghty’s skjer så å si på samme premisser og derfor synes både nordmenn og glaswegere for å være deep players på denne puben.

Selv om mange norske Celticsupportere kjenner Glasgow godt etter mange turer dit i forbindelse med fotballkamper eller fordi de har vært studenter der, så vil aldri dette bli deres hjemby og de vil heller aldri kunne forstå helt og fullt hvordan det er å vokse opp i den irsk/katolske kulturtradisjonen i Skottland. De har sannsynligvis ikke gått på katolsk skole, og så vidt jeg vet er ingen av dem katolikker. De har heller ikke erfart å leve i et segregert samfunn som det skotske. De vil alltid være på en slags pilegrimsreise når de er i Glasgow for å oppleve Celtic og den irsk/katolske kulturen som for dem er forbundet med laget. Det synes

som om de bruker en mer politisk innfallsvinkel i sitt virke som Celticsupportere en glaswegerne for å komme nærmere den irsk/katolske kulturen som og den identiteten som Celtic synes å være en representant for. Dette kan de sannsynligvis gjøre fordi de som tilreisende nordmenn i Glasgow har større avstand til dette geografiske stedet og opplever det på en annen måte enn de lokale Celticsupporterne. De synes de å mangle den nærheten til det religiøst segregerte Glasgow som de lokale Celticsupporterne har, og som derfor sjelden gir uttrykk for det de norske Celticsupportere synes å mene er den politiske siden ved den irsk/katolsk kulturen og identiteten som de norske supporterne knytter til Celtic. De risikerer lite på å spille på politiske strenger på grunn av denne avstanden til Glasgow.

De glaswegiske Celticsupporterne har levd med Celtic siden de var små og alltid vært en del av den irsk/katolske befolkningen og kulturtradisjonen. Deres erfaringer som minoritet i Skottland har over tid lært dem å unngå å blande politikk og fotball i alt for stor grad fordi dette sannsynligvis vil bli negativt sanksjonert av majoritetsbefolkningen, og de senere år til en viss grad også av Celtic FC grunnet kampen mot sekterisme. De fleste av dem synes å se Celtic som fotballklubb og som en viktig representant for det katolske segmentet i Skottland og deres kultur. Deres nærhet til byen Glasgow i deres egne dagligliv og til Celtic gjør dem til deep players.

På Heraghty's bar, synes altså både nordmenn og glaswegere i utgangspunktet å være deep players alle sammen. Nordmennene tas i mot som stamgjester når de stikker innom når de er over i Glasgow. Selv om så er tilfellet og nordmennene kjenner mange av de glaswegiske gjestene, så blir nordmennene likevel bare tilreisende også her når de er i Glasgow. Det synes å komme av at de norske Celticsupporterne som frekventerer Heraghty's Bar på fast basis

gjennom sine roller som gjester mangler den samme nærheten til byen som sosialt rom og puben som sted som de glaswegiske gjestene har.

De norske Celticsupportere enten de har fokus på rebellmusikk og en mer politisk tilnærming i sin dwelling, eller de er mindre opptatt av politikk i sitt virke som Celticsupportere, som synes å være tilfellet for en del av de nordmennene som frekventerer Heraghty's Bar på sine reiser til Glasgow, blir shallow players sammenlignet med de glaswegiske Celticsupporterne.

Dett synes å komme av at de norske Celticsupporterne har større avstand til det sosiale rommet Glasgow og stedene i dette sosiale rommet i sitt daglige virke som Celticsupportere.

De glaswegiske supporterne synes å ha en mer fysikk nærhet til Celtic og de stedene som kan knyttes til et virke som Celticsupportere i Glasgow, enten det er Celtic Park eller for eksempel en kjent Celticpub eller deres lokale pub. Dessuten erfarer de å leve i et religiøst segregert samfunn, noe som synes å gi dem en større nærhet til sekterismen som bakteppe for sitt virke som supportere. Dette ser ut til å ha den virkning at de toner ned det politiske ved den irsk/katolske kulturen de bærer med seg og representerer både som Celticsupportere og ellers. Deres nærhet til det sosiale rommet Glasgow og den irsk/katolske kulturtradisjonen som norske Celticsupportere ikke kan oppnå på grunn av sin avstand til Glasgow som sosialt rom gjør, dem til deep players i Glasgow sammenlignet med de norske supporterne.

Reisene til festivaler i Irland har også vært en viktig del av den norske supporterklubbens virksomhet. Dette har blitt en tradisjon som rundt et titalls supportere har vært med på de gangene CSCN har vært representert ved slike festivaler som de to som er nevnt ovenfor. Selv om Fields of Athenry-festivalen ikke arrangeres lenger og Duleek-festivalen ikke har blitt besøkt av nordmenn de siste tre gangene den har vært arrangert, så kjenner jeg til at samtlige av dem som har vært tilstede på disse festivalene savner denne tradisjonen. Jeg vet at

tidspunktet for festivalen i Dukeek kan være årsaken til at nordmenn ikke har vært der siden 2003. Festivalen arrangeres nemlig ikke på sommeren, men i slutten av mai som er et vanskelig tidspunkt for de fleste nordmenn å reise dit på fordi det ikke er ferie i Norge enda på det tidspunktet. Jeg kjenner også til at de fleste som har vært på begge festivalene synes at festivalen i Athenry var bedre fordi det var flere steder å oppsøke både om dagen og om kvelden om man ville høre forskjellige band spille. I tillegg var dette en ren musikkfestival, som ikke var kombinert med fotballturnering som i Duleek. Videre kunne man bare gå på det felles arrangementet på kvelden uten mulighet til å velge noe annet. Fordelen med festivalen i Duleek er at landsbyen ligger nær steder som Dundalk og grenseområdene mellom nord og sør, samt Dublin slik at deltakerne kan reise dit på dagstur om de ønsker det, noe eksemplet fra punkt 2.2.2. ovenfor viser.

Uansett interagerer de norske Celticsupporterne som likemenn med de irske supporterne på Celticfestivalene i Irland. De er der av samme grunn, nemlig for å uttrykke de politiske sidene ved deres identitet som Celticsupportere. De er reiser på disse festivalene for å se kjente rebellband opptre, og for å få utløp for sin motstand mot det de ser som Englands nærvær som kolonimakt i Irland. Her får de synge sine rebelsanger og rope ut eller på annen måte gi uttrykk for sin støtte til IRA og den irske republikanske bevegelsen uten at de møter skjeve blikk eller mishagsytringer. Alle de tilstedeværende synes å være til stede i det samme landskapet ved at de gjør de samme tingene av de samme grunnene. Deres sosiale rom, oppfattelse av sted og dwelling enten det måtte være i Athenry, Duleek eller andre steder i Irland kan oppfattes som lik. Jeg oppfatter det slik fordi jeg ut fra samtaler med irer og nordmenn som har vært til stede på disse festivalene har blitt fortalt at det som skjer på festivalene er noe de bare gjør der og ikke til daglig. De har til felles at de ikke uten videre, men kanskje av ulike årsaker i sitt eget dagligliv ikke kan gi uttrykk for de følelsene som

kommer til overflaten under disse festivalene. Derfor er både nordmenn og irer deep players når de møtes og interagerer på Celticfestivalene i Irland.

Den siste diskusjonen av dwelling og begrepene shallow play og deep play gjelder de norske og glaswegiske supporterernes dwelling i sammenhenger som er knyttet til sportslige hendelser. Det vil si dwelling forbundet med fotballkamper hvor Celtic er involvert. Jeg er opptatt av hvordan deres dwelling er hver for seg i henholdsvis Glasgow og Norge. Jeg har beskrevet og gjort noen tanker rundt det å være til stede på puber i Norge og Glasgow, eller det å overvære kamper på Celtic Park i et par av eksemplene ovenfor, og disse vil danne bakgrunnen for den følgende diskusjonen.

Som det går frem av disse eksemplene så varierer supporterernes oppførsel seg ettersom hvor viktige kampene er. Det synes som om det er ulik form for dwelling hvis kampene er av større eller mindre betydning. Selv om de norske og de glaswegiske supporterne ofte opplever disse kampene i forskjellige sosiale rom om de ser TV-overførte kamper på sine puber i Glasgow og Norge, så synes formen dwellingen har å være omtrent den samme. Som eksemplene ovenfor viser så er stemningen under de kampene med minst prestisje, som for eksempel mot Dunfermline eller Inverness dårligere enn under de viktige kampene mot store lag som Liverpool Manchester United eller Rangers. Kanskje kommer dette av at Celtic har en egen evne til å spille bedre mot lag som er på deres eget nivå eller bedre enn mot lag som er antatt dårligere. Forskjellen viser seg først og fremst ved hvilket fokus de som er til stede i pubene under kampene har på selve kampen.

Under kampene mot Liverpool og Manchester United, som jeg har vist over, så er alt fokus rettet mot selve kampen i oppgjørene. Stemningen er alltid spent og nervøs i forbindelse med

slike kamper. Gleden over en seier synes å være større i slike kamper enn mot lag Celtic i utgangspunktet skal være bedre enn. Jeg har også vært til stede på kamper mot Inverness på O'Reilly's og Heraghty's Bar hvor de tilstedeværende har vært mest opptatt av enten å gi uttrykk for hvor dårlig Celtic spiller i form av lettere hoderysting, sukk og stønn. Eller de har vært mer opptatt av å snakke med sidemannen. Det er alltid færre som ser disse kampene enn mot store lag i viktige kamper da det ofte er fulle hus. Det hører forresten med til historien at Celtic alltid sliter med å slå Inverness. Særlig har det vist seg vanskelig på bortebane, og oppgjørene mellom de to lagene har ofte vært mer preget av kjemping enn fint spill. Faktisk vant ikke Celtic sin første seier på Inverness hjemmebane før nå nylig. Smerten ved et tap i slike kamper synes å være like vanskelig å bære som om Celtic skulle ha tapt for Rangers. Derfor synes det som om det er slik at når de norske og glaswegiske Celticsupportere dweller på hvert sitt hjemsted er shallow players når Celtic er involvert i mindre viktige kamper, mens de synes å være deep players når laget spiller viktige kamper.

2.3. Avslutning – Kulturell identitet og appropriasjon av sted

Hvordan kan norske og glaswegiske Celticsupporteres ulike appropriasjon av sted være uttrykk for den samme kulturelle identiteten?

Denne problemstillingen er utgangspunktet for en avsluttende diskusjon av appropriasjon av sted. Som jeg har vist i dette kapitlet har norske og glaswegiske Celticsupportere en tendens til å gjøre forskjellige ting i Glasgow, samtidig som det er arenaer hvor glaswegere ikke er til stede. Jeg viser også at deres appropriasjon av sted synes å være lik når de oppholder seg henholdsvis Norge og Glasgow. Hvis de sitter på pub i Norge eller i Glasgow så vil jeg hevde

at deres opplevelse av sitt hjemsted er ganske lik den andre gruppens. Det er samme arenaer for shallow play og deep play ettersom hvor viktig kampen som sendes på TV er.

Det som imidlertid er mest interessant å se på i denne sammenhengen er norske Celticsupporteres appropriasjon av Glasgow og Irland som steder, og på glaswegernes appropriasjon av sin egen hjemby i sitt virke som Celticsupportere. De norske supporterne legger vekt på en mer politisk tilnærming til Celtic når de er i Glasgow. De går på rebellkonserter, mens glaswegerne i det store og hele ikke gjør det. De oppsøker sin lokale pub slik som de pleier. Denne forskjellen i appropriasjon av sted synes å komme av at glaswegerne har nærhet til byen, men nordmennene har større avstand til Glasgow. Den ene gruppen lever med sekterismen som bakteppe for sine liv, mens den andre ikke gjør det. Glaswegernes nærhet til sekterismen gjør at deres kulturelle identitet er under press, mens nordmennenes avstand til sekterismen gjør dem i stand til å legge vekt på de politiske sidene ved en irsk/katolsk identitet. Dessuten er det Celtic FC i seg selv som synes å være glaswegiske Celticsupporteres viktigste representant for deres egen irsk/katolske identitet, og da blandes ikke politikk inn. Den samme formen for appropriasjon av sted fra norske Celticsupporteres side ser vi når de er i Irland.

Selv om de glaswegiske Celticsupporterne ikke gir uttrykk for noen politisk side ved sin egen kulturelle identitet, så betyr ikke det at den ikke er der. Flere av mine informanter i Glasgow er enige med de norske Celticsupporterne som uttrykker sin identitet som Celticsupportere politisk i Glasgow ved å oppsøke rebellkonserter, men lot være å uttrykke det for sterkt. Det er en del av deres egen identitet som de ikke finner det fruktbart å kommunisere for mye. Derfor vil norske Celticsupporteres fokus på politikk være en del av den irsk/katolske kultur og identitet som sjelden kommuniseres annet enn i privatsfæren. Det viktige er at de norske

supporternes avstand til Glasgow og den irsk/katolske kulturen og identiteten gjør at de fritt kan velge hvordan de vil fremstå som Celticsupporter uten risiko. De ser ”The Great Famine” som et uttrykk for sekterisme som rammet irer hjemme i Irland og ute i diaspora. For dem kan Celtics dannelse være en direkte følge av sekterismen. Derfor velger de en politisk tilnærming til det å være Celticsupporter. Glaswegerne ser ut til å mangle denne valgfriheten. De tvinges til å velge bort de politiske sidene ved sin egen kultur og identitet fordi dette er sider ved deres identitet som provoserer den skotske majoriteten. Følgelig kommuniserer glaswegiske og norske Celticsupportere to forskjellige sider av den irsk/katolske identiteten når de approprierer Glasgow som sted ut fra deres avstand og nærhet til byen.

KAPITTEL 3: DIASPORA

I dette kapitlet skal jeg ta for meg fenomenet diaspora. Jeg kommer til å konsentrere meg om den irske diasporas forgreninger til Skottland og Norge siden det er den delen av den irske diaspora som er relevant for mitt eget prosjekt. Dette kommer jeg til å gjøre på den måten at jeg først vil innlede med å si noe om diasporabegrepet generelt i en samfunnsvitenskaplig kontekst hvor jeg tar utgangspunkt i en artikkel av Roger M. Sanjek og en artikkel av Steven Vertovec. Sanjek ser i sin artikkel på flere former for migrasjon, mens Vertovec ser på tre betydninger eller forståelser a diaspora, hvor han setter opp en del kriterier for hva diaspora er. Deretter vil jeg redegjøre for irsk diaspora med hovedvekt på Storbritannia og skottland. Mot slutten av kapitlet vil jeg så diskutere Vertovecs teori om diaspora i lys av min egen empiri fra det norske og glaswegiske Celticmiljøet mot slutten av kapitlet. Jeg avslutter dette kapitlet med å si noe om Celticsupportere, identitet og diaspora ut fra diskusjonen av Vertovecs teori. Jeg vil belyse følgende problemstilling i dette kapitlet:

Hvordan kan både norske og glaswegiske Celticsupportere være representanter for irsk diaspora?

3.1. Hva er diaspora?

I artikkelen "Rethinking Migration" fra 2003, tar Roger M. Sanjek for seg migrasjon. Han mener at fokuset innenfor forskning og litteratur på dette området i for stor grad har fokusert på et samtidig perspektiv på migrasjon. Han vil heller sette fokus på migrasjon både i et historisk, et samtids og et fremtidsperspektiv. Dette gjør han ved å fokusere på sju prosesser som han mener er viktige for framveksten av dagens nasjonalstater, og som fortsatt pågår.

Disse sju prosessene er ekspansjon, å søke tilflukt som flyktning, kolonisering, påtvunget forflytning, handelsdiaspora, arbeidsdiaspora, og emigrasjon. I forbindelse med arbeids- og handelsdiaspora, kommer Sanjek inn på det generelle diasporabegrepet. Derfor er det denne delen av artikkelen som er mest relevant for min forskning. Jeg vil ikke skille mellom de to ulike formene for diaspora slik Sanjek gjør, men er av den oppfatning at både handelsdiaspora og arbeidsdiaspora faller inn under et generelt diasporabegrep. Dette fordi det å være i diaspora nødvendigvis må innebære at man flytter til et nytt sted for å starte et nytt liv der, noe som videre må bety at man skaffer seg arbeid på sitt nye hjemsted. Sanjek diskuterer også begrepet emigrasjon i sin artikkel, og mener at dette fenomenet er forskjellig fra diaspora. Jeg finner det derfor nødvendig å avklare begrepene diaspora og emigrasjon for så å diskutere om disse to fenomenene er to sider av samme sak eller ei.

Steven Vertovec mener at diasporabegrepet i dag brukes om nesten enhver folkegruppe som regnes for å være ”deterritorialisert” eller ”transnasjonal”. Det vil si folkegrupper som har sitt opphav i et annet land enn det som er gruppens nåværende tilholdssted, og hvis sosiale, økonomiske og politiske nettverk overskrider nasjonalstaters grenser eller brer seg over hele verden (Vertovec, 1999: 277). Roger Sanjek definerer diaspora slik:

”Diaspora er en prosess som oppstår når folk frivillig forlater sitt hjemsted til fordel for fjernere områder innenfor eller utenfor grensene for den staten de bor og fortsetter å ha kontakt med sitt opprinnelsessted på forskjellig vis” (Sanjek, 2003: 323).

Sanjek sier videre at diaspora kjennetegnes av sjeldne, hyppige eller langvarige reiser til opprinnelsesstedet i motsetning til emigrasjon som ikke innebærer noe ønske om å returnere tilbake dit. Diaspora innebærer ingen form for suverenitet over, utdrivelse eller tvangsforflytning av mennesker, slik kolonisering ofte innebærer. Dette til tross for at

diaspora ofte følger et lands kolonisering av et annet. Diaspora kan i følge Sanjek således markere en fase i en folkegruppes historie med andre migrasjonsprosesser som forløpere for og etterfølgere av diaspora (Sanjek, 2003: 323-324).

Emigrasjon er i følge Sanjek en migrasjonsprosess som kjennetegner store folkegrupper, og er det motsatte av og det historiske supplementet til diaspora. Forskjellen mellom diaspora og emigrasjon er hvilken motivasjon som ligger bak folks migrasjon. Ved emigrasjon har folk ofte ikke et ønske om å returnere til hjemlandet, mens folk i diaspora ofte har et håp om å vende tilbake til hjemlandet. For Sanjek virker det som om mennesker som av forskjellige grunner velger å emigrere bryter all kontakt med hjemlandet (ibid.: 327-328).

Selv om jeg anser både Vertovec og Sanjeks definisjoner av diaspora som gode, så velger jeg å ta utgangspunkt i Sanjeks definisjon av begrepet. Dette gjør jeg fordi han poengterer at folkegrupper i diaspora fortsetter å ha kontakt med sitt tidligere hjemland. Dette er i samsvar med erfaringene fra mitt eget feltarbeid både i Glasgow og i Norge. Flere av mine glaswegiske informanter, som selv er født og oppvokst i Skottland hadde ofte vært på ferie i den delen av Irland hvor de hadde slektninger som barn sammen med familien. Således opprettholdes relasjonene til hjemlandet, som er Irland over flere generasjoner blant irer i diaspora i Glasgow De irske og skotske medlemmene i CSCN er også ofte hjemme for å besøke familie og venner, men forskjellen er at de flyttet til Norge selv og er født og oppvokst i enten Irland eller Skottland. Sanjek synes å mene at diaspora alltid er en frivillig migrasjonsprosess. jeg er av den oppfatning at selv om selve reisen i seg selv nok er frivillig, så er det ofte ytre forhold som tvinger dem til å ta beslutningen om å forlate hjemlandet. Jeg vil hevde at de irske emigrantenes avgjørelse om å forlate hjemlandet som følge av ”The Great Famine”, er et eksempel som viser at masseutvandringen fra Irland på 1800-tallet var

styrt av krefter de som til slutt emigrerte ikke kunne påvirke, slik at deres reise fra Irland ikke var frivillig selv om den nok var nødvendig Swift i O'Sullivan, 1992: 54-55).

Jeg kommer heller ikke til å gjøre et skille mellom begrepene diaspora og emigrasjon i denne avhandlingen. Jeg tar ikke stilling til om hvorvidt de folkene i diaspora som jeg har vært i kontakt med i løpet av dette hovedfagsprosjektet ønsker å reise tilbake til hjemlandet eller ikke. Jeg ser diaspora som en følge av emigrasjon, det vil si at man forlater sitt eget hjemland for å bosette seg permanent i et annet land uavhengig av om denne formen for migrasjon er frivillig eller ikke. Følgelig vil emigrasjon slik jeg oppfatter det være selve reisen man foretar til sitt nye hjemland. I denne avhandlingen vil jeg kun bruke begrepet diaspora når jeg snakker om migrasjon.

Den videre diskusjonen i dette kapitlet vil handle om Celticmiljøet i Norge og Glasgow og diaspora, og ikke nødvendigvis bare glaswegere og irer i diaspora, selv om mange av eksemplene nok kommer til å handle om irer og skotter. Kort sagt er jeg mest interessert i å se på Celtic og klubbens supportere som en mulig del av den irske diaspora. Jeg velger å gjøre det slik fordi det er Celticsupportere jeg har studert i dette hovedfagsprosjektet. Aller mener jeg det er på sin plass å gjøre rede for den irske diaspora generelt for å sette den videre diskusjonen i kapitlet i en videre kontekst.

3.2. Den irske diaspora

Den irske diaspora har gjort at vi i dag finner folk av irsk avstamning over nær sagt hele verden, og da særlig i tidligere britiske kolonier. Grunnene til dette kan være mange, men det pekes på fordelene ved at mange av disse landene enten ble eller allerede var engelskspråklige,

og at dette var en fordel for irene siden de allerede snakket engelsk som følge av britisk innflytelse i deres eget hjemland. Det vises til at mange irer også jobbet for den britiske kolonimakten som soldater eller embetsmenn på lavere nivå ute i koloniene. Selv om dette er et trekk som går igjen over neste over alt den britiske kolonimakten hadde etablert seg, så har innslaget av irer særlig vært sterkt i Australia, Canada, India og britiske koloniene i Afrika (Aikenson, 1993: kapittel 6). Irene utvandret også til Europa utenfor Storbritannia, Karibia, Asia og Sør-Amerika.⁸ Mønsteret i den irske utvandringen har vært slik at utvandringen før 1845 gikk til Storbritannia og det som i dag er Canada (daværende Britisk Nord-Amerika), mens det i perioden 1845-1914 var slik at de fleste irene reiste til USA. I perioden etter første verdenskrigs slutt og frem til i dag utvandret til Storbritannia (ibid: 6).

Selv om irske emigranter og deres etterkommere er å finne de fleste steder i verden, så vil jeg i denne redegjørelsen for irsk diaspora konsentrere meg om irsk innvandring til Storbritannia og da særlig til Skottland, samt irsk og skotsk innvandring til Norge. Jeg velger å gjøre det slik fordi dette er de stedene det er mest relevant å si noe om i forhold til mitt eget hovedfagsprosjekt. Jeg vil også komme inn på dette når jeg diskuterer Vertovecs teori om tre betydninger av diaspora under punkt 3.3 nedenfor. Jeg gjør oppmerksom på at jeg i arbeidet med dette prosjektet ikke har lyktes i å finne faglitteratur om irsk og skotsk innvandring til Norge. Derfor vill alle de betraktninger jeg gjør vedrørende dette temaet komme til å bygge på kunnskap som jeg har akkumulert gjennom min egen kontakt med irer og skotter i det norske Celticmiljøet i mitt arbeid med dette hovedfagsprosjektet.

Irland er et av de landene som har mistet flest innbyggere som følge av emigrasjon de siste to hundre årene. Selv om det kan vises til utvandring fra Irland allerede mot slutten av

⁸ Se Tim Pat Coogans bok "Wherever Green is Worn", som utkom på Arrow Books, London i 2002. Den handler om irsk diaspora over hele verden.

napoleonskrigene i 1815 da det er kjent at irske landarbeidere sesongemigrerte til Storbritannia for å arbeide med innhøstingen i landbruket, så kom den store økningen av emigranter fra Irland først etter 1845. Utover på 1900-tallet avtok utvandringen fra Irland gradvis selv om den fortsatte (Akenson, 1993: 5 og 18). En av grunnene til økt utvandring fra Irland midt på 1800-tallet var at potethøsten i Irland slo feil i årene 1845-51 da en potetsopp ødela avlingene. Mange fattige irske bønder var avhengige av poteter for å ha nok å spise, og da potethøsten slo feil ble avlingene for små til at folk fikk nok å spise slik at dette førte til hungersnød. Denne perioden i irsk historie har senere fått navnet "The Great Famine". Trolig døde så mange som 1,5 millioner mennesker som følge av hungersnøden, mens en million skal ha utvandret til Nord-Amerika i denne perioden (ibid: 18-19).

Det finnes også andre grunner enn hungersnød til at utvandringen fra Irland økte utover på 1800-tallet. For eksempel pekes det på at mekaniseringen av jordbruket i Irland mot slutten av hundreåret kan være en årsak. Dette skal ha ført til et overskudd av landarbeidere i Irland, og mange av dem ble derfor tvunget til å flytte til Storbritannia og USA for å arbeide der. Noen tok jobb som sesongarbeidere i landbruket, mens andre ble ufaglært arbeidskraft i industrien eller som gruvearbeidere. De som hadde penger til det reiste til USA, mens de som hadde dårlig råd emigrerte til Storbritannia hvor de bosatte seg i store industribyer som London Birmingham, Manchester, Liverpool og Glasgow. Flere av disse var havnebyer med god forbindelse til Irland via båt. Dette var også en relativt billig måte å reise på for de fleste. Således var det relativt enkelt for irske utvandrere å komme seg dit (Swift i O'Sullivan, 1992: 53-54). "The Penal Code", kan også være en årsak til at utvandringen fra Irland økte fr midten av 1800-tallet. Dette var lovbestemmelser som hindret katolikkens adgang til å ta seg arbeid i mange faglærte yrker og i den offentlige administrasjonen i Irland. Dessuten fikk katolikkene

i følge "The Penal Code" heller ikke lov til å eie jord. Dette gjorde at mange ble tvunget til å emigrere. Særlig gjaldt dette leilendinger og jordløse landarbeidere (Akenson, 1993: 34).

3.2.1. Irsk innvandring til Skottland

Irsk innvandring til Skottland følger samme mønster som er beskrevet ovenfor, og økte etter hungersnøden i Irland på 1940-tallet. Også i Skottland var det sesongarbeidere innenfor landbruket som kom først, men arbeidere til industri og gruvedrift kom senere. Siden de stort sett var ufaglærte kunne ikke de irske innvandrerne ta arbeid som ingeniører eller som verftsarbeidere på skipsverftene langs elven Clyde. Det siste kom av at svært få av disse verftene ansatte katolikker på den tiden. De fikk heller ikke arbeid innenfor andre bransjer som krevde faglært arbeidskraft fordi bransjeorganisasjonene sa nei. Derfor kunne de bare få arbeid som ufaglært arbeidskraft på fabrikker og lignende (Aspinwall i O'Sullivan, 1996: 153 og Swift i O'Sullivan, 1993:59).

De irske innvandrerne bosatte seg for det meste i den vestre delen av Skottland rundt byene Glasgow og Airdrie og i Ayrshire. Denne delen av landet kalles for "The Western Central Belt" etter områdets beliggenhet i Skottland, og det er her det finnes flest skotter av irsk avstamning også i dag (Aspinwall i O'Sullivan, 1996: 158). Antikatolske strømninger i det skotske samfunnet ser ut til å ha økt etter 1848 i takt med at den irske innvandringen skjøt fart. En av årsakene til dette kan være at den irske arbeidskraften var billigere enn den skotske, og derfor tok jobbene i stedet for skotske arbeidere. Dette kan ha bidratt til at sekterismen fikk ytterligere grobunn i det skotske samfunnet. Det var irene som hadde de verste arbeidsforholdene og de dårligst betalte jobbene samtidig som de hadde de dårligste boligene. Særlig synes dette å ha vært tilfellet i Glasgow (Coogan, 2002: 232-234).

De irske innvandrerne bosatte seg i de samme områdene og holdt seg til sine egne. Kirken kontrollerte mye av livene deres i alt fra utdanning og økonomi til hva de gjorde på fritiden. Dette var bevisst politikk fra den katolske kirken som ønsket at flest mulig forble katolikker, og ikke konverterte slik kirken fryktet de ville gjøre om de hadde for mye kontakt med folk utenfor deres eget trossamfunn (Coogan, 2002: 239). Dette kan ha vært noe av tanken bak at presten Brother Walfrid stiftet Celtic i 1887 samtidig som han ville skape en organisasjon som kunne skaffe penger til de trengende fattige på Glasgows østkant. Celtic ga også katolikkene noe å fylle fritiden med. Her kunne man spille fotball, sykle eller drive med friidrett. Dette kan ha bidratt til å øke de sekteriske skillelinjene i det skotske samfunnet.

Innvandrerne var også politisk aktive, og flere av de mest kjente politiske størrelsene i Irland før landet fikk sin uavhengighet var folk som var født og oppvokst i Storbritannia eller USA, eller de hadde bodd er i lengre tid. James Conolly som var en av initiativtakerne til og lederne for Påskeopprøret i Dublin i 1916, var født og oppvokst i Storbritannia. Han var aktiv i fagforeningsarbeid der før han reiste til Irland. Under uavhengighetskrigen i Irland i perioden 1919-21 hadde IRA og Sinn Fein sterk støtte blant irske innvandrere i det vestlige Skottland. Disse støttespillerne samlet inn penger slik at de kunne smugle våpen til Irland. Det fantes IRA-celler i store deler av det sentrale Skottland. denne støtten synes å ha dødd ut etter at Irland ble selvstendig i 1922 (ibid: 242-245). Utover på 1900-tallet ble katolikkene bedre integrert i det skotske samfunnet, og fra 1918 ble de katolske skolene innlemmet i det offentlige skolesystemet. I dag stiller katolikkene på likt med andre grupper på arbeidsmarkedet og i samfunnet ellers. De fleste er godt utdannet og har blitt en del av middelklassen. Det synes å være langt mindre diskriminering av katolikker i skottland nå enn da de første emigrantene kom dit for 150 år siden.

3.2.2. Irsk og skotsk innvandring til Norge

Når det gjelder irsk og skotsk innvandring til Norge kan jeg bare ta for meg de eksemplene som jeg kjenner fra mitt eget arbeid med dette hovedfagsprosjektet. Dette er folk som jeg har blitt kjent med gjennom det norske Celticmiljøet i CSCN. Det er cirka et titalls personer tilknyttet CSCN som tilhører kategorien irer og skotter. Alle er menn og har bodd i Norge i fem til ti år eller mer. De fleste av dem er svært aktive i miljøet rundt CSCN, og er godt kjent blant de norske medlemmene. Særlig er de synlig til stede når det overføres kamper med Celtic på TV på CSCNs faste møtested. De fleste av dem har kommet hit fordi at de har eller hadde norsk kjæreste da de flyttet til Norge. Andre kom hit for å søke arbeid her. noen av skottene har kommet hit av begge disse årsakene, og kan fortelle at de fortsatt til en viss grad føler seg diskriminert på arbeidsmarkedet hjemme. Mange av dem ønsker å flytte hjem igjen en gang i fremtiden, og er ofte i hjemlandet for å besøke familie og venner der. Irene i miljøet er både fra republikken og Nord-Irland⁹. De har stort sett de samme grunnene for å være her som skottene. Noen av nordirene forteller at situasjonen fortsatt er for vanskelig på grunn av de religiøse og politiske motsetningene i hjemlandet til at de ønsker å flytte tilbake med det første. Likevel er de som skottene ofte hjemme på ferie, noe som har blitt lettere etter at enkelte flyselskaper startet med billige flygninger til Glasgow og Dublin fra Norge.

3.3. Diskusjon av Steven Vertovecs teori om tre betydninger av diaspora

I denne delen av kapitlet vil jeg diskutere Vertovecs teori i om forståelse av diaspora i forhold til Celticmiljøene i Glasgow og Norge og deres virke som Celticsupportere og den irsk/katolske identiteten. Jeg vil gå igjennom teorien punkt for punkt og diskutere dem ved

⁹ Nord-Irland er formelt sett en del av Storbritannia, men da mange av de irske medlemmene har vokst opp i nasjonalistiske områder som for eksempel i Vest-Belfast og ikke anerkjenner eksistensen av denne provinsen og derfor kaller seg irer, så vil også jeg omtale dem som det i denne avhandlingen.

hjelp av min egen empiri fra Norge og Glasgow. De punktene hvor jeg ikke har data vil bli tatt med, men ikke diskutert. Dette fordi jeg ønsker å gjengi teorien i sin helhet her. De punktene som jeg vil drøfte vil her for det meste gjengis på originalspråket da jeg mener dette er det enkleste både for leser og forfatter, selv om enkelte punkter vil være oversatt til norsk.

3.3.1. Diaspora som sosial form

Denne forståelsen av diasporabegrepet er den klassiske, og ofte trekkes den jødiske diaspora frem som eksempel. I denne forståelsen av diaspora blir begrepet forbundet med negative ting som tvunget fordrivelse fra hjemstedet, fremmedgjøring og tap. Drømmen om en gang å vende tilbake til hjemlandet er en viktig del av denne måten å forstå diaspora på. Det finnes i følge Vertovec tre ting som kjennetegner hvordan den klassiske formen for diaspora erfares. De er: a) Erfaringen av å bli spredt, b) de grupper som lever i diaspora i fremmede samfunn og c) det geografiske stedet hvor disse gruppene lever. Slike grupper kjennetegnes ved at de har et forhold til hverandre selv om de er spredt rundt om i verden på grunn av sin felles erfaring av å være i diaspora (Vertovec, 1999: 278-279).

Jeg vil hevde at den irske diaspora passer inn i en slik klassisk forståelse av diaspora siden denne gruppen har mye til felles med jødene i sin opplevelse av diaspora. Irene synes historisk sett å ha en traumatisk opplevelse av diaspora hvor ”The Great Famine”, har blitt en opprinnelsesmyte knyttet til deres egen diaspora, og som lever videre også i dag. Irene lever i dag over hele verden som følge av høy emigrasjonsrate både på 1800-tallet og på 1900-tallet. Det finnes irer i alle verdenshjørner fra Japan og Australia i øst, via Vest-Europa, særlig Storbritannia til Nord-Amerika i vest (Coogan, 2001). Irene har videre klart å bygge opp levedyktige samfunn de fleste stedene de har kommet, som for eksempel Glasgow som det

vises spesielt til i denne avhandlingen. De har dessuten klart å beholde mye av sin kulturelle identitet og egenart som denne avhandlingen også viser. Vertovec viser også til tre andre kjennetegn ved diaspora som sosial form som han mener bygger på, men også strekker seg videre enn den klassiske jødiske modellen. Disse vil jeg diskutere i nærmere detalj kronologisk, og de er:

1) Specific kinds of social relationships cemented by special ties to history and geography. These see diasporas broadly as:

a) Created as a result of voluntary or forced migration from one home location to at least two other countries.

Ut fra det jeg har skrevet over om diaspora som sosial form, så vil jeg hevde at den irske diasporaen innehar de egenskapene som nevnes i dette punktet. I mitt eget feltarbeid og virke som Celticsupporter kjenner jeg til flere personer i det glaswegiske og norske Celticmiljøet som bekrefter at den irske diaspora har gått til mer enn to land, som jeg har nevnt flere ganger allerede i dette kapitlet. Det finnes minst et par tre stykker i det norske Celticmiljøet som kommer fra Nord-Irland. De har norske samboere eller ektefeller og har bodd her i landet i ti år eller mer. To av dem sitter i styret for CSCN og er således svært aktive medlemmer i klubben. Den ene har fortsatt meget god kontakt med Celticmiljøet hjemme i Belfast, og spiller en aktiv rolle som webmaster for en internett side som handler om Belfast Celtic FC, som var et katolsk fotballag fra Belfast som ble lagt ned i 1949 grunnet de sekteriske spenningene i landet (se belfastceltic.com for mer informasjon). Hvorfor de flyttet hit har jeg ikke spurt dem om, men det kan synes som om de kom hit delvis for å komme seg vekk fra det sterkt splittede nordirske samfunnet. Den ene av dem skal så vidt jeg husker ha uttalt noe

sånt som at om man får sjansen til å flytte fra Nord-Irland, så bør man gjøre det. Han hevder at det er vanskelig å bo i Nord-Irland fordi samfunnet er polarisert og folk har liten tro på bedring av situasjonen i landet i fremtiden. derfor kan det synes som om de irske medlemmene av CSCN som i dette tilfellet kommer fra Belfast sin migrasjon til Norge til en viss grad både har vært frivillig og tvunget på samme tid.

Videre finnes det skotter av irsk avstamning som er en del av det norske Celticmiljøet og som flyttet hit fordi de fant seg jobb eller kjærester her. de har som regel vært del av Celticmiljøet hjemme i Glasgow og har ikke blitt introdusert for Celtic her. De har brakt Celtic med seg hjemmefra, og møter trofast opp når det er TV-overførte kamper med Celtic på det faste møtestedet til CSCN i Oslo. De bar som regel kommet hit frivillig for å jobbe her, og ikke alle er medlemmer av CSCN heller. En av skottene som ofte kommer for å se kamper på puben hvor CSCNs medlemmer møtes jobber på golfbaner i Oslo-området når det er sesong her, mens han ellers har samme jobb i Glasgow. Et annet medlem av CSCN jobber som maler og sier han benyttet sjansen til å reise til Norge sammen med sin daværende kjæreste fordi han hadde opplevd å bli diskriminert på arbeidsmarkedet hjemme i Glasgow fordi han var katolikk. Også her synes det å være snakk om en slags frivillig tvang når man velger å forlate hjemlandet for å bosette seg et annet sted.

b) Consciously maintaining a collective identity, which is often importantly, sustained by reference to an “ethnic myth” of common origin”, historical experience and some kind of tie to a geographical place (Vertovec, 1999: 279).

For meg så synes det som om glaswegiske Celticsupportere som etterkommere etter irske immigranter har en kollektiv identitet som bevares i den irsk/katolske kulturtradisjonen. Deres

identitet bevares gjennom det Vertovec kaller for en opphavsmyte også, men der han synes å mene at denne sier noe om hvor man kommer fra, så oppfatter jeg det heller slik i irenes tilfelle at det heller dreier seg om ene myte som heller forteller om hvorfor deres forfedre måtte forlate Irland. Denne myten handler om den store hungersnøden i Irland midt på 1800-tallet da mange ble nødt til å emigrere fordi potetavlingene ble ødelagt av sopp flere år etter hverandre. Dette er myten om det irene kaller ”The Great Famine”. Den er ikke knyttet til noe spesielt sted i Irland fordi utvandringen skjedde fra så og si hele landet, og da antar jeg at det i så fall finnes flere forskjellige opphavsmyster fra Irland ettersom hvor ens forfedre utvandret fra. Det har jeg ikke tilstrekkelig med data til å si noe om, men det synes som om Celtic er sterkt knyttet til denne myten om ”The great Famine”, siden laget ble født av den irske befolkningen som lever i diaspora i Glasgow for å samle inn penger til mat til de fattige irske immigrantene i Glasgow. Ellers synes den irsk/katolske identiteten å bli opprettholdt ved at man sender barna på katolske skoler og ved at mange innenfor den irsk/katolske kulturtradisjonen i Glasgow støtter Celtic FC som supportere. Celtic blir av mange katolikker sett på som et viktig symbol og en viktig representant for den irsk/katolske kulturtradisjonen. Dette fordi Celtic Park har vært en arena hvor det har vært mulig å uttrykke en irsk/katolsk identitet fritt ved bruk av sanger og symboler som kan anses for å være irske. Tidligere har supporterne sunget irske sanger med politisk innhold under kampene, men som nå av forskjellige årsaker er bannlyst av ledelsen i klubben. I tillegg har mange supportere med seg irske flagg på kampene på Celtic Park. Diskusjoner omkring dette vil jeg komme tilbake til andre steder i denne avhandlingen (se særlig kapitlene 4 og 5 nedenfor), så den lar jeg ligge nå.

Jeg kan imidlertid si at det finnes likheter mellom det norske og det glaswegiske Celticmiljøet i synet på Celtic FC som et viktig symbol og representant for de som har irsk avstamning i

Skottland. det synes å være slik at noen av årsakene til at nordmenn og andre som er bosatt i Norge søker til det norske Celticmiljøet. Mange nordmenn ser på klubben som et irsk ikon, og sier at grunnen til at Celtic FC ble dannet er en viktig årsak til at de ble Celticsupportere. Andre viktige årsaker synes ofte å være sterk interesse for irsk kultur, historie og til en viss grad politikk som ikke sjelden er knyttet til konflikten i Nord-Irland. Det som uansett synes å være tilfellet er at opphavsmysten om den irske diaspora knyttet til "The Great Famine" også lever i bevisstheten til medlemmene i det norsk Celticmiljøet, siden grunnen til at klubben ble stiftet står sentralt i formidlingen av identitet i det norske miljøet. Alle i dette miljøet lærer seg raskt at Brother Walfried var initiativtaker til å få stiftet Celtic FC og hvorfor han tok dette initiativet. Blant annet samler det norske Celticmiljøet inn penger blant medlemmene sine til sitt eget veldedighetsfond som de overrekker til representanter for Celtic FC en gang i året. På den måten viderefører den norske supporterklubben en tradisjon som Celtic FC startet for over hundre år siden og som videreføres av andre Celtic-supporterklubber over hele verden. Gjennom sitt nære forhold til Celtic FC og kjennskap til det lokale supportermiljøet i Glasgow synes det norske Celticmiljøet å ha tatt opp i seg noe av en irsk diasporaidentitet representert ved den irsk/katolske kulturtradisjonen i Skottland, selv om norske Celticsupportere approprierer Glasgow som sted på en annen måte enn de lokale supporterne når de besøker byen, som jeg viste i foregående kapittel.

c) Institutionalising networks of exchange and communication which transcend territorial states and creating new communal organisations in places of settlement(Vertovek, 1999: 279).

Her vil jeg som i punkt e) nedenfor peke på at Celtic har mange supporterklubber rundt om i verden som kan virke som samlingspunkt ikke bare for irer og skotter som ikke bor i

hjemlandet, men også for andre Celticsupportere som måtte være på reisefot rundt om i verden. Det finnes alltid en pub hvor man kan se Celtic sine kamper på TV eller en supporterklubb som man kan kontakte på stedet enten man oppholder seg i Hamburg eller Johannesburg. Dette er på nytt et eksempel på at Celtic blir med på lasset i den irske og for den saks skyld skotske diaspora, og overskrider derfor landegrensene. De lokale supporterklubbene rundt i verden kan fungere som samlingssteder for Celticsupportere uansett om de er av irsk, skotsk eller annen avstamning. Slik kan folk fra hele verden med Celtic FC som felles interesse møtes å dyrke sin felles interesse. Dette trenger heller ikke skje gjennom fysiske møter, men i det siste tiåret eller så også gjennom mange diskusjonsfora på internett som har blitt startet av supporterklubber eller enkeltpersoner. En del medlemmer av CSCN er med i diskusjoner på slike nettsteder og knytter således kontakt med folk i Celticmiljøene rundt om i verden som de kanskje møter en eller annen gang de er i Glasgow for å se Celtic spille.

d) Maintaining a variety of explicit and implicit ties with their homelands.

Dette har jeg vært inne på under punkt 3.2.2 ovenfor det er mange irer og skotter i miljøet rundt CSCN som stadig har kontakt med enten sine hjemtrakter i Skottland og Irland ved at de reiser hjem på besøk ganske ofte. Det kan også synes som om etnisk norske medlemmer av CSCN ved å reise til Skottland eller Irland i forbindelse med fotballkamper eller Celticfestivaler foretar en slags hjemreise for å komme nærmere Celtic og den irske identiteten både i Skottland og Irland, selv om de verken er innvandrere, skotter eller irer. Dette gjør de ved å gjennomføre det samme programmet med felles lunsj, fotballkamp og rebellkonserter i Skottland og ved deltakelse på Celticfestivaler i Irland. Dette siste kombineres gjerne med et ferieopphold slik at de kan reise rundt å oppleve landet. Dette skjer

hels etter at festivalen er avviklet. Dublin, Belfast og Derry (Londonderry) kan tjene som mulige reisemål for en sånn tur. Derfor kan det synes som om både nordmenn, skotter og irer fra CSCN foretar en slags hjemreise når de reiser til Skottland og Irland og således opprettholder kontakten med hjemlandet, selv om det skjer på forskjellig måte og ut fra forskjellige ståsteder (Se for eksempel kapittel 2).

e) Developing solidarity with co-ethnic in other communities of settlement.

Celtic synes å være en samlende faktor for folk med irsk avstamning i nær sagt hele verden, og andre mennesker uten irsk avstamning for den saks skyld. Dette vises ved at det er mange Celtic Supporters Clubs i alle verdensdeler. Det er et ganske stort miljø i Nord-Amerika som hvert år har felles årsmøte, som annethvert år legges til Las Vegas. Det har visstnok blitt en attraksjon for Celticsupportere fra resten av verden å besøke det nordamerikanske årsmøtet de gangene det avholdes i Las Vegas. Det er tross alt mye større og showpreget enn et årsmøte i for eksempel CSCN, selv om det i seg selv kan være interessant nok. Uansett kan slike anledninger brukes til å knytte nye kontakter med Celticsupportere fra resten av verden. Et annet eksempel er UEFA-Cupfinalen i Sevilla i 2003, som visstnok tiltrakk seg Celticsupportere fra hele verden i et antall av ca. 80 000, selv om de fleste nok kom fra Europa. Derfor kan Celtic gjennom sine mange supporterklubber verden over medvirke til å skape solidariske bånd mellom folk som gjennom sin etniske tilhørighet er faktiske medlemmer av den irske diaspora, men også mellom andre som gjennom sin tilhørighet til Celtic som supportere kanskje kan regnes som assosierte medlemmer av den irske diaspora rundt om i verden.

f) Inability or unwillingness to be fully accepted by the “host society” – thereby fostering feelings of alienation, or exclusion, or superiority, or other kind of difference.

Dette synes historisk sett å være tilfellet for irske innvandrere i Glasgow og deres etterkommere, som jeg kommer til å vise senere i avhandlingen også. De første irske immigrantene ble ikke godt mottatt i Glasgow hvor de fleste bosatte seg. Det kan synes som om deres katolske tro har vært en av årsakene til at de ble dårlig mottatt av den skotske befolkningen hvis flertall har vært protestanter siden reformasjonen. Det høye antallet irske katolikker som har kommet til Glasgow siden ”The Great Famine”, kan ha bidratt til å forverre situasjonen for nye immigranter etter hvert som de kom. De fikk også sine egne skoler som før 1918 lå utenfor det statlige skolesystemet, men som siden har vært en del av det offentlige skolesystemet. Dette synes å vise at katolikkene beholdt sitt kulturelle og religiøse særpreg, samt en sterk følelse av identitet i sitt nye hjemland. Det var mot dette bakteppet at Celtic FC ble stiftet på slutten av 1880-tallet, som de irsk/katolske immigrantenes lag, og slik har mange skotter sett på laget helt fram til i dag. Celtic regnes fortsatt som katolikkenes lag i Skottland. Som jeg viser i dette kapitlet og senere i avhandlingen kan denne skepsisen mot sine nye landsmenn fra den protestantiske innfødte befolkningen i Skottland og manglende evne eller vilje fra de irske immigrantene til å la seg assimilere være røttene til sekterismen historisk sett og i samtiden.

2. A tension of political orientations, given that diasporic people are often confronted with divided loyalties to homelands and host countries. Individual immigrants may be significant actors; collective organisations may be powerful pressure groups in the domestic politics of their host countries as well as in international politics prompted by their interest in the political plight of a country of origin (Vertovek, 1999: 280).

I dette tilfellet trekker Vertovec frem irer og jøder i USA eksempler i kraft av sin sterke lobbyvirksomhet i amerikansk politikk. Når det gjelder irer i diaspora, så har det som jeg viser ovenfor under punkt 3.2.2 historisk sett vært en tendens til at irene i diaspora har vært politisk aktive. Jeg kan også slutte meg til de Vertovec sier om den at den irske diaspora i USA i alle fall har vært svært politisk aktiv. John F. Kennedy tilhørte det irske segmentet i USA, og han ble president. I tillegg mente en av informantene mine at det sto såkalte ”cause boxes” på en del puber der borte. Dette er angivelig for å samle inn penger til den republikanske bevegelsen i Irland (”The Cause”). Som jeg til en viss grad vist i kapittel 2 og som jeg kommer tilbake til i kapittel 4 og 5 i denne avhandlingen, så er en god del av medlemmene i CSCN opptatt av irsk politikk og historie. De er særlig opptatt av konflikten i Nord-Irland og gir sin støtte til den republikanske bevegelsen der som de synes å mene at IRA og Sinn Fein er de fremste representantene form. Nå kommer ikke dette så ofte til uttrykk, men jeg synes rebellkonsertene på Brazen Head i Glasgow og deres deltakelse på Celticfestivalene i Irland eksempler på i det minste er politisk bevisste. Ut fra min kjennskap til Celticmiljøet her i Norge så virker dette politiske engasjementet både glødende og ektefølt hos de norske Celticsupporterne. Jeg forstår det slik at dette er en viktig del av deres identitet som Celticsupportere og at de på denne måten forsøker å komme enda nærmere det glaswegiske Celticmiljøet, som på sin side ikke synes å uttrykke den politiske og religiøse siden ved sin egen identitet komme så åpent som norske supportere synes gjøre. Uansett synes det politiske engasjementet blant folk i den irske diaspora å være til stede, selv om den ikke alltid er formalisert. Dette synes å være tilfellet i CSCN hvor en god del supportere som sagt har et engasjement for den republikanske bevegelsen i Irland uten at den synes å være formalisert i supporterklubbens virksomhet.

3. The economic strategies of groups represent an important and new force in international finance and commerce (Vertovec, 1999: 280-281).

Dette punktet har jeg ikke datagrunnlag nok til å diskutere. Derfor lar jeg det være.

Til slutt oppsummerer Vertovec punktene som jeg har sett på ovenfor ved å si at diaspora som sosial form kjennetegnes ved et trekantforhold mellom a) globalt spredte, men likevel kollektivt selvidentifiserte etniske grupper, b) de territorialstater og kontekster hvor slike grupper holder til og c) de hjemland og kontekster hvor de eller deres forfedre en gang kom fra.

3.3.2. Diaspora som en form for bevissthet

Dette er en ganske ny retning innen forskningen omkring diaspora. Denne retningen legger mer vekt på å beskrive erfaringer, sinnstilstander og identitetsfølelse. Det kan kalles ”diasporabevissthet”, og kjennetegnes av sin doble og paradoksale natur. Den dannes på den ene siden ut fra negative erfaringer i forhold til diskriminering og eksklusjon. På den annen side har denne formen for bevissthet positive sider forbundet med at den knyttes til at folk i diaspora kan identifisere seg med felles historisk arv eller politiske krefter i samtiden (ibid.: 284).

Vertovec sier videre at diaspora som en form for bevissthet kan holdes ved like eller gjenskapes gjennom sinnet, ved hjelp av en felles forestillingsevne og ved bruk av gjenstander som har kulturell betydning. Immigranter har ifølge dette synet ofte komplekse sosiale relasjoner som gjør at de skaper en flytende og mangfoldig identitet som både har rot i

hjemlandet og det landet de har flyttet til. Noen synes å føle mer tilhørighet til det ene enn det andre samfunnet, men de som forfekter dette synet mener at flertallet av immigrantene klarer å opprettholde flere identiteter på en gang og knytte dem til mer enn en nasjon (Vertovec, 1999: 284-286).

Vertovec trekker fram ungen muslimske kvinner bosatt i Storbritannia som eksempel. De har beholdt en klart definert muslimsk identitet samtidig som de har et selvbevisst og utforskende syn på religion. De skiller klart mellom kultur og religion på en måte som deres foreldre som er første generasjons innvandrere. Religion er ofte forbundet med viktige anledninger som bryllup, dåp og begravelse. Det kan derfor synes som om andre folkegrupper som er kommet som innvandrere til Storbritannia forsøker å følge jødene eksempel siden de har klart å beholde en distinkt kulturell og religiøs egenart samtidig som de har klart å bli godt integrert det britiske samfunnet både sosiokulturelt og økonomisk (Vertovec, 1999: 291 og 293).

De glaswegiske Celticsupportererne synes å være i besittelse av de samme egenskapene som de muslimske kvinnene Vertovec viser til har. De beholder båndene til Irland som deres slektninger kanskje forlot for flere generasjoner siden, samtidig som de er godt integrert i det skotske samfunnet. Båndene til Irland oppretthodes ved at de fleste av dem har gått på katolske skoler, samtidig som Celtic blir gjort til et viktig uttrykk for deres egen irsk/katolske identitet. Celtic er for dem et direkte resultat av "The great Famine", som er myten som synes å binde irer i diaspora sammen. Denne myten holder liv i minnet om hvorfor så mange irer måtte reise fra hjemlandet en gang for lenge siden. Samtidig knyttes Celtic til irske symboler som fargene grønt og hvitt og til kløveren, selv om klubbens emblem er en firkløver og ikke en Shamrock (trekløver), som for mange synes å være det mest kjente symbolet på Irland.

Glaswegeren Colin kan være eksempel på irsk/katolsk skotte som samtidig er godt integrert i det Skotske samfunnet. Han regner seg selv som skotsk fordi han er født og oppvokst der, men er stolt av sine irske røtter. Deler av familien hans er fra Donegal, og han reiste ofte på ferie dit som barn. Han har god utdanning og jobber i Edinburgh. Vennekretsen hans består av både katolikker og protestanter. Han er selv Celticsupporter, mens en av hans beste venner er Rangerssupporter. Likevel er han sterkt forankret i den irsk/katolske kulturtradisjonen. Han har gått på katolsk skole og er faktisk praktiserende katolikk. Han er faktisk den eneste av mine informanter som sa at han var det, mens de andre sa at de kun gikk i kirken i bryllup, barnedåp og begravelser. Celtic betyr mye for ham. Det som gjør klubben så viktig for ham er dens irske røtter og det at den ble dannet for å skaffe mat til trengende irske immigranter på Glasgows østkant.. ”It’s one of the reasons why I fell in love with the club”, som han sier. Han setter også pris på at Celtic fortsatt involverer seg i veldedighet, selv om tidene har forandret seg og at Celtic nå er et rent forretningsforetak som skal tjene penger. At lederne i Celtic ikke har glemt klubbens irske røtter og hvorfor den ble grunnlagt vises blant annet ved at det har blitt satt opp en statue av klubbens grunnlegger Brother Walfried utenfor hovedinngangen til Celtic Park. Dessuten er den største aksjonæren i Celtic irske Dermot Desmond, som i et intervju med Celtic Supporters Association (CSA), sa at hans investering i klubben kun var tuftet på følelsene for klubben, og ikke av rent forretningsmessig karakter (News From Paradise, nummer 2, 2005/06: 12).

3.3.3. Diaspora som en form for kulturell produksjon

Denne måten å forstå diaspora på er i følge Verovec ofte knyttet til diskusjoner vedrørende globalisering. I en slik sammenheng studeres globalisering som den verdensomspennende strømmen av kulturelle objekter, bilder og betydningen som tillegges disse og som fører til en

kreolisering i form av blant annet gjensidig påvirkning, endring av innhold og konstant endring. Dermed blir diaspora å anse som produksjon og reproduksjon av transnasjonale sosiale og kulturelle fenomener. Denne aktiviteten omfatter både materielle ting og mennesker, og det legges vekt på fluktigheten i de konstruerte identitetene blant folkegrupper som er i diaspora (Vertovec, 1999: 295).

Diaspora kan dermed forstås ut fra en nødvendig heterogenitet og mangfoldighet og en identitet som lever både med og gjennom, og ikke på tross av forskjellighet. Den lever gjennom hybriditet. Diasporaidentiteter er dermed de som kontinuerlig produserer og reproducerer seg på nytt gjennom transformasjon og ulikhet. Diaspora kjennetegnes dermed ikke ved renhet og essens. En slik måte å forstå diaspora på finnes som regel blant ungdommer. De gjør selvbevisste valg i forhold til kultur og identitet ut i fra mer enn en kulturell arv. I denne prosessen kan de ta i bruk moderne hjelpemidler som TV, video og internett (ibid.: 296-298).

Her vil jeg rette fokus mot noe som vil diskuteres i nærmere detalj i kapittel 4 og 5. og det er hvordan den irsk/katolske identiteten formes og påvirkes av samfunnet ellers. Som jeg vil vise har sekterismen og debatten rundt dette temaet følger for hvordan katolikkene i skottland uttrykker sin identitet. De er forsiktige med å vise den åpent offentlig utenfor arenaer som har med Celtic FC å gjøre. Den forblir privat. Religion og de katolske skolene synes å være viktige deler av den irsk/katolske identiteten i tillegg til Celtic av grunner jeg blant annet har vært inne på i begynnelsen av dette kapitlet. De kommuniserer en nøytral skotsk identitet offentlig uten å vise hvilke tro eller etniske bakgrunn de har. De framstår da som alle andre skotter.

Norske Celticsupportere synes derimot å ha en mer refleksiv holdning i forhold til sin egen identitet som supportere. Selv om noen av dem ikke legger særlig vekt på det irske ved Celtic, men heller poengterer at dette er en skotsk fotballklubb så synes flertallet av medlemmene å være opptatt av klubbens irske røtter, og i noen grad det politiske ved den irsk/katolske identiteten. Ved å gå på rebellkonserten når de er i Glasgow gir de uttrykk for dette. Samtidig toner de ned det politiske i sin virksomhet i Norge. Skottene toner ned sin irske identitet offentlig, mens de norske Celticsupporterne kommuniserer den sterkt på arenaer hvor dette er mulig både i Glasgow og Irland, men også til en viss grad i Norge. Da skjer det imidlertid sjeldnere.

3.4. Avslutning – Celticsupportere og irsk diaspora

Hvordan kan både norske og glaswegiske Celticsupportere være representanter for irsk diaspora?

Dette er problemstillingen for dette kapitlet, og den vil danne utgangspunktet for en kort avsluttende diskusjon om Celticsupportere, deres identitet og irsk diaspora. Jeg forstår det slik at Vertovec tar utgangspunkt i det tradisjonelle diasporabegrepet som går ut på at diaspora forstås som sosial form. Jødenes diaspora er et typisk eksempel på diaspora som sosial form, og dette er den tradisjonelle måten å se fenomenet på. Jeg vil hevde at Celticsupportere som representanter for den irske diaspora besitter kjennetegn på et folk i diaspora uansett hvor disse supporterne måtte komme fra, og uansett hvilken av de tre forståelsene av diasporabegrepet som måtte legges til grunn for dette. Slik jeg oppfatter det henter både diaspora sett som en form for bevissthet og som en form for kulturell produksjon elementer fra av diaspora som sosial form, som synes å være den tradisjonelle forståelsen av begrepet.

Derfor vil jeg hevde at disse nyere forståelsene av begrepet er to sider ved diaspora som kan inkorporeres i diaspora som sosial form. Jeg forstår det slik at Vertovec i sin artikkel egentlig snakker om diaspora som sosial form på tre forskjellige måter. Jeg vil hevde at dette går frem av mine empiriske eksempler om norske og glaswegiske Celticsupportere.

Jeg vil hevde at den irske diaspora er et like typisk eksempel på diaspora som sosial form som den jødiske og at den også kan anses for å være en diaspora sett som en form for bevissthet, akkurat som den jødiske. Jeg er også av den oppfatning at Celtic og lagets supportere uansett hvilket land disse supporterne måtte komme fra er representanter for den irske diaspora. Dette kommer av at Celtic FC ble grunnlagt av representanter for de irske innvandrerne i Skottland og at klubben er et direkte resultat av ”The Great Famine”, som videre kan ses på som en felles opphavsmyte for alle laget supportere uansett hvilke hjemland de måtte ha. Alle supportere kjenner til hvorfor Celtic ble dannet og synes å tillegge dette stor vekt i sitt virke som supportere. Som jeg viser driver for eksempel Celticsupportere over hele verden veldedighetsarbeid også i Glasgow og Norge. Supporterne fører således Celtics arv videre på denne måten. Jeg viser også til eksempler om at skotske Celticsupportere i utlandet noen ganger forteller om at de har følt seg diskriminert på arbeidsmarkedet hjemme i Skottland og derfor valgt å reise til et annet land i håp om lettere å få seg jobb der. Det er videre min erfaring fra Norge at Celticsupportere fra Irland og Skottland som bor i utlandet søker til Celticmiljøene der for å finne et fellesskap de kan være en del av som de også kjenner hjemme fra. Jeg vil hevde at bevisstheten om klubbens irske røtter og opphavsmytten om ”The Great Famine” gjør at alle Celticsupportere har en felles historisk arv som holdes i live gjennom deres virke som supportere og supporterklubbenes veldedighetsarbeid. De deler også et felles standpunkt mot rasisme viser at supportermiljøene ønsker å være åpne og inkludere alle uansett hvilke kulturelle eller etniske bakgrunn de måtte ha. I Norge ble dette vist ved at

CSCN for noen år siden ga de innsamlede midlene fra sitt eget veldedighetsfond til kampanjen ”Gi rasismen rødt kort” i regi av Norsk Folkehjelp. Celtic FC har også som fotballklubb alltid vært åpen for folk fra alle trossamfunn og kulturer slik hver supporterklubb streber etter å være. På grunn av de felles trekk som for eksempel en felles opphavsmyte om ”The Great Famine” og deres felles interesse for Irland og landets kultur selv om det uttrykkes på litt forskjellig måte (se for eksempel kapittel 2 i denne avhandlingen), så vil jeg hevde at både norske og glaswegiske Celticsupportere er representanter for irsk diaspora gjennom sin tilknytning til Celtic FC som selv kan sies å være en direkte følge av irsk diaspora i Skottland med forgreninger til hele verden gjennom sine supporterklubber.

KAPITTEL 4: SEKTERISME

I dette kapitlet vil jeg ta for meg et fenomen som har preget det skotske samfunnet helt siden reformasjonen ble gjennomført der av John Knox i 1560 (Bradley, 1995:9), nemlig sekterisme. Jeg kommer nærmere inn på dette begrepet under neste overskrift. Hensikten med dette kapitlet er å diskutere hvorvidt det finnes forskjellige oppfatninger om hva sekterisme er og hva som regnes for å være sekterisk både i Skottland og blant glaswegiske og norske Celticsupportere. Dessuten vil jeg undersøke hvorvidt forskjellige oppfatninger av sekterismebegrepet og hva som regnes for å være sekterisk kan fortelle noe om hvordan nordmenn og glaswegere uttrykker det å være Celticsupportere. Kort sagt ønsker jeg å diskutere sekterismebegrepet slik det forstås i Skottland (både blant Celticsupportere og i samfunnet ellers) og blant norske Celticsupportere, og hvilke konsekvenser dette får for deres virke som Celticsupportere.

Måten jeg vil gjøre dette på er først å ta for meg sekterismebegrepet i seg selv. Her vil jeg så langt det lar seg gjøre si noe om sekterisme i en samfunnsvitenskaplig kontekst, og dessuten ta opp igjen den emiske definisjonen av begrepet sekterisme som jeg utledet i samarbeid med mine informanter i Glasgow. Jeg var inne på denne definisjonen i første kapittel i denne avhandlingen, og tar opp igjen tråden her i dette kapitlet. Deretter vil jeg si litt om debatten om sekterisme som har rast i Skottland de siste årene, og som kan ha ført til at landet fikk en egen lovparagraf om hva som kunne betraktes som holdninger og handlinger med grunnlag i religiøse fordommer. Jeg vil i denne avhandlingen kalle denne paragrafen for ”sekterismeparagrafen”, da jeg forstår det slik at det er sekterisme denne lovparagrafen egentlig dreier seg om ut fra min kjennskap til hvordan skottene jeg var i kontakt med, medias debatt og ut fra hvordan jeg tolker lovparagrafens ordlyd.

Selve diskusjonen vil ta utgangspunkt i lovparagrafen og definisjonene av sekterisme som vil bli gjengitt nedenfor i dette kapitlet. Diskusjonen vil i så stor grad som mulig dreie seg om det skotske og norske Celticmiljøets forståelse av sekterisme og hvordan supporterne påvirkes av dette i sitt forhold til Celtic FC og det de forbinder med klubben. Jeg vil belyse følgende problemstilling gjennom diskusjonen i dette kapitlet:

Hvordan påvirkes den irsk/katolske identiteten og Celticsupporterne av sekterismen og forsøket på å bekjempe dette fenomenet?

4.1. Om begrepet sekterisme

Jeg har ikke lyktes i å finne tilstrekkelig med samfunnsvitenskaplig litteratur om et generelt sekterismebegrep i arbeidet med dette kapitlet. Jeg har bare funnet kilder fra samfunnsvitenskapen skrevet av britiske forfattere hvor begrepet brukes med Skotsk fotball som kontekst, og om forholdet mellom den irsk/katolske og skotsk/protestantiske kulturtradisjonen. Derfor velger jeg å bruke disse kildene alene som teoretisk rammeverk i dette kapitlet. Felles for dem alle er at sekterisme danner et bakteppe for resten av bøkens temaer, uten egentlig å bli behandlet eksplisitt i alle bøkene som jeg har lest. Det er to forfattere og tre bøker det dreier seg om hvor det kun gis en definisjon av begrepet sekterisme i en, men det kommer jeg tilbake til senere i dette kapitlet.

Den første kilden jeg bruker som blant annet tar for seg sekterisme er "Ethnic and Religious Identity in Modern Scotland", som ble skrevet av sosiologen Joseph M. Bradley i 1995. Han har skrevet mye om sekterisme og fotball, og det er også tema for denne boken. Første kapittel handler om utviklingen fra reformasjonen og frem til i dag og beskriver kløften

mellom katolikker og protestanter i Skottland, England og Nord-Irland, hvor kløften synes å være dypest i Nord-Irland. I neste kapittel tar Bradley for seg fotball og identitet med hovedvekt på Celtic og Rangers. Politiske strømninger i disse miljøene står sentralt i kapitlet og forfatteren skriver mye om støtte til militante grupper på begge sider i konflikten i Nord-Irland. Som jeg vil vise i denne avhandlingen er dette blitt tonet kraftig ned på fotballkampene siden 1995, men meningene lever fremdeles. Kapittel fire handler om kriterier for nasjonal identitet, og Celticsupporterne knytter ofte sin identitet til ting som St. Patrick, Wolfe Tones (et rebellband), mens andre supportere knytter sin identitet til skotske symboler som for eksempel den røde brølende løven og tistelen. Igjen vies den politiske og religiøse kløften mellom protestanter og katolikker mye plass. Kapitlene fire handler om Oransjeordenen og deres tilhengers syn på fotball, politikk og identitet. Kapittel fem handler om antikatolske strømninger i skottland og de ulike protestantiske kirkesamfunnene. Kapittel seks tar for seg katolsk identitet når det gjelder alt fra skoler, kirkesamfunn, sport og politikk. Det siste kapitlet tar opp sekterisme eksplisitt, og det er her forfatteren definerer begrepet.

Bill Murray skrev boken "The Old Firm – Sectarianism, Sport and Society in Scotland" i 1984 med ny utgivelse i 2000. den handler om The Old Firm's historie helt fra Celtic og Rangers ble dannet og frem til i dag. Sekterismen er en rød trå gjennom hele boken, men begrepet defineres aldri. Det skrives imidlertid en del om hva forfatteren mener er sekterisk, og han viser at han er skeptisk til bruken av det irske flagget på Celtic Park og de katolske skolene. Han synes å mene at disse skolene godt kan fjernes for å løse problemet sekterisme (Se for eksempel Murray, 2000: 284).

Den siste kilden jeg bruker i denne avhandlingen i forhold til sekterisme er Joseph M. Bradleys bok "Celtic Minded" fra 2004. Her slipper supportere og tidligere spillere til i en

bok hvor Bradley er redaktør. Temaer som irsk diaspora irsk kulturell identitet i Skottland og sekterisme går igjen. Dette synes å være et forsvarsskrift for Celtic, deres supportere og den irtsk/katolske kulturtradisjonen. Boka er på mange måter lik Bradleys bok fra 1995 som er omtalt over, men nå bidrar flere skribenter til boken enn bare Bradley selv, og debatten omkring katolikkenes tilstedeværelse i Skottland og det som skrives om sekterisme ses fra det katolske segmentets side.

Joseph M. Bradleys omtalte definisjon av sekterisme er som følger:

There is a clear relationship between sectarianism and identity. Sectarianism is an aspect of religious identity in Scotland; an aspect of religious identity clearly reflected in attitudes and behaviour. Fundamentally, sectarianism in Scotland is considered here to be discriminatory social and economic practices, subtle and overt antagonism and often opposition, towards either the indigenous Scottish Protestant population or the immigrant Irish Catholic one (Bradley, 1995: 179).

Dette er det eneste eksemplet jeg har lyktes å komme opp med av forsøk på å definere begrepet sekterisme av de forfatterne jeg har lest i arbeidet med dette kapitlet. I tillegg har jeg utarbeidet en emisk definisjon av begrepet sekterisme etter samtaler og i samarbeid med noen av mine informanter i Glasgow. I følge denne defineres sekterisme slik:

Sekterisme er holdninger og handlinger som er rettet mot andre mennesker på grunn av deres religiøse eller etniske tilhørighet; og som kan oppfattes som støtende av de personene som handlingene eller holdningene rettes mot. Sekterisme kan være politisert og institusjonalisert i forhold til for eksempel utdanning og i arbeidslivet.

Jeg vil bruke denne definisjonen av sekterisme i diskusjonen av Celticsupporterne og deres forståelse av sekterisme senere i dette kapitlet. Dette fordi definisjonen utsagn fra mine

informanter. Jeg har spurt dem om hva de legger i begrepet sekterisme i våre samtaler hvor vi snakket om temaet, og det hente svært ofte hvis samtalene våre kom inn på skotsk fotball. Denne definisjonen kan være det Holy og Stuclick kaller for en folkemodell. Dette fordi definisjonen som er gjengitt ovenfor så langt det er mulig bygger på mine informanternes virkelighetsforståelse, deres erfaringer sekterisme, og muligens det som er gjengs oppfatning av hva sekterisme er og som kommer fram i medias og akademias omtale av begrepet (Holy og Stuclick, 1981: 1-34). I denne avhandlingen er jeg mest interessert i hva Celtic- (og Rangers) supporterne legger i begrepet. Jeg forstår det slik at en folkemodell skal ha sitt opphav i informantenes egen virkelighet, som antropologen studerer og forholder seg til gjennom et feltarbeid (ibid.). Selv om definisjonen av sekterisme er utarbeidet i samarbeid med mine informanter og gjengitt ovenfor og i kapittel 1 i denne avhandlingen er en abstraksjon av deres virkelighet, og kun bygger på deres egne utsagn og ikke konkrete handlingsdata, så har jeg forsøkt å gjenspeile mine informanternes forståelse av dette begrepet i definisjonen så godt det har latt seg gjøre (ibid.).

4.2. Sekterismen som fenomen i Skottland

Antagonisme overfor katolikker er ikke noe nytt fenomen i Skottland. Helt siden dannelsen av den presbyterianske kirke etter reformasjonen har det vært slike strømninger i Skottland. Stat og kirke ble etter hvert knyttet nært sammen, og det ble bygget en skotsk protestantisk identitet (Bradley, 1995: 9 og 10). Stort sett har nok denne antagonismen ligget på et subtilt plan, men kan ha kommet mer til overflaten da irske innvandrere begynte å bosette seg i skottland utover 18- og 1900-tallet (se kapittel 2 for mer om irsk diaspora). Presbyterianismen er det største kirkesamfunnet i landet og har hatt størst påvirkningskraft i samfunnet både filosofisk, sosialt og politisk. Jeg merket godt at religiøs tilhørighet var en viktig

identitetsmarkør for folk om man snakket med dem om religion og forholdet mellom katolikker og protestanter i Skottland, uten at mine informanter nødvendigvis ga dette noe religiøst innhold. Likevel kunne jeg merke på folk at det var et sensitivt tema å snakke om. Det kunne synes som om det var et slags ”oss og dem”-forhold mellom de to gruppene om jeg tok opp temaer som identitet og religion med informantene.

Da irene for alvor begynte å komme til Skottland fikk den eksisterende antagonismen muligens også en ny etnisk dimensjon. Kanskje ble denne forsterket da Celtic FC så dagens lys i 1888. Klubben fikk tidlig suksess på fotballbanen (cupmester allerede i 1892), og ble dannet for å hjelpe fattige irske immigranter i Glasgow. Det kan tidlig ha blitt sett på som en fotballklubb av og for irer, som har vært en viktig del av irsk identitet i Skottland fram til i dag (Bradley, 2004: 17 og 23). Dette kan ha vært med på å gi katolikkene i skottland økt bevissthet og selvfølelse rent kulturelt sett. En av mine informanter svarte at Celtic ikke betydde så mye for ham nå som da han var yngre da jeg spurte ham, men da han var gutt og ungdom ga Celtics suksess på banen ham og andre katolikker økt selvrespekt i en tid da de følte at deres identitet var under press.

Celtics suksessrike historie med mange skotske serie og cupmesterskap, samt en europeisk tittel i premieskapet og klubbens rolle som bærer av den irsk/katolske kulturtradisjonen i Skottland kan ha gjort den til en trussel mot majoritetskulturen sett fra protestantenes side. Derfor har det vært nødvendig for den innfødte befolkningen å ha en identitetsbærer også. Det har vist seg at det skulle bli Rangers FC. Dette er klubben som har hatt de økonomiske ressursene og støtten fra tallrike supportere til å utfordre Celtic. Klubben skulle forsvare Skottlands protestantiske kulturarv på fotballbanen (Bradley, 1995: 38). Rangers har etter hvert i mange skotters (og andres) øyne stått fram som den fremste representanten for en anti-

katolsk identitet i Skottland. Det vises da til klubbens manglende vilje til å ansette katolske spillere og trenere helt fram til 1989, samt en del sanger som synges og symboler som vises av supporterne på klubbens hjemmebane Ibrox Park. Likevel står ikke Rangers nødvendigvis alene om dette. Også andre klubber har mye til felles med dem, men gir uttrykk for den samme identiteten på en mildere måte (Bradley, 1995: 41, 63 og 184).

4.2.1. Debatten om sekterisme i Skottland

Debatten vedrørende sekterisme i Skottland begynte for alvor da den internasjonalt kjente komponisten James MacMillan tok opp dette temaet i en tale ved åpningen av Edinburgh International Festival i 1999. Han mente at anti-katolske holdninger preget store deler av Skottland, og ikke bare isolerte steder som for eksempel Glasgow. Han hevdet at det skotske samfunnet både historisk og i samtiden trivialiserte og nektet å ta inn over seg katolikkenes vanskelige situasjon i Skottland, og at dette var en holdning som var et uttrykk for det motsatte av det multikulturelle Skottland som han selv og mange andre ønsket (Maley i Bradley (ed.), 2004: 199). Han pekte særlig på forholdet mellom Celtic og Rangers, og det faktum at daværende viseformann i Rangers, Donald Findlay måtte gå av etter at han ble filmet mens han sang sanger med anti-katolsk innhold under feiringen av Rangers' cupmesterskap i 1999 (Coogan, 2002: 251 og Church Times 13/8-99). Videre kritiserte han medias negative holdninger til katolske skoler i Skottland, et tema som til tider blir heftig debattert i avisene hvor slike skoler ofte stemples som sekteriske. Han mente at skottene var redde for å ta en debatt om anti-katolske holdninger offentlig, og at det var derfor han tok opp temaet i talen sin da verdens øyne var rettet mot Skottland (Church Times 13/8-99). MacMillan fikk hard kritikk for talen i mediene, og da særlig i skotske avisers leserbrevspalter, men han fikk også en del støtte for sitt syn.

Siden 1918 har katolske skoler vært likestilt med blandede skoler (Non Denominational Schools) i Skottland innenfor et statlig skolesystem (Bradley, 1995: 153). Likevel har disse skolene ofte vært gjenstand for debatt. Så også i årene etter James MacMillans tale i 1999. Noen debattanter hevder sågar at disse skolene er selve roten til sekterismen i Skottland, og at dersom disse skolene ble fjernet så ville hele problemet vært løst. Ofte er det den katolske kirken og Celtic FC som får skylda for at det finnes sekterisme i Skottland når fenomenet debatteres (Donaldson i Bradley (ed.), 2004: 220).

Uansett er det tatt initiativ for å forsøke å bekjempe sekterismen i Skottland både før og etter MacMillans angrep på den manglende viljen til å ta dette på alvor. Celtic FC lanserte i 1996 en kampanje som de kalte for Bhoys Against Bigotry¹⁰. Denne kampanjen var et forsøk på å kvitte seg med sekteriske elementer blant supporterne på Celtic Park. Det var daværende direktør i klubben, Fergus McCann som tok initiativet til kampanjen. Under dette nye regimet ble i mange supporterers øyne mye av det som representerte Celtics irske røtter stemplet som sekterisk. Sanger, symboler og utsagn som kunne forbindes med paramilitære organisasjoner som IRA ble bannlyst på Celtic Park til noen personers glede og andres fortvilelse (ibid: 223-224). Noen mener at slike sanger og symboler hører til klubbens historie og ikke burde fjernes, men under de syv kampene jeg har sett på Celtic Park under feltarbeidet i 2002-03 og under Jackie McNamaras Testimonial Game mot Irland i 2005, så har jeg ikke hørt disse såkalte rebelsangene (de har fått dette navnet pga. deres anti-engelske og politiske innhold) blitt sunget på lagets hjemmearena. Det er imidlertid ikke uvanlig å høre Celticsupporterne synge dem på bortekamper. I forbindelse med kampanjen utarbeidet Celtic FC en erklæring om samfunnsbevissthet som ser slik ut:

¹ Bigotry kan oversettes med det norske ordet fanatisme. Det varierer om man skiller mellom sectarianism og bigotry på engelsk, men jeg vil ikke gjøre et slikt skille i denne avhandlingen. Jeg kommer utelukkende til å bruke begrepet sekterisme her.

"Celtic FCs erklæring om samfunnsbevissthet¹¹":

Innledning: Celtic FC er en legende blant fotballklubber, og som med de fleste legender er det like mye myter som fakta som knytter seg til klubbens historie, og hva den står for i dag. Målet med dette manifestet er derfor å definere hva klubben virkelig står for, og hvilken rolle den ønsker å spille i dagens samfunn.

Celtic i dag: Celtic FC er en skotsk fotballklubb med stolte irske røtter. Hovedgeskjeften for Celtic er å være en fotballklubb. Den blir drevet etter profesjonelle forretningsprinsipper, uten noen form for politisk budskap. Klubben er seg også bevisst sin utvidede rolle som en skotsk samfunnsinstitusjon hvis oppgave er å fremme sunnhet, velvære og sosial integrering.

Hvem er Celtic til for?: Celtic FC er til for alle mennesker som ønsker å følge et fotballag som tilstreber heder i Skottland og i Europa, er stolt av sin historie, støtter sitt lokalsamfunn og gjør sitt beste for å benytte en hver anledning til å ta avstand fra all form for sekterisme og forblindende fanatisme. Celtic er til for alle mennesker, uavhengig av kjønn, alder, religion, rase og evner.

Konklusjon: Celtic FC er en klubb for alle som tror på fotball som et medium for sunn glede, underholdning og sosial integritet. Celtic har alltid hatt som målsetting - og vil alltid ha som målsetting - å være en folkets klubb.

Et annet initiativ i kampen mot sekterisme i Skottland er organisasjonen Nil By Mouth.¹² Den ble startet i år 2000 av Cara Henderson, som var venninnen til Celticsupporteren Mark Scott,

¹¹ Dette er en norsk oversettelse av erklæringen, og den er hentet fra artikkel i CSCNs medlemsblad "News From Paradise" nr.3 1995/96 og ligger på internettsiden www.cscn.no under overskriften "News From Paradise".

¹² Kildene til det som er skrevet om Nil By Mouth er hentet fra organisasjonens egen hjemmeside på internett www.nilbymouth.org.

som ble drept i 1995 av Rangerssupportere da han var på vei hjem fra en seriekamp på Celtic Park (kampen ble spilt mot byrival Partick Thistle). Organisasjonen fokuserer på bekjempelse av språkbruk og adferd som kan betegnes som sekterisk. Dette gjelder slik jeg forstår det spesielt språkbruk og adferd som retter seg mot andre menneskers religiøse tilhørighet og etniske bakgrunn. Nil By Mouth mener at sekterismen alt for lenge har blitt bagatellisert og sett på som "bare en del av livet" i skottland. Nil By Mouth oppfordrer alle parter i arbeidslivet, skolen og idretten om å bekjempe sekterismen enten den er institusjonalisert eller ikke. Organisasjonen har særlig lagt press på Celtic og Rangers for at de to fotballklubbene skal bekjempe sekterismen i egne rekker og i fellesskap. Fokuset bør i følge organisasjonen i så måte ligge på å få ryddet opp i forhold til de mange voldsepisodene med sekteriske undertoner som pleier å følge etter kamper de to lagene i mellom. Nil By Mouth mener som Bhoys Against Bigotry at man bør starte med å luke vekk sekteriske sanger, adferd og salg av sekteriske symboler på de respektive lagenes hjemmebaner. Organisasjonen har barn og ungdom som spesiell målgruppe for å bekjempe sekterismen i Skottland, og samarbeider tett med blant annet skoler og bystyret i Glasgow. De tilbyr blant annet pakker som kan brukes i skolenes undervisning. Nil By Mouth og medlemmene i organisasjonen er ellers aktive i sekterismedebatten, og var pådrivere for å få endret paragraf 74 i The Criminal Justice Act - Scotland, slik at den skulle omfatte forbud mot sekteriske holdninger og adferd, og ikke bare rasisme. Den nye loven ble vedtatt i mai 2003.

4.2.2 "Sektisme paragrafen"

Av det som er skrevet om sektisme i Skottland så langt i dette kapitlet, så er det kanskje ikke lett å se hvordan de forskjellige aktørene som er beskrevet så langt definerer begrepet sektisme. Riktignok har jeg forsøkt å komme med en definisjon selv, men kanskje "sektisme paragrafen" kan gi et mulig svar på hva de fleste skotter legger i begrepet sektisme. Jeg gjengir uansett paragrafen i sin helhet her.

Criminal Justice (Scotland) Act 2003 - 2003 asp 7¹³

Article 74: Offences aggravated by religious prejudice

(1) This section applies where it is-

(a) libelled in an indictment; or

(b) specified in a complaint, and, in either case, proved that an offence has been aggravated by religious prejudice.

(2) For the purposes of this section, an offence is aggravated by religious prejudice if-

(a) at the time of committing the offence or immediately before or after doing so, the offender evinces towards the victim (if any) of the offence malice and ill-will based on the victim's

¹³ Dette dokumentet er hentet fra følgende side på internett:

www.opsi.gov.uk/legislation/scotland/s-acts.htm © Crown Copyright 2003

membership (or presumed membership) of a religious group, or of a social or cultural group with a perceived religious affiliation; or

(b) the offence is motivated (wholly or partly) by malice and ill-will towards members of a religious group, or of a social or cultural group with a perceived religious affiliation, based on their membership of that group.

(3) Where this section applies, the court must take the aggravation into account in determining the appropriate sentence.

(4) Where the sentence in respect of the offence is different from that which the court would have imposed had the offence not been aggravated by religious prejudice, the court must state the extent of and the reasons for that difference.

(5) For the purposes of this section, evidence from a single source is sufficient to prove that an offence is aggravated by religious prejudice.

(6) In subsection (2)(a)-

"membership" in relation to a group includes association with members of that group; and

"presumed" means presumed by the offender.

(7) In this section, "religious group" means a group of persons defined by reference to their-

(a) religious belief or lack of religious belief;

(b) membership of or adherence to a church or religious organisation;

(c) support for the culture and traditions of a church or religious organisation; or

(d) participation in activities associated with such a culture or such traditions.

Jeg vil kommentere denne paragrafen kort før jeg går videre i diskusjonen av sekterisme. For det første velger jeg å fortsette å bruke begrepet ”sekterisme” selv om teksten i denne paragrafen bruker begrepet ”religiøse fordommer” hvis man oversetter det til norsk. Dette fordi det er det begrepet som er vanlig for folk flest i Skottland å bruke om det fenomenet som paragrafen ovenfor dreier seg om. For det andre oppfatter jeg det slik at sekterisme i følge denne paragrafen ikke bare gjelder ytringer og handlinger rettet mot personer med tilhørighet til en bestemt religiøs trosretning, men at det også kan gjelde personers etniske bakgrunn. Av dette mener jeg det er mulig å slutte at definisjonen av sekterisme i en skotsk kontekst er ganske vid. Konsekvensen vil da bli at nesten alle handlinger og ytringer som rettes mot mennesker på bakgrunn av deres religiøse eller etniske tilhørighet kan tolkes som sekteriske. Ut i fra dette synes det som om den emiske definisjonen som jeg utarbeidet sammen med mine informanter i Glasgow stemmer godt overens hvordan sekterisme kan defineres ut fra lovparagrafen ovenfor. Derfor vil jeg bruke den emiske definisjonen som bakgrunn for diskusjonen av norske og glaswegiske Celticsupporteres forståelse av Sekterisme.

4.3. Celticsupporterne og deres forståelse av sekterisme

I denne delen av kapitlet vil jeg diskutere Celticsupporterne og deres forhold til sekterisme. Celticsupporterne er en heterogen gruppe mennesker. Det gjenspeiles både i det norske Celticmiljøet og blant mine informanter i Glasgow. Dermed er også meningene mange om hva det vil si å være Celticsupporter og om det tema som opptar de fleste av dem, nemlig sekterismen. Dette fenomenet påvirker deres virke som supportere, og det er det jeg vil skrive om i denne delen av kapitlet.

Jeg vil gjøre rede for Celticsupporternes forhold til sekterisme ved å fortelle litt om miljøene jeg har hatt kontakt med i løpet av arbeidet med dette prosjektet og de tanker og meninger om fenomenet som hersker der. Jeg vil skille mellom to grupper videre i denne diskusjonen, og det er norske supportere og glaswegiske supportere. Jeg ønsker blant annet å finne svar på hvor mye forskjell eller likhet det er på norske og skotske supporterers oppfatning av sekterisme, og om det finnes ulike forståelser av begrepet innenfor hver av de to gruppene. Foruten en generell beskrivelse av gruppene vil jeg også benytte meg av analyser av noen sanger som er populære blant Celticsupportere når jeg vil se på deres forhold til sekterisme. I tillegg vil jeg bruke analyser av et par Rangerssanger for å finne svar på dette, men også for å se om dette kan gi noen svar på hvilke forhold Celticsupporterne har til Rangers og deres supportere.

4.3.1. Glaswegiske Celticsupporteres forståelse av sekterisme

Det glaswegiske Celticmiljøet består av mange forskjellige supporterklubber. Se kan ha et titalls eller flere hundre medlemmer. I Stor-Glasgow alene er det cirka 250 Celtic Supporters' Clubs (Devine i Bradley (ed.), 2004: 152). De fleste er med i Celtic Supporters Association (CSA), som er en paraplyorganisasjon for supporterklubbene i Skottland og ivaretar supporterernes interesser overfor Celtic. Det er nesten en supporterklubb for hver pub i Glasgow. Mine skotske informanter er ikke medlemmer av en bestemt supporterklubb som i Norge, men enkeltpersoner som har et forhold til Celtic. Jeg møtte de fleste i sammenhenger som ikke hadde med fotball å gjøre, men i en mer privat sfære hvor vi snakket sammen om blant annet fotball.

Videre forstår jeg det slik at mine informanters fortolkning av hva sekterisme preges av at de i utgangspunktet er en kulturell minoritet i Skottland. Noen av mine informanter og deres familier følte seg lite komfortable med å snakke om eller kommunisere sin irske kulturbakgrunn av trolig av frykt for å støte majoriteten i samfunnet. Ofte sa de at de var stolte av sin irske bakgrunn og uttrykte den gjennom Celtic eller i mer private sammenhenger hvor det kunne anses for å være "trygt", men at de var skotter siden de fleste av dem var født og oppvokst der. Jeg fikk et bestemt inntrykk av at man som person med irsk/katolsk bakgrunn i skottland holdt en lav profil med hensyn til sin egen kulturbakgrunn i de fleste sammenhenger. "Keep your head down and shut up", syntes å være lærdommen for mange. Man skulle ikke provosere protestantene ved å vise til sin irske bakgrunn. Moren til en av mine informanter (en mann i 30-årene) spurte meg om Luther hatet katolikker, da jeg svarte at jeg var ikke-praktiserende protestant på et spørsmål om min egen religiøse bakgrunn. Jeg svarte at jeg ikke trodde at Luther hatet katolikker så vidt jeg visste.

Sekterismedebatten som kan være ganske opphetet til tider og som i Celticsupporternes øyne synes å fokusere vel mye på Celtic og Rangers, gjør dem også usikre på sin egen identitet. I manges øyne har til og med ledelsen i klubben ”glemt” Celtics irske røtter. Antakelig kan dette føres tilbake til det presset klubben har kommet under i sekterismedebatten. Det har kanskje vært best å tone ned det irske ved klubben for å bli mer konform i dens skotske omgivelser. Igjen er det ”keep your head down and shut up”, som synes å gjelde. Noen mener at ledelsen i den irske fotballklubben i Skottland vil assimilere Celtic og supporterne inn i det skotske samfunnet til glede for noen og sorg for andre. Et annet aspekt som gjør at mange katolikker i Skottland ikke føler seg helt velkomne er at deres egne skoler er under press. Mange er av den oppfatning av at disse skolene hindrer folk i å bli integrert i samfunnet. Mine informanter kjente seg ikke igjen i argumentasjonen mot deres egne skoler, for de mente at dette var viktige institusjoner hvor de kunne lære om sin egen kulturelle bakgrunn. Dessuten klaget ingen av dem over nivået på undervisningen på disse skolene heller. De sa ganske klart at deres barn også skulle gå på katolsk skole når tiden var inne for å begynne på skolen. Jeg opplevde at mine informanter på den ene siden var opptatt av å videreføre og holde sin egen kultur i live gjennom generasjonene samtidig som de var forsiktige med å uttrykke den i offentlige sammenhenger.

Denne dobbeltheten har konsekvenser for hvilket innhold disse menneskene gir begrepet sekterisme. I de fleste tilfeller definerer de begrepet åpent som i lovteksten og den emiske definisjonen ovenfor. Mange skotter gir begrepet et politisk innhold i tillegg til det etniske og religiøse aspektet ved det. Det finnes imidlertid de som definerer begrepet snevrere enn andre.

Danny er i førtiårene og jobber på en pub i Glasgow, og for ham handler sekterisme først og fremst om sosial eksklusjon på grunn av folks etniske og religiøse bakgrunn. For ham er

protestanter og katolikker like ille. Han mener grunnen til fenomenet er uvitenhet om andre menneskers kultur og religion. Han liker ikke at supportere fra begge sider av ”The Old firm”, synger sanger med politisk og religiøst antagonistisk innhold da han mener at disse sangene er uttrykk for sekterisme og ikke har noe med fotball å gjøre. Han ønsker ikke at folk synger slike sanger på puben hvor han arbeider. Bare Celticsanger med relasjon til det rent sportslige godtas.

Colin er midt i tjuårene og bosatt i Glasgow og opptatt av Celtic som kulturell identitetsbærer og fotballklubb. For ham har sekterisme mer å gjøre med religion enn politikk. Han beskriver sekterisme som hat overfor personer med en annen tro enn det man selv har. Som Danny legger han vekt på uvitenhet som årsak til sekterisme. Når det gjelder sangene, så mener han at man kan syngesanger med politisk innhold så lenge de ikke oppfordrer til drap på katolikker eller protestanter eller uttrykker religiøst hat. Da vil han betegne dem som sekteriske. For å gi et inntrykk av hvilke sanger det her kan være snakk om vil jeg nå gjengi en Celticsang og en Rangerssang her:

Boys of the Old Brigade¹⁴ (rebellsang/Celticsang):

Oh Father, why are you so sad on this bright Easter morn
When Irish men are proud and glad of the land where they were born
Oh son I see in memory's view of far off distant day
When being just a lad like you I joined the IRA.

¹⁴ Denne sangen er hentet fra CSCSNs hjemmesider, www.cscn.no under lenken ”Våre sanger”, mens sangen ”Billy Boys er hentet fra Joseph M. Bradleys bok *Religious Identity in Modern Scotland: Culture, religion and football*.

Refreng:

Where are the lads who stood with me when history was made?

Oh gra mo croidh I long to see the Boys of the Old Brigade

From hills and farms the call to arms was heard by one and all

And from the glen came brave young men to answer Ireland's call

'T was long ago we faced the foe the Old Brigade and me

But by my side they fought and died that Ireland might be free.

Refreng gjentas

And now my boy I've told you why on Easter morn I sigh

For I recall my comrades all of dark old days gone by

I think of men who fought in glen with rifle and grenade

May heaven keep the men who sleep from the ranks of the Old Brigade.

Refreng gjentas**Billy Boys (Lojalistsang/Rangerssang)**

Hello, hello! We are the Billy Boys!

Hello, hello! You can tell us by our noise!

Wer'e up to our knees in Feninan blood

So surrender or yyou'll die!

We are the Bridgeton Billy Boys!

“Boys of the Old Brigade” har blitt sunget av Celticsupporterne i mange år, men er nå mest å høre på noen av pubene (for eksempel Brazen Head) før og etter kamp. Hvis har samme perspektiv som Danny, så vil denne sangen være et uttrykk for sekterisme. Dette fordi sangens tekst henviser til IRA og væpnet konflikt. Colin ville nok ikke uten videre kalle denne sangen for sekterisk fordi teksten for ham handler om irsk frihetskamp og ikke terrorisme. Dette til tross for at IRA har tatt livet av mange protestanter. ”Billy Boys” forbindes med Rangers, og frasen ”up to our knees in Fenian blood”, viser til at man vasser til knærne i irsk (fenian = irsk politisk aktivist) blod. Denne sangen vil bli karakterisert som sekterisk av den begge to siden den både referer til drap på irske katolikker.

En sang ved navn ”Fields of Athenry”, er den kanskje mest populære sangen i Celticmiljøet. Den handler om sult, diaspora og irenes kamp mot engelsk undertrykkelse, men inneholder ingen religiøs antagonisme eller oppfordring til drap. Derfor er den spiselig for alle som er knyttet til Celtic FC uansett hvordan de definerer sekterisme. Det er den sangen som kanskje synges mest når Celtic spiller kamper og på pubene på kampdag. Alle irske ”folk bands” i Glasgow spiller den på sine konserter.

Glaswegiske Celticsupportere synes å tolke sekterisme vidt. Jeg vil hevde at dette er fordi at de ikke ønsker å provosere den Skotsk/protestantiske majoriteten. Katolikkene er som minoritet tidvis under hardt press i skottland på grunn av sin kulturelle særegenhet og kanskje fordi at de utgjør den nest største etniske og kulturelle gruppen i landet, og således kan tenkes å representere en trussel mot den skotsk/protestantiske majoritetskulturen. Det kan synes slik fordi katolikkene til tross for at de er godt integrert i det skotske samfunnet som også har en sterk kulturell identitet og bevissthet som kan virke fremmed og skremmende på noen.

Det synes dessuten som om skotske protestanter er usikre med hensyn til sin egen identitet ut fra det jeg har fått vite om mine informanter som er Rangerssupporterne. Dette kan skyldes at Rangers kan regnes som skotsk eller britisk etter hvem man spør i Glasgow. En av mine informanter ved navn Gordon, ser Rangers som skotsk og ønsker ikke at klubben skal bli sett på som britisk i det hele tatt. Han mener det britiske ved klubben kan knyttes til lojalister som er mer opptatt av konflikten i Nord-Irland, kampen mot IRA og Rangers som beskytter av den skotsk/protestantiske kulturtradisjonen. Samtidig vil han ikke underslå at Rangers er de glaswegiske og for mange hele Skottlands protestantiske lag, men han ønsker at Rangerssupportere i større grad skiller mellom fotball, politikk og religion. Han ser den britiske dimensjonen ved Rangers som sekterisk. Derfor kan det være viktig for Celticsupporterne ti stille i mange sammenhenger bevissthet.

4.3.2. Norske Celticsupporteres forståelse av sekterisme

Det norske Celticmiljøet er samlet i en supporterklubb, nemlig Celtic Supporters' Club Norway (CSCN). Det sosiale aspektet ved å samles for å se fotball er viktig. Selv om fotball nok er det som betyr mest for mange så er det en del som søker til CSCN på grunn av en generell interesse for irsk kultur og historie. Dessuten har mange av medlemmene en fortid som studenter i Glasgow eller andre steder i skottland, og blitt kjent med Celtic på den måten. Foruten at det er norske medlemmer med stor interesse for Celtic og Irland i CSCN så er det en del skotter og irer bosatt i Norge som er medlemmer. Det betyr at CSCN er ne heterogen gruppe akkurat som Celticsupporterne i lagets hjemby, Glasgow. Det betyr også at det finnes ulike oppfatninger vedrørende sekterisme også i det norske Celticmiljøet.

De norske Celticsupporterne identifiserer seg sterkt med katolikkene i Skottland som etterkommere av irske immigranter. Derfor er ikke begrepet sekterisme ukjent for dem. Jeg mener å kunne identifisere fire grupper blant de norske Celticsupporterne med hensyn til deres forståelse av sekterismebegrepet.

Den første gruppen kan betegnes som uforsonlig republikansk, og tolker sekterisme snevert. De skiller klart mellom politikk og religion. Sekterisme handler om religiøs antagonisme og etnisitet. Politikk har ikke noe med sekterisme å gjøre om den ikke bygger på religiøs antagonisme. I denne gruppen finner vi dem som er mest opptatt av irsk frihetskamp både i fortid og samtid. De gir uttrykk for sterk støtte til for eksempel IRA og Sinn Fein. Det meste som kan knyttes til Rangers regnes som sekterisme, som for eksempel Lojalisme og Oransje Ordenen (LOI). Republikanisme som kort kan beskrives som kampen for et forent Irland også med militære midler, defineres ikke uten videre som sekterisme. Finn, en nordmann i 30-årene kan være en representant for denne gruppen. Han jobber i industrien og bruker mye av fritiden sin på Celtic. Finn er svært opptatt av irsk historie og politikk, og ser først og fremst Celtic FC som et irsk ikon også politisk. Samtidig ønsker han i likhet med andre supportere at Celtic skal ha suksess på banen. Han er en ivrig støttespiller for IRA og Sinn Fein og er uforsonlig i sitt syn på Rangers FC. Denne klubben er for ham sekterismens høyborg i Skottland. Finn er svært opptatt av sekterismens voldelige uttrykk, som for ham ofte manifesterer seg i form av drap på Celticsupportere. Han oppfatter det slik at sekterismen er et ensidig problem som Rangers har. Derfor finnes det i hans øyne bare dårlige Rangerssupportere. Finn er svært opptatt av rebellmusikken, og frekventerer utelukkende puber hvor det spilles slik musikk når han er i Glasgow for å se fotball. Når det gjelder sangene som er gjengitt ovenfor, så vil Finn si at kun "Billy Boys" er sekterisk fordi den handler om å undertrykke og drepe irske katolikker, mens "Boys of the Old Brigade" ikke vil

være sekterisk fordi den kun handler om irenes militære frihetskamp, og derfor i følge Finn defineres som politikk.

Den andre gruppen norske supportere er ikke interessert i noe særlig annet enn den sportslige siden ved Celtic. De som tilhører denne gruppen setter fotballen i sentrum. Som oftest ser de på Celtic som en skotsk fotballklubb. De er utelukkende interessert i klubbens sportslige suksess. Fotball skal ikke blandes med politikk og religion. Det er uheldig. De har et mindre anstrengt forhold til Rangers enn den første gruppen. For dem er Rangers den største sportslige rivalen til Celtic. Denne gruppen tolker sekterisme vidt. For dem så kan antagonistisk adferd og holdninger rettet mot andre personer regnes som sekteriske enten det dreier seg om religion eller etnisitet. Per kan være representant for denne gruppen. Han nærmer seg eller har kanskje passert femti, og har studert i Skottland. Det var under studieoppholdet han ble Celticsupporter. Per har skotske venner på begge sider i Old Firm, og har derfor ikke et alt for anstrengt forhold til Rangers. Han er likevel en svært engasjert Celticsupporter, men holder det kun til det sportslige planet. Han er opptatt av å bygge bro mellom de to klubbene og blander derfor ikke politikk, religion og sport. Det gjør heller ingen av hans venner i Celtic- og Rangersmiljøet. Han synger ikke rebelsanger eller andre sanger med politisk innhold, og karakteriserer dem som unødvendige å synge på stadion og puben. Per mener at fotballsupportere utelukkende skal holde seg til å synge fotballsanger. Han går da heller ikke på puber som Brazen Head når han er i Glasgow. Han mener både katolikker og protestanter bør ta en del av ansvaret hvis Skottland skal kvitte seg med sekterismeproblemet.

Den tredje gruppen supportere som kan forbindes med CSCN er de skotske og irske medlemmene. De er som regel gift eller samboende med nordmenn eller de er studenter her som ønsker å komme i kontakt med supporterklubben her. Flesteparten bor her imidlertid fast.

Mange av dem er blant CSCNs mest aktive medlemmer, og møter alltid opp på arrangementer i regi av supporterklubben. Særlig møter de mannsterke når klubbens medlemmer møtes for å se kamper på det faste møtestedet. Denne gruppen definerer sekterisme vidt, og synes ikke å skille mellom religion, politikk og etnisitet. Deres definisjon ligger nær den emiske som jeg gjenga tidligere i dette kapitlet. Bruce kan stå som representant for denne gruppen. Han er født og oppvokst i Glasgow innenfor den irsk/katolske kulturtradisjonen, og i slutten av trettiårsalderen. Han har norsk samboer og er akademiker. Han er seg bevisst sin egen kulturelle bakgrunn og er stolt av den, uten at det betyr at han engasjerer seg politisk. Hans syn på sekterisme preges av hans egne opplevelser i forhold til dette. Han har for eksempel opplevd å bli negativt behandlet av tidligere arbeidsgivere på grunn av sin kulturelle og religiøse bakgrunn. Dette er erfaringer han gjerne forteller de norske medlemmene i CSCN om. Han preges også av den samme dobbelheten so mange supportere i Glasgow, nemlig det at han på den ene siden ønsker å kommunisere sin kulturelle bakgrunn, men ender opp med å være forsiktig med å gjøre det fordi han er redd for å provosere noen. Likevel er det lettere for ham å snakke om sine egne kulturelle røtter i Norge hvor han har trygge rammer i CSCN. For ham vil "Billy Boys" og "Boys of the Old Brigade" være sekteriske sanger, mens han kan tenkes å se "Fields of Athenry" som uproblematisk å synge.

Den fjerde og siste gruppen supportere i CSCN er en mer moderat versjon av den første gruppen som ble beskrevet under denne overskriften, men henter elementer fra alle de tre første. Man kan si at den har kjennetegn som finnes hos både Finn Per og kanskje Bruce. Disse supporterne er også opptatt av irsk historie, politikk og kultur, men har et mer avslappet forhold til Rangers og supporterne deres enn Finn har. De er likevel klar over at klubben er symbol på skotsk/protestantisk majoritetskultur. De gir også sin støtte til kampen for et gjenforent Irland, men setter samtidig pris på Skottland og det landet har å by på foruten

Celtic. Denne gruppen vil definere sekterisme som adferd og holdninger som retter seg mot andre mennesker på grunn av deres etniske eller religiøse bakgrunn og kan oppfattes som negative. Når det gjelder sangene som er gjengitt ovenfor, så kan folk i denne gruppen supportere så er det usikkert hvordan de vil klassifisere dem. Hvis de mener at "Billy Boys" er et angrep på irer som etnisk gruppe, så må denne sangen være sekterisk, mens "Boys of the Old Brigade" ikke vil bli klassifisert som sekterisk da den ikke er et direkte angrep på noen etnisk gruppe, men snarere et forsvar. Dessuten kan den karakteriseres som en sang med rent politisk innhold og i kraft av det ikke være sekterisk. Arne kan tjene som eksempel på denne gruppen supportere. Han er i slutten av tjueårene og er under utdanning. Han kom med i supporterklubben på grunn av hans interesse for fotball og keltisk kultur. Han hadde hørt om Celtic før han meldte seg inn i CSCN, og fant så et forum hvor han kunne dele sin lidenskap for sport og kultur med andre likesinnede. Han er levende interessert i den politiske og sosiale situasjonen i både Skottland og Nord-Irland. Han deler som mange andre norske Celticsupportere et håp om irsk gjenforning, og han har sterke sympatier for den republikanske bevegelsen i Irland. Arne møter jevnlig opp når Celtics kamper overføres på storskjerm på CSCNs faste møtested, og har vært noen ganger i Glasgow for å se laget "live" på Celtic Park. Han besøker både de mest kjente pubene for Celticsupportere og andre puber uten "republikansk profil". Han har fått venner blant både Celticsupportere og Rangerssupportere i Glasgow, men det siste i mer privat sammenheng. Arne er videre av den oppfatning at så lenge Celtic rydder unna sekteriske elementer blant sine supportere, så spiller det liten rolle hva Rangers gjør. "Så lenge de også feier for egen dør, så er det greit", sier han. Han legger vekt på religiøs og etnisk antagonisme når han definerer sekterisme, og mener det er et fenomen Skottland ikke er tjent med og burde bli kvitt. Rangers har likevel mest å svare for. Når det gjelder sangene så mener han at "Billy Boys" er sekterisk fordi den er anti-katolsk og egentlig handler om en gjeng svartskjorter som herjet i Glasgow på 1930-tallet. "Boys of

the Old Brigade” har han ingen problemer med, men sier at man bør synge sanger som den hvor kun Celticsupportere er til stede.

Det kan synes som om Celticsupportere i Norge legger mer vekt på irsk politikk når de uttrykker sin identitet som Celticsupportere enn det skottene gjør både de skottene som måtte befinne seg i Norge og i Skottland. Dette kombineres med kultur i form av at de synger irske sanger med politisk innhold. Som jeg har vist her finnes det også Celticsupportere i det norske miljøet som legger vekt på sport og ikke politikk, men jeg oppfatter det slik at beskrivelsen av gruppe fire som legger vekt på både sport og politikk er den som passer best for å beskrive majoriteten av medlemmene i CSCN.

4.4. Avslutning – En generell diskusjon av sekterisme

Hvordan påvirkes den irsk/katolske identiteten og Celticsupporterne av forsøket på å bekjempe sekterismen?

Dette er kapitlets problemstilling, som vil danne utgangspunktet for en avsluttende diskusjon av sekterisme. Som diskusjonen av temaene i dette kapitlet viser er det mange meninger om sekterisme både i Glasgow og Norge. Begrepet er vidt definert både blant supporterne selv og i lovteksten som er gjengitt ovenfor. Det varierer en del hva folk legger i begrepet. mange glaswegere tar med politiske holdninger, rasisme/etnisitet og religiøse fordommer når de sier hva de regner for å være sekterisk. Det norske miljøet er delt, men jeg oppfatter det slik at de fleste som er tilknyttet CSCN definerer sekterismebegrepet snevrere enn glaswegerne gjør. De fleste av dem synes å holde politikk utenfor når de definerer begrepet. For dem handler sekterisme mer om religiøse fordommer og rasisme enn politikk. Kanskje er det derfor det

norske miljøet har en tendens til å legge mer vekt på irsk politikk og støtte til den republikanske bevegelsen enn glaswegerne gjør i sitt virke som celticsupportere. Dette synes til en viss grad å være tilfellet i Norge, men er mer synlig når de er i Irland og Glasgow (se kapittel 2 om appropriasjon av sted). Rebellmusikk og rebellkonserter synes å være en viktigere del av det norske Celticmiljøets virksomhet enn det glaswegiske. Denne musikken spilles en del når CSCN møtes, men ikke i alle sammenhenger. Det blir mest i forbindelse med SBFs supportercup, Hurtigruta Cup på Lillehammer og turene til Irland og Glasgow. I den delen av det glaswegiske Celticmiljøet som ikke så ofte frekventerer Brazen Head eller Celticpubene i Gallowgate betyr ikke det politiske så mye. Kanskje ligger forskjellen i synet på sekterisme, hvor glaswegerne synes å definere begrepet videre enn nordmennene slik at det omfatter både rasisme, religiøs antagonisme og til en viss grad politikk. Dessuten lever ikke nordmennene som en minoritet i et segregert samfunn til daglig, og kan derfor lettere knytte deler av sitt virke som Celticsupportere til irsk politikk på grunn av deres geografiske avstand til Glasgow hvor sekterismen kan ligge som et bakteppe i Celticsupporternes dagligliv. Det er lettere å operere med et sekterismebegrep hvor politikk holdes utenfor så lenge man ikke befinner seg nær stridens kjerne, enn når man står midt oppe i det slik som synes å tilfellet for de glaswegiske Celticsupporterne. I Norge risikerer man lite ved å legge vekt på det politiske aspektet i den irsk/katolske kulturtradisjonen i Skottland i sitt virke som Celticsupporter, men det er betydelig vanskeligere i Glasgow, hvor dette synes å bli negativt sanksjonert av en del supportere, fra myndighetene gjennom lovgivning og gjennom Celtic FCs offisielle politikk (se ovenfor i dette kapitlet).

Uansett har debatten rundt sekterisme rast i Celticmiljøet både i Norge og Glasgow siden Fergus McCann tok initiativet til Bhoys Against Bigotry på midten av nittitallet. Målet var å få bukt med de sekteriske elementene i Celtic, som det het. Særlig var fokuset rettet mot

supporternes adferd og de rebellsangene som hadde vært ganske vanlig å synge på Celtic Park i mange tiår. Nå skulle disse sangene bort fra Celtic Park, og sanger med tekster med henvisninger til IRA og den slags ble forbudt å synge. I tillegg ble gateselgere som solgte ting som kunne knyttes til IRA og den republikanske bevegelsen, enten det var bøker, CD-plater, jakkemerker, flagg eller lignende ble bortvist fra stadionområdet. Kampanjen har hatt en viss effekt siden det er svært sjelden at man hører at det synges rebellsanger på Celtic Park lenger.

Likevel har debatten i Celticmiljøet fortsatt. Mange er enige i den linjen McCann startet, mens andre mener at det alltid har vært knyttet en politisk dimensjon til den irsk/katolske kulturtradisjonen og Celticsupporterne. Den siste gruppen er redd for at deres identitet som Celticsupportere vil bli svekket eller miste en vesentlig del om de ikke får uttrykke den politiske dimensjonen ved sitt virke som supportere. De kan nok godta at de ikke får synge sine sanger på stadion, men mange oppfatter det slik at det etter at den nye Criminal Justice Act kom i 2003 har blitt vanskeligere å holde rebellkonserter på pubene i Glasgow. Politiet har blitt mer oppmerksomme på sekteriske handlinger i det offentlige rom og slår hardere ned på det enn før. Dette har skapt frykt i deler av Celticmiljøet for at rebellmusikken og rebellkonserternes dager i verste fall snart kan være talte, og at de med dette mister en viktig dimensjon i sin supporteridentitet. Jeg oppfatter det slik at frykten for at dette skal skje en gang i fremtiden er relativt stor i det norske Celticmiljøet hvor politikk, rebellmusikk og rebellkonserter synes å være en viktig del av deres identitet og virksomhet som Celticsupportere. Det arrangeres fortsatt mange rebellkonserter i Glasgow hver uke, så hvor velbegrunnet Celticsupporternes frykten er, gjenstår å se, men den er der i alle fall.

KAPITTEL 5: "THE OLD FIRM" – CELTIC OG RANGERS SOM REPRESENTANTER FOR TO KULTURTRADISJONER

I forrige kapittel ga jeg en generell redegjørelse for og diskusjon av begrepet og fenomenet sekterisme slik det kan forstås i en skotsk kontekst. I dette kapitlet vil fortsette å fokusere på sekterisme og identitet. Jeg vil konsentrere meg mest om den irsk/katolske kulturtradisjonen og hvordan denne minoritetskulturen har vært og er under press i et historisk og samtidig perspektiv. Jeg mener det først er på sin plass å gi en kort historisk gjennomgang av forholdet mellom Celtic og Rangers, eller "The Old Firm", som er kallenavnet på denne største institusjonen og rivaliseringsforholdet i skotsk fotball. Deretter vil jeg gå videre med å fokusere på sekterismedebatten i tre sfærer som jeg mener å kunne abstrahere ut fra mitt møte med Glasgow, og dessuten gjøre nytte av i analysen i dette kapitlet. De tre sfærene er den skotske, den irsk/katolske og Old Firm-sfæren. Jeg vil først og fremst legge vekt på hvordan Celticsupporterne i Glasgow og Norge oppfatter seg selv og "de andre", og hvordan de tror de blir oppfattet av "de andre" som i dette tilfellet Rangers og deres supportere. Jeg vil også forsøke å få med noen synspunkter fra Rangerssupportere i den grad det er mulig. Diskusjonen av hvordan det norske Celticmiljøet oppfatter seg selv og "de andre" vil holdes utenfor de tre sfærene og behandles for seg. Gjennom diskusjonen i dette kapitlet vil jeg med andre ord belyse fenomenet sekterisme og hvordan dette påvirker den irsk/katolske kulturtradisjonen som Celticsupporterne representerer. Diskusjonen i dette kapitlet vil ta utgangspunkt i følgende problemstilling:

Hvilke konsekvenser har fokuset på å bekjempe sekterismen for Celtic FC og lagets supportere som representanter for og forsvarere av den irsk/katolske identiteten og kulturtradisjonen?

5.1. The Old Firm – Forholdet mellom Celtic og Rangers

Fotballens framvekst og den industrielle revolusjon henger sammen. Det var arbeidere fra fabrikkene som var publikum og som ofte spilte fotball da de hadde fri. Slik var det i Glasgow som i alle de store industribyene i Storbritannia. Dette kan ha å gjøre med at forholdene i fabrikkene for arbeiderne bedret seg både i forhold til arbeidstid, lønnsforhold og mer fritid til arbeiderne. Likevel var uka med arbeid i fabrikkene eller på Glasgows mange skipsverft lang og hard. Det var kun på søndag folk hadde fri mot slutten av det nittende århundre. Fotball var en billig form for rekreasjon enten man valgte å spille fotball selv eller betale for å se en av de mange kampene som ble spilt i byen på søndagene. Uansett ga fotballen mange et kjærkomment avbrekk i en hard hverdag (Murray, 1984: 35 og 41).

Det var i dette miljøet at de to store fotballklubbene i Glasgow ble født mot slutten av 1800-tallet, og som siden har dominert skotsk fotball. Deres navn er Celtic og Rangers, og de har siden 1870 vunnet 91 seriemesterskap og 63 cupmesterskap til sammen. De er også de to fotballklubbene i Skottland som har flest supportere og de største økonomiske ressursene. De rivalene ble raskt landets to dominerende fotballag i det nittende århundrets siste tiår, og stod sammen i spissen da ligaen ble dannet i 1890 og fotballen i Skottland ble profesjonalisert i 1893 (Murray, 1984: 10 og 24). Celtic vokste ut av den irsk/katolske kulturtradisjonen, mens Rangers ble sett på som forsvareren av skotsk protestantisme, kultur og unionen med England. Dette er ”The Old Firm”. Det er hva rivaliseringsforholdet mellom Celtic og Rangers kalles på folkemunne.

Rangers ble stiftet av en gruppe unge menn med interesse for fotball, og så dagens lys i 1872. Klubben har siden vokst til å bli den store aristokraten i skotsk fotball, og sesongen 2004/05 vant klubben sitt femtiførste seriemesterskap siden ligaen ble grunnlagt i 1891. klubbens første tiår var turbulent, men utover 1880- tallet ble indre strid i styret lagt død og William Wilton kunne legge grunnsteinen for klubbens suksess både som forretningsforetak og som fotballklubb. Dette skjedde i samme periode som deres erkerival, Celtic så dagens lys, og det at klubben nå hadde en likeverdig motstander enten det gjaldt oppslutning fra publikum, økonomiske ressurser eller sportslig suksess kan ha bidratt til at ble mer profesjonelle enn i sine tidlige år så vel sportslig som på andre måter. Rangers ble for øvrig et aksjeselskap i 1899 (Murray, 1984: 12-17).

Etter at William Wilton døde i 1920, overtok William Struth som manager i Rangers, og han regnes som den som startet lagets gullalder i mellomkrigstiden. Han var en sterk personlighet som av mange ble regnet for å være diktatorisk. Han tok verken mot råd eller kritikk. Han var dyktig i den fysiske treningen av spillerne, men overlot som oftest de taktiske disposisjonene på banen til de eldste og mest erfarne spillerne da dette ikke var hans sterkeste side. Det er slik Rangers opparbeidet seg et rykte som det fysisk sterkeste og hardest spillende laget i hele Skottland. Dette har vært en oppskrift som Rangers har bygget sin suksess på også etter at Struth trakk seg tilbake fra fotballen i 1954 i en alder av 78 år (Murray, 1984: 204-207). Rangers har også vært kjent for manglende vilje til å ansette katolikker som spillere og i administrative stillinger i klubben. Dette forbudet mot å ansette katolikker har aldri vært nedfelt i Rangers statutter, men har vært praksis i klubben siden starten i 1872. Forbudet mot å ansette katolikker ble forsterket under William Struth, og varte helt fram til 1989 da den tidligere Celticspilleren Maurice Johnston ble hentet til Rangers fra den franske klubben Nantes av manager Greame Souness (Murray, 1984: 81 og Murray, 2000: 229-230).

Etter et par relativt magre tiår for Rangers, endret ting seg dramatisk på midten av 1980-tallet da Greame Souness ble manager i klubben og stålmagnaten David Murray overtok aksjemajoriteten. Ingen av de to hadde tidligere vært knyttet til Rangers. Murray sprøytet inn mange millioner pund i klubben, og gode spillere ble hentet inn. Mange av disse var engelske og kunne fristes med spill i europeiske klubbturneringer hver eneste sesong og høy lønn (Murray 2000: 225-229). Engelske lag var på den tiden utestengt fra disse turneringene etter de tragiske opptøyene på Heysel Stadion i Belgia i 1985 hvor Liverpool og Juventus møttes til finale i den europeiske serievinnercupen. Det brøt ut bråk på tribunene og Liverpoolsupporterne fikk skylden etterpå. Uansett trakk dette mange gode spillere til Rangers, som vant ni seriemesterskap på rad i årene 1989-98. Murray gjorde klubben til et moderne forretningsforetak, og under hans ledelse har Rangers fått et topp moderne stadion og treningsanlegg (Murray 2000: 232-235 og 249).

Celtic ble stiftet 6. november 1887 som en veldedig organisasjon. Initiativtaker var presten broder Walfrid som hadde god støtte fra entreprenøren John Glass. Formålet var å danne en sportsklubb som kunne skaffe penger til å gi fattige irske innvandrere på Glasgows østkant mat og klær. Det var først og fremst meningen at menighetene St. Alfons, St. Andreas og St. Mary's skulle nyte godt av inntektene til den nye idrettsklubben. Dessuten ønsket den katolske kirken å gi byens katolikker et fritidstilbud som var kontrollert av deres eget kirkesamfunn og ikke av den protestantiske kirken (Murray, 1984: 17-18 og 60). Til tross for dette har Celtic alltid vært åpen for protestanter, og mange av lagets mest kjente spillere har vært protestanter, som for eksempel Kenny Dalglish og Jock Stein. Sistnevnte ble senere trener for klubben med stor suksess. For eksempel ble et forslag om å begrense antallet protestantiske spillere på laget til tre avvist på Celtics generalforsamlinger i 1895 og 1897. Likevel er de fleste supporterne katolikker og Celtic regnes av de fleste skotter for å være en

katolsk klubb. Celtic ble tross alt grunnlagt av og for katolikker og har sine røtter i Irland.

Selv om klubben i dag regnes som skotsk vil ikke Celtic nekte for sine irske røtter. Det er noe de fleste som har et forhold til Celtic er stolte av (Murray, 1984: 60-63).

Celtic hadde sportslig suksess fra første stund. Laget vant cupen for første gang i 1892, og i periodene 1893-98 og 1905-10, vant Celtic henholdsvis fire og seks ganger (ibid: 18 og 191). Mannen som har æren for dette var knyttet til klubben i til sammen 52 år, og hans navn var Willy Maley. Han spilte på det første Celtic-laget i 1888 sammen med sine brødre Tom og Alex, og han ble senere sportssekretær i komiteen som på den tiden styrte Celtic. Fra 1897 var han klubbens første manager fram til han gikk av i 1940. Han vant hele 30 titler i sin tid som manager for Celtic. Dette er britisk rekord. Maley var som Stuth i Rangers kjent for å være opptatt av disiplin, og ble sett på som autoritær og innesluttet. (ibid.: 72 og 207-212 og News From Paradise nr.1, 2005/06: 8-9).

Etter et par magre tiår etter andre verdenskrig gikk Celtic inn i sin beste periode så langt i deres historie. Vendepunktet kom da Jock Stein ble ansatt som manager i 1965. I løpet av de 13 årene han var ansatt i Celtic vant klubben ni seriemesterskap på rad fra 1966-74, åtte cupmesterskap og seks ligacupmesterskap. Høydepunktet kom i 1967 da Celtic som første lag utenfor Italia og den iberiske halvøy, vant europacupen for serievinnere ved å beseire Inter Milan med 2-1. Åtti- og nittitallet skulle bli magre år for Celtic da Rangers tangerte Celtics rekord med ni seriemesterskap på rad, og Murray og Souness gjorde Rangers til et moderne forretningsforetak, noe som ga klubben både sportslig og økonomisk suksess. (ibid, 8-9).

Celtic hadde helt siden starten i 1888 blitt styrt av familiene Kelly og White. Det sittende styret på slutten av åttitallet og begynnelsen av nittitallet hadde verken ressurser eller vilje til å følge Rangers eksempel med å modernisere klubben som foretak. Bill Murray mener dette skyldes at familiene Kelly og White var for opptatt av å holde på sine egne posisjoner i styret og at de kanskje var for emosjonelt knyttet til Celtic etter å ha vært involvert i klubben så lenge (Murray, 2000: 230-232 og 236). Utover første halvdel av nittitallet var situasjonen i Celtic så ille både sportslig og økonomisk at supporterne begynte å kreve styrets avgang. I 1994 var klubben kun timer unna å gå konkurs, men ble reddet av Fergus McCann. Han hadde emigrert til Canada som ung og tjent gode penger som forretningsmann der, og etter sigende skal han ha vært Celticsupporter i unge år. Uansett ble det gamle styret i Celtic nå skiftet ut, og klubben ble nå drevet etter de samme forretningsmessige prinsippene som David Murray hadde innført i Rangers ti år før. I løpet av fem år i klubben gjorde McCann Celtic til et overskuddsforetak og bygget et nytt stadion til £14 millioner før han trakk seg ut i 1999. I dag er den irske forretningsmannen Dermot Desmond største aksjonær i Celtic med cirka 20 prosent av aksjene. Han kom inn i klubben på oppfordring fra McCann etter en aksjeemisjon i 1994, og kjøpte mange av McCanns aksjer da han solgte seg ut av klubben (ibid.: 240 og 245-247).

”The Old Firm” som begrep oppstod på begynnelsen av 1900-tallet på grunn av den økonomiske styrken disse to klubbene hadde bygget opp på gjennom sin publikumsappell og sportslige suksess. Likevel handler ikke The Old Firm bare om økonomi og idrett. Dette er et møte mellom to kulturtradisjoner og to religioner. Rangers er aristokraten som er bærer av skotsk kultur, religion og er enkeltes øyne også forsvarer av unionen med England og Nord-Irland. Rangers er det skotske establishmentets klubb. Klubbens farger er rødt, hvitt og blått, som er de samme fargene som finnes i Storbritannias flagg, ”Union Jack”. Rangers er ”a

Protestant Club for a Protestant people”. En del mennesker har hevdet at det finnes en forbindelse mellom Rangers og The Free Masonic Order of Great Britain (frimurerne) og The Loyal Orange Institution (LOI)¹⁵, men dersom det finnes slike forbindelser så tyder alt på at de er uformelle. Celtic synes på den annen side å representere den irske minoritetskulturen, og for noen den irske kampen for frihet (Murray 1984: 1-2 og 78 og Murray, 2000: 264).

Denne blandingen av politikk, religion og kultur har røtter helt tilbake til Celtics tilblivelse i 1888. Helt siden reformasjonen i 1560 har det vært sterke antikatolske strømninger i Skottland. Disse holdningene kom for alvor til overflaten med den økende innvandringen fra Irland på slutten av 1800-tallet og opp gjennom det tjuende århundret. Celtics tilblivelse som en idrettsklubb stiftet av og for katolikker, kan ha bidratt til at de antikatolske holdningene i Skottland ble tydeligere markert enn før. Dette kan ha blitt forsterket ved at klubben hadde suksess tidlig. Dette gikk hånd i hånd med en militant holdning til politikk hvor mage var opptatt av kampen for Home Rule (indre selvstyre) i Irland. Personer knyttet til klubben og tilhengerne kan i den tidligste tiden ha vært involvert i irsk politikk, men det var aldri noen formell forbindelse mellom Celtic og irsk nasjonalisme. I dag hevder Celtic at klubben ikke har noe med irsk nasjonalisme å gjøre, men er stolt av sine irske røtter. Celtic ble en utfordrer till det skotske establishmentet, og dette kunne ikke gå upåaktet hen. Rangers ble klubben som skulle utfordre nykommeren, og sånn har det vært siden. På den ene siden står Celtic som katolikkenes og irenes lag selv om de alltid har vært åpne for å ansette protestanter, og på den andre står Rangers som lenge nektet å ha noe å gjøre med katolikker i det hele tatt (Murray, 1984: 2, 60 og 70).

¹⁵ The Loyal Orange Institution (LOI), ble opprettet i det som i dag er Nord-Irland i 1795 til minne om Wilhelm av Oraniens seier den irske kongen Jacob II i slaget ved Boyne i 1690. Organisasjonen kan minne om frimurerinstitusjonen, og har som mål å redusere den katolske kirkes innflytelse i Storbritannia og Irland. I dag har organisasjonen forgreninger i blant annet Skottland. LOI regnes for å være svært antikatolsk og forbindes gjerne med unionistene i Nord-Irland (Se for eksempel Murray, 1984: 75-80).

Selv om Celtic og Rangers ikke offisielt har noen politisk og religiøs agenda, så kan det virke som om dette er av betydning i møtet mellom de to lagenes supportere på stadion. Dette kommer til uttrykk ved bruk av symboler og ved de sangene supporterne synger. Sangene som synges har tradisjonelt hatt delvis politisk innhold. Det har blitt sunget sanger som hadde politisk innhold og sanger som bare er fotballrelaterte. Rangerssupporternes sanger uttrykte støtte til unionistene i Nord-Irland og grupper som UVF (Ulster Volunteer Force), UDA (Ulster Defence Association) og lignende. Celticsupporterne har sunget sanger som i sitt innhold støtter IRA og kampen for et fritt og gjenforent Irland. Sanger som "Rule Britannia" og "Billy Boys" (se kapittel 3 ovenfor) har vært ganske vanlig å høre på Ibrox, mens sanger som "A Soldiers' Song" og "Boys of the Old Brigade" (se også kapittel 3 ovenfor) har vært å høre på Celtic Park. Etter at Fergus McCann og David Murray overtok styringen i Celtic og Rangers har de politiske sangene i stor grad forsvunnet fra Celtic Park og Ibrox, men de kan fortsatt høres når de to lagenes supportere er på bortekamper andre steder i Skottland.

Møtet mellom de to dominerende kulturtradisjonene i Skottland på fotballbanen vises enda tydeligere gjennom bruken av symboler, og da først og fremst ved bruken av flagg. Dette viser både forskjellene i kulturell bakgrunn og politisk orientering hos de to lagenes supportere. Det er for eksempel mange irske flagg å se på Celtic Park, mens det er mange "Union Jacks" på Ibrox. For de fleste Celticsupportere symboliserer det irske flagget deres lags irske røtter, men det kan også ses på som et symbol på den irenes kamp for selvstendighet og støtte til IRA. På samme måte kan "Union Jack" stå som symbol på Rangers rolle som beskytter av skotsk kultur og historie, men også tolkes som støtte til unionistene og visse paramilitære grupper i Nord-Irland. Begge lags supportere synes å gi det andre lagets flagg politisk betydning, mens de gir sitt eget flagg en mer kulturell og historisk betydning. Uansett virker bruken av det irske flagget provoserende på en del Rangerssupportere, mens

”Union Jack”, virker provoserende på en del Celticsupportere. De siste årene har også flaggbruken på Celtic Park fått en ny dimensjon ved seg. Det flagges nemlig med det baskiske og det palestinske flagget. Dette er trolig for å uttrykke støtte til disse to folkegruppens kamp for frihet og anerkjennelse. På Ibrox har de i følge noen norske og skotske Celticsupportere svart med å ta i bruk det spanske og det israelske flagget, men dette har jeg ikke sett ved selvsyn.

Det eneste flagget som er så å si fraværende på Ibrox og Celtic Park er ”The Saltire”¹⁶. Dette er det skotske flagget, og noen mener at Celtic og Rangers kan ses på som henholdsvis irske og britiske i stedet for skotske. Enkelte vil hevde at dette særlig påstås av supporterne til Aberdeen FC, som regner sitt lag for å være det største ”skotske” laget, mens supporterne til de to Edinburgh-lagene Hearts og Hibernian, vil påstå at deres lag er det største ”skotske” laget. Uansett er det delte meninger om denne påstanden også blant supporterne til Celtic og Rangers. En del norske Celticsupportere synes å mene at klubben er en irsk fotballklubb med tilhold i Skottland og således legger politiske motiver til grunn for sine meninger, mens de skottene jeg hadde kontakt med i Glasgow mente at Celtic er en skotsk fotballklubb som er stolt av sine irske røtter. De Rangerssupporterne jeg traff mente at deres klubb var skotsk og ikke britisk. Felles for begge lags supporterere er at de mener begge klubbene bør regnes for å være skotske uansett hvilke kulturtradisjon de tilhører. Dette fordi begge lagene spiller i det skotske ligasystemet og representerer skotsk fotball i internasjonale turneringer. De mislikte at deres lag ble kalt for ”irsk” eller ”britisk”. Det kan være slik fordi samtlige av mine skotske informanter oppfattet seg selv som skotske uansett hvilken kulturbakgrunn de hadde. ”Vi er jo tross alt født og oppvokst her”, som de sa, og savnet flere ”Saltires” både på Ibrox og Celtic Park.

¹⁶ ”The Saltire” er navnet på det skotske flagget, og har mørkeblå bunn med et hvitt skråstilt kors med armer som går helt ut til hjørnene. Dette er et såkalt ”andreaskors”, oppkalt etter Skottlands skytshelgen, St. Andreas (Se for eksempel boken ”Flagg og Riksvåpen”, som kom i norsk utgave på forlaget Dam & Søn i 1998).

Uansett kan det være tilfellet at bruken av bestemte sanger og flagg, samt deres mulige tilknytning til forskjellige områder preget av konflikt rundt i verden enten de ligger nært eller fjernt, kan ses på som et uttrykk for at Celtics og Rangers er representanter for to ulike kulturtradisjoner med forskjellig syn på verden. På den annen side kan bruken av slike symboler og sanger som er nevnt her brukes bevisst til å provosere og skape konflikt med den andre siden av The Old Firm. Uansett kan det synes som om eksemplene med bruk av sanger og flagg viser at det som kalles sekterisme kommer til overflaten i møtet mellom de to lagene som til sammen utgjør The Old Firm og deres supportere.

5.2. The Old Firm i Skottland – kulturelle sfærer og sekterismedebatt

The Old Firm handler ikke bare om det som skjer på fotballbanen, men har også påvirkning på livet utenfor fotballen i kraft av å være et møte mellom den irsk/katolske og den skotsk/protestantiske kulturtradisjonen. Dette møtet handler om mer enn idrett. Det handler også om identitet og hvordan denne kommuniseres i dagliglivet og på Celtic Park eller Ibrox. Det er det jeg skal ta for meg i denne delen av kapitlet.

I en artikkel i Fredrik Barths bok "Ethnic Groups and Boundaries" fra 1969, som heter "When Ethnic Identity is a Social Stigma", skriver Harald Eidheim om et slikt kulturelt møte mellom nordmenn og samer i en bygd på vestkysten av Finnmark. Han viser at samisk identitet underkommuniseres i sammenhenger hvor nordmenn og samer interagerer. Samene synes kun å kommunisere sin samiske identitet når det bare er samer til stede. Dette til tross for at samene er i klart flertall på det stedet Eidheim gjorde feltarbeid. De gjør dette for å unngå sanksjoner i møtet med nordmenn. De vil vise seg som fullverdige medlemmer av det norske samfunnet samtidig som de har behov for å ta vare på sin egen identitet (Eidheim i Barth,

1969: 39-40). Særlig er uttrykk av etnisk identitet knyttet til språk for samene, og det har de bare adgang til å bruke i sammenhenger hvor nordmenn ikke er til stede.

Eidheim mener å kunne observere tre forskjellige sfærer i interaksjonen mellom mennesker på det stedet han studerte. Det var en offentlig sfære, en samisk sfære og en norsk sfære.

Førstnevnte regnes for å være de sammenhenger hvor nordmenn og samer interagerer. Det kunne være i bryllup, begravelser eller i mer dagligdagse sammenhenger som den lokale butikken eller i kontakt med offentlige tjenester og lignende (Eidheim i Barth, 1969: 46). Den samiske sfæren er de sammenhenger hvor nordmenn ikke er til stede. Det er hvor familien, venner og andre samer møtes. Det kommuniseres da utelukkende på samisk, noe som er det viktigste kjennetegnet på denne sfæren. Den norske sfæren sier ikke forfatteren så mye om, men sier at den kjennetegnes av å kun være forbeholdt nordmenn, og at det er en slags privat norsk sfære (ibid: 49).

Jeg kjenner igjen mye av det Eidheim skriver om i min egen opplevelse av hvordan katolikkene i Glasgow synes å oppfatte sin egen situasjon. De sliter også med å være komfortable med sin Irsk/katolske identitet fordi alt som kan knyttes til en slik identitet synes å sanksjoneres negativt i Skottland. Derfor kommuniseres nesten aldri en slik identitet offentlig med mindre man opptrer i sammenhenger som kan knyttes til Celtic FC eller det å gå i kirken. Man gir kun uttrykk for slik identitet privat eller i sammenhenger hvor man stoler på dem man omgås enten de er katolikker eller ikke. Vennekretsen eller den lokale puben kan være et eksempel på det siste, men også i forhold til sine venner synes mine katolske informanter å være forsiktige med å si eller gjøre ting som kan virke provoserende på andre.

Ut fra mine egne opplevelser i Glasgow mener jeg å kunne skille mellom tre sfærer hvor forskjellige typer interaksjon finner sted. For det første har vi en Skotsk sfære, som særlig kjennetegnes ved at irsk/katolsk identitet ikke kommuniseres åpent. Denne sfæren domineres av den skotsk/protestantiske kulturtradisjonen. Til denne sfæren tilhører mange av de daglige gjøremål som arbeid, til en viss grad skolegang og lignende. Likevel kan sekterisme gjøres relevant her gjennom massemedienes fokus på dette fenomenet, men politikk og religion er temaer som stort sett unngås i interaksjonen mellom folk i denne sfæren.

På den motsatte enden av skalaen har vi den irsk/katolske sfæren. Den er ofte nært knyttet til Celtic og kjennetegnes ved at den irsk/katolske identiteten kommuniseres åpent. Her kan man relativt sikker på å ikke møte negative sanksjoner forbundet med denne identiteten. Denne sfæren kan knyttes til familieliv, i noen grad skolegang, den lokale puben og det meste som kan knyttes til Celtic.

I mellom de to nevnte sfærene finnes en sfære som jeg kaller for The Old Firm-sfæren. Her møtes den irsk/katolske og den Skotsk/protestantiske identiteten og kommuniseres åpent. Denne sfæren kjennetegnes ved at man i fora som for eksempel vennekretsen, trygt kan ta opp ømfintlige temaer som katolske skoler og sekterisme i forhold til fotball og samfunnet generelt. Den kjennetegnes også ved møtet mellom The Old Firm på banen og tribunen under innbyrdes oppgjør mellom Celtic og Rangers. Jeg vil i det følgende si litt mer om disse tre sfærene og hva som skjer innenfor dem. Jeg vil så langt det er mulig å få det til komme med eksempler på hva man gjør og diskuterer i de tre sfærene. Jeg begynner med den skotske sfæren og avslutter med den irsk/katolske sfæren. Sekterisme som problem i Skottland, sekterisme og fotball (gjerne knyttet til sekterisk vold) og eksistensen av katolske skoler i Skottland er alle temaer som er gjenstand for diskusjon i alle de tre sfærene i det skotske

samfunnet, selv om utgangspunktet for diskusjonen er ulik avhengig av hvilke sfære man befinner seg i. Derfor vil jeg komme inn på alle disse temaene i det jeg skriver om hver enkelt av de tre sfærene nedenfor.

5.2.1. Den skotske sfæren

Den skotske sfæren kjennetegnes ved at ingen annen identitet enn den skotsk/protestantiske kommuniseres åpent. Alle er like skotske i denne sfæren uansett hvilke religion de bekjenner seg til. Katolikkene har en slags dobbelt identitet hvor den skotske delen kommuniseres i denne sfæren, mens de ikke kommuniserer den irske delen av deres identitet i denne sfæren. Katolikkene er i dag godt integrert i det skotske samfunnet og de fleste av dem har høyere utdanning og tilhører middelklassen. Situasjonen er bedre for dagens katolikker i Skottland både økonomisk og sosialt enn for de første immigrantene som kom fra Irland (Murray, 2000: 266-267). Av mine katolske informanter anså samtlige seg selv for å være skotter.

Debatten om sekterisme synes i denne sfæren å være styrt av den skotsk/protestantiske kulturtradisjonen. Debatten synes videre å være preget av kritikk mot den irsk/katolske kulturen og dens institusjoner med katolske skoler som hovedtema, men denne kritikken står ikke uimotsagt. En del protestanter ønsker at disse skolene skal legges ned fordi de mener dette er institusjoner som bygger opp under sekterismen i Skottland da de i manges øyne synes å være lukkede institusjoner som kun er åpne for katolikker. Katolikkene forsvarer på den annen side sine skoler ved å henvise til deres kulturelle betydning og høye akademiske standard. Uansett er de katolske skolene et stadig tilbakevendende tema i sekterismedebatten. Det kan legges til at ingen politiske partier i dag ønsker å legge ned disse skolene eller på annen måte endre deres status i det skotske skolesystemet, men likevel tar media ofte opp

eksistensen av disse skolene i forlengelse av sekterismedebatten, og bidrar kanskje med dette til mer sekterisme i Skottland selv om dette ikke er meningen (Uttalelse fr kardinal Keith O'Brien 27.november 2006 og Murray, 2000: 287).

Førsteminister i Skottland, Jack McConnell har de siste tre-fire årene hatt som mål å bekjempe sekterismen i landet. Criminal Justice Act Article 74 som for øvrig er gjengitt ovenfor (se kapittel 4) var første steg på veien. Sekterisme defineres vidt i denne lovparagrafen, men man kan i hovedsak si at den gjelder alle holdninger og handlinger i det offentlige rom som kan oppfattes som diskriminering av andre menneskers religiøse tilhørighet, etniske bakgrunn og til en viss grad politiske holdninger.

Den senere tid har McConnells kampanje mot sekterisme blitt kritisert for å ha gått for langt. Kritikken har blant annet kommet fra andre politikere, som for eksempel Labour-representanten Michael McMahon. Han mener at førsteministerens kampanje går for langt og dessuten mangler fokus. Han mener blant annet at sekterismebegrepet ikke er definert klart nok og at det i kampanjen ikke klart går fram hva som regnes for å være sekterisk adferd. Han hevder dessuten at Old Firm-supportere burde få feire årssidagene for slaget ved Boyne i 1690 og påskeopprøret i 1916, og at de bør kunne få synge sanger som "The Fields of Athenry" og "The Sash" Det siste er en sang som handler om oransjeordenen; se ellers kapittel 4. Dette er etter Mahons mening legitime uttrykk for irsk og skotsk kultur som har fått et urettferdig stempel som sekteriske (The Sunday Times, 3. september 2006). Han mener at førsteministeren er spesielt ute etter Celtic- og Rangerssupportere i sin kamp mot sekterisme, og at disse får en for stor del av skylden for at sekterisme er et problem i Skottland. McConnell er uenig i at så er tilfellet, og sier at han gjennom sin politikk ikke er ute etter å ta bestemte grupper eller kritisere bestemte kulturtradisjoner eller for den saks skyld definere bestemte sanger som sekteriske. For ham handler det om å si at adferd som springer ut av

fordommer og hat ikke kan aksepteres. Særlig ser han på vol i kjølvannet av slike holdninger og adferd som svært alvorlig (The Sunday Times, 3. september 2006). Om sekterisme sier McConnell følgende:

”I have to say that my position as First Minister is that sectarianism is a cancer in Scotland.

It needs to be tackled at its root causes. It needs to be dealt with in education, it needs to be dealt with in sports, and the force of law and the way marches and parades behave. In all these and other areas I think we have made huge progress”. (Førsteminister Jac McConnell i The Sunday Times, søndag 3.

September 2006).

Det synes som om sekterisme har de siste tre-fire årene vært gjenstand for mer oppmerksomhet i media og politisk debatt i Skottland enn før. De fleste skotter har vært klar over at sekterismen har en lang historie i landet og det kan synes som om det har vært få forsøk på å komme dette problemet til livs tidligere. Jeg oppfatter det slik at det er derfor førsteminister McConnells kampanje mot sekterisme kan ha gått så langt som den har; for langt vil nok noen mene. Særlig harde har angrepene hans vært på The Old Firm. Det er ganske naturlig for McConnell å trekke fram Celtic og Rangers som eksempler på hvor alvorlige følger sekterismen kan få i praksis. Det har vært mange voldshandlinger og til og med drap i kjølvannet av møter mellom Glasgows store rivaler, men det virker som om de to klubbene må bære mer av ansvaret for at sekterismen er et problem i Skottland enn de fortjener. Trolig har det blitt slik fordi sekterismen og dens alvorligste følger kommer lettest til overflaten i skotsk fotball og fordi denne sporten generelt og The Old Firm spesielt får veldig mye dekning i mediene. Med det økte fokuset på sekterisme i Skottland de siste årene har begge lag imidlertid gjort en del for å bekjempe sekterismen på sine egne hjemmebaner ved å forby sanger som kan virke støtende på grunn av sitt religiøst eller etnisk antagonistiske innhold. ”Billy Boys” og ”Boys of the Old Brigade”, kan være eksempler på slike sanger (se

kapittel 4). Supportere som kommer med sektriske tilrop eller på annen måte oppfører seg truende på Celtic Park eller Ibrox, blir bortvist og bøtelagt av politiet. De blir også utestengt fra stadion for påfølgende kamper. Uansett er sekterisme noe som stikker dypere i Skottland enn i landets største rivalforhold på fotballbanen. Det er et fenomen med røtter tilbake til reformasjonen (se andre steder i avhandlingen), og som blant annet har dreiet seg om diskriminering på arbeidsmarkedet. Det er et fenomen som delvis er og i alle fall har vært til stede på mange andre samfunnsområder i Skottland enn bare Glasgow-fotballen alene, om enn på et mer subtilt plan. Derfor er det ikke nok at fokuset i kampen mot sekterisme i Skottland bare rettes mot et par fotballag, men også mot andre institusjoner og områder i samfunnet, slik førsteminister McConnell har forsøkt med sin kampanje mot sekterisme.

5.2.2. Den irsk/katolske sfæren

Dette er den av de tre sfærene hvor den irsk/katolske identiteten uttrykkes mest åpent, selv om dette som oftest skjer i trygge omgivelser som i hjemmet eller på den lokale puben hvor man omgås folk som man kjenner godt. Celtic FC og de katolske skolene synes å være viktige identitetsmarkører for de som tilhører den irsk/katolske kulturtradisjonen. Samtidig preges de fleste av mine katolske informanter av en slags dobbelt identitet. På den ene siden er de godt integrerte i det skotske samfunnet og har god jobb og utdanning og klarer seg godt, mens de samtidig bærer på en ofte undertrykt irsk identitet som de har arvet fra tidligere generasjoner. Denne identiteten kommuniseres altså sjelden offentlig. I de sammenhengene hvor det skjer spiller Celtic FC å en sentral rolle for mange. Dette er en trygg arena for å vise hvor man kommer fra, for å si det slik. Da kan man smykke seg med symboler og farger (grønt og hvitt), som ofte knyttes til Irland. Dessuten kan man synge sanger som handler om irsk historie og Celtic FCs irsk/katolske opphav. Flere av mine informanter sa til meg at Celtic

betydde mye for dem fordi familien ofte hadde vært Celticsupportere i flere generasjoner og fordi dette var irenes og katolikkenes lag i Skottland. Bareieren Danny, som er i førtiårene la stor vekt på dette og mente at Celtic gjennom sin suksess gjorde katolikkene stolte og ga dem visshet om at også de kunne komme seg opp og fram i det skotske samfunnet. At katolske skoler er viktig som formidler av kunnskap og kultur for katolske skotter fikk jeg erfare flere ganger da mine informanter Steven og Colin sa at de hadde hatt godt av å gå på katolsk skole sett fra både et kulturelt og akademisk perspektiv. De var ikke i tvil om at de ville sende egne barn på katolsk skole når den tid kom. Likevel syntes altså deres irsk/katolske identitet å høre til deres egen private svære. Kanskje skyldes dette at dette er en minoritetskultur som er og har vært under press lenge. Dette vil jeg forsøke å vise med to eksempler som handler om Celtic FC som bærer og forsvarer av den irsk/katolske kulturtradisjonen i Skottland. Begge eksempler kan knyttes direkte til sekterismedebatten. Det ene eksemplet handler om det irske flagget som vaier over Celtic Park og er hentet fra 1952, mens det andre er hentet fra 2006 og handler om Celtics polske keeper Artur Boruĉ.

Det første empiriske eksemplet jeg vil ta for meg her handler om en hendelse fra 1952 som fikk navnet "The Great Flag Flutter". Det er nærmere bestemt følgene av en hendelse det dreier seg om. Selve hendelsen var at det ble opptøyer på stadion under en kamp mellom Celtic og Rangers første nyttårsdag dette året. Hendelsen ble gransket av retten som kom med en rekke forslag til det skotske fotballforbundet og den skotske fotballigaen til hvordan slike hendelser skulle unngås i fremtiden. Det ble blant annet foreslått å gjøre slutt på nyttårskamper mellom de to lagene og å fjerne alle flagg fra stadion som kunne virke provoserende. SFA mente at årsaken til opptøyene undernyttårskampen var at Celtic flagget med det irske flagget over stadion, og hadde trekløvere i hjørneflaggene på banen (trekløveren er et irsk symbol). Da dommerkomiteen i det skotske fotballforbundet (SFA) forlangte derfor

at alle flagg og emblemer som ikke hadde tilknytning til Skottland skulle fjernes fra Ibrox og Celtic Park, utløste dette konflikten som fikk navnet ”The Great Flag Flutter”. Mange hevdet at avgjørelsen om å forlange flagg og emblemer fjernet var direkte rettet mot Celtic med sine irske røtter, og tok det som et tegn på at mennesker med irsk bakgrunn fortsatt ikke var godtatt på lik linje med andre i Skottland. Da saken ble tatt opp i SFA nektet Celtic FC ved sin daværende formann Sir Robert Kelly å fjerne det irske flagget fra Celtic Park. Forbundet ga etter og flagget vaier over stadion den dag i dag (Murray, 2000: 150-152).

Denne saken viser at Celtic FC var bevisst sin rolle i det irske immigrantsamfunnet i Skottland midt på 1900-tallet. Klubbens formann stod opp og forsvarte en tradisjon Celtic hadde hatt siden klubben ble stiftet i 1888, og mot det som mange mente var et angrep på hele det irsk/katolske samfunnet i Skottland. Celtic forsvarte sine egne irske røtter og det samfunnet klubben var vokst ut fra og dets identitet. Hva med Celtic anno 2006 og deres rolle i det irsk/katolske samfunnet?

En hendelse som fant sted under en kamp mellom Celtic og Rangers våren 2006 og som i ettertid skapte debatt i Skottland samme høst, viser dette. Celtics polske keeper Artur Boruĉ stod i sentrum både i denne hendelsen og debatten som fulgte. Hendelsen gikk ut på at Boruĉ, som er katolikk gjorde korsets tegn som han alltid har hatt for vane å gjøre før kampstart og i pausen mellom omgangene i kampen. Dette provoserte noen tilstedeværende Rangerssupportere så kraftig at de anmeldte keeperen til politiet for ordensforstyrrelse for at han skulle ha gjort en sekterisk handling. Etter seks måneders etterforskning endte det hele med at Boruĉ fikk en rettslig advarsel fra en dommer (The Procurator Fiscal) hvor han ble minnet om at dersom hans oppførsel gjentok seg så kunne han risikere straffeforfølgelse. Dette er en vanlig handling å utføre for katolske idrettsutøvere over hele verden. Handlingen

er ment å bringe lykke. Den rettslige advarselen som Boruč vakte sterke reaksjoner blant katolikker i Skottland, og mange har fordømt den på det sterkeste. De ser den som et overtramp mot religionsfriheten og et angrep på deres kultur.¹⁷

Kritikken mot den rettslige advarselen kommer klart fram i en del kommentarer som har kommet fra kjente skotske katolikker. Komponisten James MacMillan, som tidligere har kommet med kontroversielle utspill i sekterismedebatten sa følgende etter at Boruč-saken ble kjent:

”It is completely ridiculous but then all cases like these always are. It is a disgrace that in this day and age, such a fuss is being made over an incident like this and it is a mark of shame that people cannot express their faith in a certain manner” (James MacMillan i Scottish Catholic Observer 24. august 2006).

Peter Kearney, som er direktør for den katolske kirkens mediekontor i Skottland uttrykte sterk bekymring i sakens anledning og sa at det var svært uheldig at noen hadde anmeldt Boruč til politiet, men også at politiet hadde funnet det verdt å bruke tid på å etterforske saken i det hele tatt. Han mente at det å gjøre korsets tegn var et anerkjent religiøst symbol og uttrykk over hele verden, og at han ikke kunne forstå at denne religiøse handlingen kunne betegnes som en bespottelse av en annen religion. Kearney mente at det var svært beklagelig at Skottland synes å være et av få land i verden hvor en helt og holdent religiøs handling som å gjøre korsets tegn anses for å være et lovbrudd (Scottish Catholic Observer, 24. august 2006 og Sunday Herald 27. august 2006).

¹⁷ Kildene til dette empiriske eksemplet om Artur Boruč og diskusjonen av det er hentet fra diverse avisartikler i skotsk presse i tidsrommet 24.-27. august 2006. Det gjelder artikler fra Scottish Catholic Observer fra 24. august, Daily Ireland 25. august 2006 og fra Sunday Herald 27. august 2006.

Celtic Football Club har også måttet tåle sterk kritikk fra sine egne supportere etter at saken ble kjent. Grunnen til dette er blant annet at klubben har unnlatt å kommentere saken i det hele tatt. Eddie Toner, som tidligere var generalsekretær i sammenslutningen av skotske Celtic supporterklubber (CSA) var ikke nådig i sin kritikk av klubben. Han beskyldte klubben for å la Boruč stå alene med beskyldningene om å være sekterisk uten noen støtte fra Celtic FC offisielt. I Toners øyne hadde klubben stilltiende godtatt den rettslige advarselen mot deres egen keeper istedenfor å ha gått ut og kritisert advarselen. Han mente at Celtic FC hadde et spesielt ansvar for å beskytte det samfunnet hvor de hentet sine tilhengere fra, særlig om det ble angrepet, som han mente var tilfellet med den rettslige advarselen mot Celtic FCs keeper ((Scottish Catholic Observer, 24. august 2006).

Avisen Daily Ireland er heller ikke nådige i sin kritikk av Celtic Football Club for å ha latt være å kommentere Boruč-saken. Avisen mener at klubben må forsvare den delen av det skotske samfunnet som i sin tid ga klubben liv og som i all tid etter dette har utgjort den største delen av Celtic FCs supporterskare. Avisen skriver at det er uakseptabelt at Celtic valgte å tie om saken, og at dette kan skade kampen mot sekterisme i Skottland, og sier at klubbens grunnlegger, Brother Walfrid garantert ville tatt Boruč og skotske katolikker i forsvar om han hadde levd i dag. Samtidig beskylder avisen skotske myndigheter for å forsømme kampen mot sekterisme, og at myndighetene ved å velge å gi Artur Boruč en rettslig advarsel for å ha gjort korset tegn på Ibrox, etter deres mening bekreftet at katolikker fortsatt var å anse som annenrangs borgere i Skottland. Landets førsteminister Jack McConnell, som har frontet kampen mot sekterisme i landet nektet å uttale seg om saken og mente det var rettsvesenet sitt ansvar alene å ta seg av slike saker. Daily Ireland mente at det var på høy tid at fortielsen av saker som angikk sekterisme måtte brytes fra så vel

myndighetene som Celtic FCs side, og at Celtic var forpliktet til å kommentere slike saker både av kulturelle og sportslige hensyn (Daily Ireland, 25. august 2006).

Det jeg har forsøkt å vise med eksemplene under denne overskriften er at den irsk/katolske kulturtradisjonen er en minoritetskultur som har vært under press sett både i et historisk og samtidig perspektiv. Jeg vil hevde at det økte fokuset på sekterisme i Skottland har ført til at denne kulturtradisjonen har kommet ytterligere under press. De fleste av de Celticsupporterne jeg kom i kontakt med i Glasgow fryktet at alt som kunne knyttes til den irsk/katolske kulturtradisjonen etter hvert ville bli stemplet som sekterisk. En av mine informantere mor trodde for eksempel at nærmest alle protestanter hatet katolikker.

Det de to eksemplene etter min mening først og fremst viser er at Celtic har forandret sin egen rolle i det katolske samfunnet i Skottland. Det første eksemplet viser at Celtic på 1950-tallet gikk aktivt ut og forsvarte sine interesser som en klubb med irske røtter og irsk/katolsk supporterbase. Det andre eksemplet viser at ting har forandret seg siden Sir Robert Kellys tid. Celtic er nå et rent forretningsforetak og har mistet de båndene som Kelly og White-regimet hadde til de som i sin tid var med på å stifte klubben. I dag tjener det Celtic å legge vekt på sine irske røtter av rent forretningsmessige årsaker uten at røttene nødvendigvis stikker så veldig dypt i styrerommet på Celtic Park. Dette synes å bli bevist ved at klubben fra offisielt hold aldri har kommentert den rettslige advarselen Artur Boruĉ fikk for å ha korset seg på Ibrox. Klubben har heller ikke tatt Boruĉ i forsvar.

Dette har som kommentarene etter denne hendelsen viser, provosert mange Celticsupportere. De mener at klubben burde ta et ansvar og forsvare den irsk/katolske kulturtradisjonen mot angrep utenfra. Særlig gjelder dette når Celtic og deres spillere utsettes for angrep fra media

eller andre institusjoner i Skottland. Da er nok bevisstheten om klubbens irske røtter større blant supporterne. Mine informanter mente alle at klubbens irske røtter var svært viktige for dem som supportere og så på klubben som en viktig institusjon innenfor den irsk/katolske kulturtradisjonen. De mente at klubben kunne dø om den fjernet seg mer fra sine egne røtter fordi den da ville fjerne seg fra den kulturtradisjonen den har sprunget ut av, en prosess noen av dem fryktet allerede kunne være i gang. Dette er uheldig i en situasjon hvor mange katolikker i skottland føler at deres kultur og identitet blir utsatt for et stadig større press med svært få andre institusjoner enn Celtic FC og kirken til å forsvare deres interesser.

5.2.3. Old Firm-sfæren

Dette er den sfæren hvor møtet mellom den skotsk/protestantiske og den irsk/katolske kulturtradisjonen synes å være tydeligst. Dette møtet skjer på to arenaer. Den ene er den sportslige hvor dette møtet kommer tydeligst til uttrykk gjennom de innbyrdes møtene mellom Celtic og Rangers på banen og på tribunen. Den andre arenaen er et møte mellom de to kulturtradisjonene på et privat plan gjennom vennskap som er knyttet på tvers av de religiøse og sportslige skillelinjene i Old Firm-institusjonen.

Old Firm-kamper er spesielle på mange måter. Supporterne er alltid ekstra nervøse foran slike kamper og spenningsnivået på banen er ofte høyere enn det bruker å være når The Old Firm spiller mot de mindre klubbene i ligaen eller cupen. Ofte har kampene båret preg av tøft spill og mange gule og røde kort, selv om det hele har foregått i mer sømmelige former ved innbyrdes oppgjør mellom de to rivalene de siste sesongene. Opp gjennom historien har disse kampene ofte hatt avgjørende betydning for hvilke av de to lagene som vinner serien, cupen

eller ligacupen i Skottland dersom det er rivalene fra Glasgow som kjemper om å vinne de hjemlige turneringene.

Det er alltid spesielt å møte erkerivalen for de to lagenes supporterere, og de ønsker fremfor alt å vinne disse kampene, men de kan godta uavgjort så lenge man slipper ydmykelsen ved et tap. En slik ydmykelse vil være svært vanskelig for supporterne å leve med i dagene etter kampen. På tribunen er det også et spesielt skue under disse kampene. Jeg har under overskrift 4.1 vært inne på symbolbruk som for eksempel tilstedeværelsen av "Union Jacks" og "Tri Colours".¹⁸ Disse dagene pleier Ibrox og Celtic Park alltid å være kledd i henholdsvis blått og grønt/hvitt. De politiske undertonene i forholdet mellom de to klubbene og deres supportere har ofte fått utløp under innbyrdes oppgjør gjennom historiens løp i form av de sangene og tilropene so høres fra tribunene. Sanger med støtte til IRA eller andre paramilitære organisasjoner var vanlig å høre tidligere, men har blitt mer og mer borte de siste årene da klubbene ikke ønsker at slike sanger synges på de to arenaene lenger. Dette velger mange å se på som en selvjustis i forhold til å gjøre noe med sekterismen i skotsk fotball (Se for øvrig kapittel 3 for en diskusjon av disse sangene i forhold til sekterisme). Likevel så vi i høst et eksempel på at politiske ytringer fortsatt forekommer under Old Firm-kamper da noen Celticsupportere som kaller seg for "The Jungle Bhoys"¹⁹ møtte opp med et polsk flagg med inskripsjonen "Blessing oneself is not a crime". Dette var et uttrykk for støtte til Celtics keeper Artur Boruĉ fra supporterens side i anledning den såkalte Boruĉ-saken som ble omtalt under punkt 4.2.2. i dette kapitlet. Således kan kampanjen mot sekterisme i Skottland føre til et forsvar av den irsk/katolske kulturtradisjonen uten at det dreier seg om retten til å synge

¹⁸ Dette er hva det irske flagget ofte kalles på folkemunne. Det kommer av at flagget har de tre fargene grønt, hvitt og oransje og angivelig skal ha blitt designet i Frankrike i Revolusjonsåret 1848. Se for eksempel boken "Flagg og riksvåpen" som ble gitt ut i norsk versjon med denne tittelen på forlaget Dam & Søn i 1998.

¹⁹ Dette er en gruppe supportere som har forsøkt å gjenskape det gamle livet på Celtic Park fra tiden med ståtribuner med støtte fra klubbens ledelse. De har tatt navn etter den kjente tribuneseksjonen "The Jungle" hvor de mest trofaste Celticsupporterne pleide å stå.

bestemte sanger eller gi støtte bestemte organisasjoner. I stedet er det ment som kritikk av kampanjen mot sekterisme som noen mener har gått for langt. Det kan også ses på som et forsvar av katolikkers rett til å gi uttrykk for sin tro både innen idrett og i samfunnet ellers.

Vennskap på tvers av The Old Firm er ikke så uvanlig som man skulle tro. I mitt eget møte med Glasgow gikk jeg selv ofte på en lokal pub hvor det var stamgjester fra begge leire. Jeg fikk også et ganske nært forhold til to kamerater som tilhørte hver sin side av denne institusjonen. Begge var da i begynnelsen av 30-årene og het Colin og Gordon. Disse kjente hverandre gjennom studier og skolegang i Edinburgh og var en del av en sammensveiset vennegjeng hvis medlemmer hadde mange forskjellige favorittlag. Colin er født og oppvokst i Glasgow og er katolikk og Celticsupporter. Han kommer fra en typisk Celtic-familie hvor de fleste har et sterkt forhold til klubben og dens irske røtter. Han har også katolsk skolegang. Gordon kommer fra en mindre by i Ayrshire som ligger sør for Glasgow. Han har fått det han kaller ”a proper upbringing”, en tradisjonell britisk oppdragelse. Han har gått på ”Non Denominational School”, det vil si en skole som er blandet. For øvrig er han frimurer i fjerde generasjon.

Colin og Gordon har ofte en sarkastisk, men god tone seg i mellom når de snakker om fotball, og har stor moro av å erte hverandre ettersom Celtic og Rangers gjør det godt eller dårlig. Likevel er aldri alvoret langt unna, for de to omgås aldri på dager da Celtic og Rangers spiller mot hverandre. Til det er stemningen for spent, sier de. De vil ikke risikere å komme i skade for å provosere hverandre. Da kan spøken fort bli alvor. Det er heller ikke spesielt morsomt for Colin å møte Gordon dagen etter et tap og omvendt da begge godt vet at de kommer til å få høre det i form av mobbing fra vinnerens side, som er vanlig når rivaliserende fotballsupportere møtes etter helgens kamper og resultater. Et tap gjør gjerne vondt i flere

dager etterpå, og Old Firm-supporterne er ikke forskjellige fra andre på dette området. Colin svarte følgende da jeg spurte ham om hvor viktig Celtic var for ham: "Very, it defines my mood. If they loose I can be upset", mens Gordon svarte følgende på samme spørsmål, men da i forhold til Rangers: "They are very important. They make me happy and they make me sad. They are a lot more important to me than my girl friend thinks".

Det finnes også andre temaer som man kan komme inn på i en samtale ved å begynne å snakke om fotball. Ofte var det vanlig å komme inn på sekterisme litt ute i samtalen. De var begge opptatt av å bekjempe sekterismen innenfor fotballen og i samfunnet for øvrig. Gordon var opptatt av at Rangers heller burde vise at de faktisk er en skotsk klubb enn å framstå som britiske, mens Celtics irske røtter betydde mye for Colin. Begge var enige om at supporterne burde bli flinkere til å holde fotball, religion og politikk atskilt dersom man skulle kunne gjøre noe med sekterismen i skotsk fotball. Begge var også delvis enige i at rebelsanger og lojalistiske sanger burde bli forbudt å synge på fotballarenaer i Skottland. Uenigheten gikk ut på at Gordon ønsket å forby alle sanger av denne typen, mens Colin bare ville forby de sangene som hadde direkte linker til sekterisme eller terrorisme i teksten.

Et siste tema vedrørende sekterisme kunne de heller ikke enes om, og det var eksistensen av katolske skoler. Colin forsvarte dem med at de var viktige formidlere av religiøs identitet og irsk kultur og identitet, noe han så på som svært viktig for det katolske segmentet i det skotske samfunnet. Gordon var langt mer skeptisk og så helst at alle skoler i Skottland var blandede fordi barna da i utgangspunktet ikke ville få muligheten til å bli holdt atskilt. For en mer utførlig diskusjon av dette temaet kan leseren se kapittel 3. Her vil jeg bare konstatere at katolske skoler er åpne for alle uansett religiøs tilhørighet, selv om det ofte ikke blir fremstilt slik. Uansett ser det ut til at debatten om katolske skoler vil fortsette å rase all den tid

protestantene som ikke har gått på slike skoler ikke har noen forutsetninger for fullt ut å vite nøyaktig hva det er de kritiserer. Katolikkene kan på sin side heller aldri fullt ut kunne forstå hvorfor en del protestanter forholder seg kritiske til katolske skoler fordi de ikke har samme referansebakgrunn som protestantene. Uansett er det politisk enighet om at de katolske skolene skal bestå i Skottland (Uttalelse fra kardinal Keith O'Brien, 27.november 2006).

5.3. "Vi og dem" – Norske Celticsupporteres forhold til The Old Firm som representanter for to kulturtradisjoner

Jeg velger å behandle det norske Celticmiljøet uavhengig av de tre sfærene i Glasgow i dette kapitlet. Likevel kunne nok denne gruppen blitt plassert innenfor den irsk/katolske kulturtradisjonen med tanke på at mange norske supportere har et nært forhold til irsk kultur og historie. Videre er det mange av de norske medlemmene av den norske supporterklubben, CSCN som har studert i Glasgow eller er "over" for å se kamper flere ganger i året. Alle disse har blitt kjent med forholdene i Glasgow på en eller annen måte, som også jeg ble under mitt feltarbeid der i 2002/03. Dessuten finnes det en del medlemmer i CSCN som er irske eller skotske, og som derfor kan ha hatt direkte erfaring med det å leve med en identitet som er under press. Uansett er denne delen av kapitlet et forsøk på å vise hvordan norske supportere enten de har norsk, skotsk eller irsk bakgrunn forholder seg til sekterisme og møtet mellom en majoritets- og en minoritetskultur i Skottland.

5.3.1. Norske Celticsupportere og rivalen Rangers

De norske Celticsupporterne har et forhold til Rangers som spenner over mange områder, men først og fremst vil Glasgows blå horde for dem være erkerival og fiende nummer en. Som jeg

var inne på i flere av de foregående kapitlene, så finnes det minst fire ulike syn på Rangers i CSCN.

For det første har vi de uforsonlige republikanske supporterne, som knytter Rangers til den politiske høyrefløyen, støtte av oransjeordenen, protestantiske militsgrupper og unionistpartier. De blå fra Glasgow er ikke bare en sportslig, men også en kulturell og politisk fiende. For dem er Rangers et bilde på hva Celtic ikke er, nemlig et irsk ikon og en forsvarer av den irske/katolske minoriteten i Skottland. For dem er Rangers en sekterisk institusjon, som kjemper mot den irske minoriteten i Skottland.

På den andre siden av spekteret i CSCN står de som ser Celtic som en fotballklubb og forholdet til Rangers som sportslig rivalisering mellom to store lag. De blander ikke idrett, politikk og religion, selv om klubbens historie kan ha betydning for dem. Da er det Celtics stolte sportslige historie som teller. Det er lagets prestasjoner på banen som har fått dem til å bli Celticsupportere.

Den tredje hovedgruppen av medlemmer i CSCN er irer og skotter som er bosatt i Norge. De fleste skottene er opprinnelig glaswegere, mens de fleste av irene synes å være flest folk fra nord og da særlig Belfast. Noen folk fra Dublin finnes også i dette miljøet. De fleste av disse har vokst opp som Celticsupportere på grunn av sin skotsk/irske bakgrunn eller som nordirske katolikker. De har vokst opp med erfaringer med sekterisme i større eller mindre grad, og legger oftest mest vekt på det sportslige, men som vi skal se i fortsettelsen her betyr Celtics irske røtter mye for dem og de er opptatt av at klubben ikke skal fjerne seg for mye fra disse røttene. De synger rebelsanger av og til, men holder seg mest til de sangene som handler om Celtic og fotball. De er som regel forsiktige med å blande fotball, religion og politikk.

Den siste gruppen supportere er de som kan kalles moderate republikanske supportere. De henter elementer fra alle de andre gruppene så å si. De er opptatt av sekterisme, politikk og idrett. For dem er Celtic en skotsk fotballklubb og samtidig et irsk ikon grunnet klubbens irske røtter. For dem er Celtic en viktig irsk/katolsk institusjon i Skottland som bør stå som forsvarer av denne kulturtradisjonen. Samtidig som de står godt plantet innenfor den republikanske tradisjonen og missliker Rangers og det klubben i deres øyne står for sterkt, så skjærer de ikke alle blå over en kam. De legger også stor vekt på Celtics sportslige suksess i sitt virke som supportere, og ser gjerne at det sekteriske ved skotsk fotball tones ned. De er opptatt av rebelsangenes verdi i et historisk perspektiv og synger dem gjerne, men sjelden i forbindelse med kamper og aldri på Celtic Park. De fleste norske supportere i CSCN synes å tilhøre denne gruppen, og her finner man folk som har et sterkt forhold til både Skottland, Irland og Celtic.

I fortsettelsen vil jeg kun skille mellom det jeg kaller uforsonlige og moderate supportere når jeg nå går videre med å se på norske Celticsupporteres forhold til Rangers og deres supportere. Jeg har sagt litt allerede, men vil nå fortsette med å se på CSCN og Rangers ved å bruke to personer som jeg hadde god kontakt med under mitt opphold i Glasgow. Begge var Rangerssupportere med henholdsvis bakgrunn i skotsk middelklasse i Ayrshire og fra kulturkretsen rundt oransjeordenen (LOI) i området rundt Airdrie på vestkysten av Skottland. Begge arbeidet ved studenthjemmet hvor jeg bodde under feltarbeidet. Jeg har omtalt de to i innledningskapitlet i denne avhandlingen, men ser det formålstjenlig å rekapitulere her. Gordon er i begynnelsen av 30-årene og jobber som daglig leder på stedet der jeg bodde, og omtalt sammen med kameraten Colin ovenfor. Han var svoren Rangerssupporter og skotte. Han var oppvokst i et middelklassehjem i Ayrshire sør for Glasgow og var protestant (Church of Scotland), men ikke praktiserende som han sa. Han hadde tidligere spilt Rugby, og ble

introduisert for Rangers av en voksen bekjent i tiårsalderen. Dessuten var han fjerde generasjons frimurer. (Free Masonic Order of Scotland). Han sier selv at missliker alt som har med Celtic å gjøre.

Donald er i femtiårene og fra en liten by ved Airdrie på vestkysten i det midtre Skottland. Han har vokst opp i en lojalistisk tradisjon, som kan knyttes til Oransjeordenen. Han var trommeslager i et orkester som pleide å marsjere i paradene til Oransjeordenen hvert år, og han har vært Rangerssupporter siden guttedagene. Som voksen har han også vært knyttet til Oransjeordenen ved hjemstedet, men har tonet dette noe ned med årene. Han synes det å være å inneha en viss skepsis til katolisismen som religion. Han misliker rebellmusikk sterkt da dette er et uttrykk for republikanisme, noe han synes å ha et anstrengt forhold til.

Når jeg velger å omtale Gordon og Donald her, så er det fordi at disse to på hver sin måte kan tjene som stereotyper på hva en Rangerssupporter er i mange norske Celticsupporteres øyne. På mange måter henter den typiske Rangerssupporteren slik CSCN-medlemmene ser ham trekk fra både Gordon og Donald. Han er protestant, frimurer eller medlem av Oransjeordenen. De uforsonlige supporterne i CSCN synes å legge mest vekt på trekk fra Donald og fremstille vedkommende som en som hater katolikker og irer, og som vil gjøre alt for å motarbeide dem og deres kulturtradisjon. For dem blir Gordon en moderat Rangerssupporter, som nok passer dårligere inn i deres fiendebilde. Han blir mer et bilde på den skotske fotballdommeren, som i følge Celtic-folkloren nesten alltid er en ”fucking Mason”. De moderate supporterne i CSCN vil kanskje trekke fram Gordon som en mer typisk Rangerssupporter fordi han har middelklassebakgrunn er frimurer og protestant. Donald blir mer en vulgær form for Rangerssupporter som på mange måter bare lever i Celticsupporternes

fantasi og er vanskelig å forholde seg til i virkeligheten. Likevel synes det å være denne supportereren som er fienden også for dem.

Det ser ut til at det norske Celticmiljøet knytter Rangers til protestantisme, skotsk middelklasse og i noen grad til Oransjeordenen. I Celtic-folkloren vil den typiske Rangerssupporteren ligge tettest opp til Donald, siden portrettet av en usivilisert og antagonistisk presbyterianer med medlemskap i Oransjeordenen og hang til å hate irer og katolikker passer best som bilde av en fiende. Likevel viser eksemplene med Gordon at selv om noen stereotyper vedrørende Rangerssupportere blir bekreftet så vet nok Celticsupporterne at deres eget fiendebilde har ikke helt stemmer overens med virkeligheten.

5.3.2. Norske Celticsupportere og forsvaret av den irsk/katolske kulturtradisjonen

Det norske Celticmiljøet er heterogent og det eksisterer et vidt spekter av meninger om det meste som har med Celtic å gjøre innenfor dette miljøet, og helt sikkert enda flere enn de få jeg har vist i denne avhandlingen. Derfor er det interessant å ta utgangspunkt i et tema som kan sette både Celtic og supporterne under press eller i alle fall skape debatt i og rundt Celtic FC, nemlig sekterisme. Hva skjer når skotske medier retter søkelyset på Celtic i forbindelse med debatten om sekterisme i skotsk fotball? Dette er utgangspunktet for det siste eksemplet og den siste diskusjonen i dette kapitlet.

Eksemplet handler om uttalelser som sportsjournalisten Gerry McNee kom med i TV-programmet "Scotsport" på BBC Scotland 13. november 2006. Debatten dreide seg om sekteriske sanger og tilrop i skotsk fotball. Under debatten skal han ha sagt følgende: "We need to stamp out all that Irish tosh from Scottish football in general and Celtic Park in

particular”. Han skal angivelig også ha ment at alle irske flagg og sanger burde forbys i skotsk fotball. Han lot seg også irritere over at Celticsupporterne sang både den irske nasjonalsangen, ”A Soldier’s Song” og ”The Fields of Athenry”.²⁰ Dette skapte sterke reaksjoner blant Celticsupportere både i Skottland og her i Norge.

Et av CSCNs skotske/irske medlemmer mente at McNee med sine uttalelser impliserte at det å ha irsk kulturbakgrunn var sekterisk, og at Skottlands problemer med sekterisme var irenes feil. Forfatteren bak innlegget som var å finne på e-postlisten til CSCN, hevdet videre at ingen fotballklubb som var blitt startet av andre etniske grupper noen gang hadde blitt utsatt for angrep fordi de hadde sunget sanger hentet fra deres kulturelle hjemland. Han sier videre:

”No one derides the Italian or Pakistani Communities for flying the flag of their respective countries, nor complains about their music. That would be racist. But the Irish is still fair game”.

Han avslutter innlegget ved å gi sin tilsutning til komponist og Celticsupporter James MacMillan som har sagt at: ”These people will only be happy when we abandon our Irishness and assimilate”. Hvorvidt andre etniske gruppers fotballag ikke blir utsatt for same press som Celtic i forhold til kulturell identitet og valg av sanger skal jeg ikke bruke lang tid på å kommentere her, men bare si at det finnes flere lag enn Celtic som har supportere bruker sanger for å vise til supporterens politiske ståsted eller etniske bakgrunn. Dag Tuastad viser i en artikkel fra 1997 at palestinere bosatt i Amman i Jordan og som støtter laget Whidat, synger sanger med politisk innhold fra borgerkrigen i landet på 1970-tallet. Han viser også at palestinerne på denne måten får utløp for sine frustrasjoner i forhold til diskriminering på grunn av sin etniske bakgrunn og frustrasjon over sine dårlige levekår i flykningeleiren i som har samme navn som laget (Tuastad i Armstong og Guilianotti, 1997: kap.5). Italia kan stå

²⁰Alt vedrørende Gerry McNees antatte uttalelser og kommentarene til disse er hentet fra CSCNs e-postliste på internett hvor undertegnede også er medlem. Se cscn@yahoogroups.com eller cscn.no.

som et annet eksempel med Livorno som litt forenklet er marxister og Lazio som litt forenklet er fascist. De synger sanger som hyller henholdsvis Che Guevarra og Mussolini og vifter med røde faner og flagg med fascist-symboler.

Et annet medlem fra samme kategori lar seg også provosere av McNee og at flere med ham ønsker å forby flere av de sangene som Celticsupporterne synger. Særlig blir han provosert over at ”The Fields of Athenry”, som etter hans mening ikke har hentydninger til provokasjoner mot protestanter eller briter, men kun til den store irske hungersnøden midt på 1800-tallet blir stemplet som sekterisk. Daværende eier og den første i Celtic som gjorde et forsøk på å fjerne rebelsangene fra Celtic Park, Fergus McCann holdt fram nettopp ”The Fields of Athenry” som et eksempel på en sang som ikke var sekterisk og derfor kunne synges av Celticsupporterne. Medlemmet går videre med å si at de fleste rebelsangene verken er støtende, rasistiske eller sekteriske. Det kan de kun bli om noen måtte finne irsk kultur og verdier frastøtende, sier han.

Til slutt sier han det mange Celticsupportere føler, nemlig at bølgen av politisk korrekthet som synes å skylde over Skottland i kjølvannet av fokuset på sekterisme fører til at Celtic uskyldig dras med i dragsuget når Rangers beskyldes for sekterisme, rasisme og vold. Han og mange med ham hevder at sekterisme i all hovedsak er et problem Rangers er alene og ikke et Old Firm-problem. Han frykter at alt som kan betegnes som irsk vil bli forbudt fra Shamrocks til Celtics egne grønne og hvite drakter. Selv om dette siste kan være noe overdrevet peker dette CSCN-medlemmet på temaer som opptar og bekymrer mange i det norske Celticmiljøet enten de er etniske nordmenn eller ikke. De er bekymret for at klubbens irske røtter skal tas fra dem.

Et norsk medlem av CSCN gir sin fulle støtte til de foregående innleggene på e-postlista. Han hevder at skotter synes å mene at en sang er sekterisk så lenge det er en irsk rebellsang uten at de egentlig vil være i stand til å si hvorfor en slik sang er sekterisk. Han hevder at flere av Rangerssupporternes sanger er sekteriske fordi at de handler om å drepe katolikker og irer, mens sanger som handler utelukkende om irsk historie og frihetskamp umulig kan settes i samme bås. Videre sier han at da Celticsupporterne vant både UEFA og FIFAs Fair Play-priser for sin eksemplariske oppførsel gjennom hele turneringen på veien mot og under UEFA-cupfinalen i Sevilla i 2003, så sang Celticsupporterne rebellsanger uten at noen klaget over det. Han hevder at det først var etter at Rangers ble etterforsket av UEFA for mulig dårlig oppførsel under kampene i Champions League mot Villareal i 2005 at dette har blitt et hett tema. Han hevder det skotske fotballforbundet bare forsøker å finne unnskyldninger for å dra Celtic inn i Rangers problemer vedrørende rasisme og sekterisme. Forbundet kaller det for et Old Firm- problem bare fordi det er for flaut å innrømme at Rangers er alene om å ha dette problemet, sier han.

Dette var ikke så mange eksempler på de ulike meningene innenfor CSCN, men når fokuset på sekterisme setter klubben og den kulturtradisjonen som den har vokst ut av og representerer under press, så synes det uansett som om Celticsupporterne går sammen for å forsvare seg selv, klubben og deres identitet. Det som går fram av de eksemplene på kommentarer til McNees utsagn og antatte holdninger er en bekymring for at det skotske samfunnet skal ta fra dem Celtics irske identitet og røtter, og dermed også deres egen irsk/katolske identitet ved å ofre den for å kunne påstå at noe er gjort i kampen mot sekterisme. Celticsupporterne ser seg selv som ofre for sekterisme og dernest som ofre i kampen for å få ryddet opp i problemene som dette fenomenet skaper. Samtidig er Celticsupporterne klar over at de selv må feie for egen dør om de vil bli tatt på alvor i forsøket

på å bekjempe sekterisme og har gjort mye for å få dette til i samarbeid med Celtic som også Rangerssupporterne har gjort med sin klubb. På begge lags hjemmearenaer er de mest sekteriske sangene nå borte. Det vil si de sangene som gir hentydninger til en direkte støtte til IRA og Sinn Fein på den ene siden og de sangene som oppfordrer til drap på katolikker og irer på den andre. De færreste på hver side i The Old Firm synes å støtte et totalforbud mot sanger fra den skotsk/protestantiske og irsk/katolske kulturtradisjonen i Skottland også utenfor fotballen. Det ville etter deres mening være å gå for langt. Hva man gjør når man ikke er på fotballkamp bør ikke tillegges betydning vil nok en del hevde. På den annen side kan det argumenteres for at slike sanger lærer folk å hate og derfor bør forbys overalt uansett. Dette viser at sekterisme er et fenomen som det er vanskelig å komme til livs uten at essensielle deler av en eller begge av de to største kulturtradisjonene i Skottland kan gå tapt.

5.4. Avslutning – En irsk/katolsk identitet under press?

Hvilke konsekvenser har fokuset på å bekjempe sekterismen for Celtic FC og lagets supportere som representanter for og forsvarere av den irsk/katolske identiteten og kulturtradisjonen?

Som det går frem av dette kapitlet synes det som om den irsk/katolske identiteten og kulturtradisjonen er satt under ytterligere press med det økende fokuset på å bekjempe sekterismen i Skottland. Det synes videre som om Celtic FC som klubb og deres supportere reagerer forskjellig på at deres kultur og identitet synes å bli angrepet både av myndigheter og medier. Celtic FC synes å respondere på dette ved å bli mer konforme enn før, som Boruč-saken synes å vise. Det kan virke som Celtic FC er mer opptatt av å fremstå med ren samvittighet i kampen mot sekterisme. Derfor forsøker de å luke vekk alt som kan minne om

politikk og religion på Celtic Park. Grunnen til at Celtic FC ikke lenger går ut og forsvare sin egen og supporterernes egen identitet og kulturarv kan være at klubben i dag drives etter rent forretningsmessige prinsipper som ikke skal blandes med politikk og religion.

En god del Celticsupportere synes å mene at Celtic FC med sin kampanje mot sekterisme, som startet med at Fergus McCann tok initiativet til Bhoys Against Bigotry har forlatt sin posisjon som forsvare av den irsk/katolske befolkningen og dens identitet. Supporternes kritikk av Celtic FC har oppstått fordi supporterne synes å frykte at de kan miste Celtic og miljøet rundt klubben som en viktig arena for å gi uttrykk for sin egen kulturelle identitet gjennom for eksempel sang og bruk av symboler uten at det skal bli stemplet som sekterisk. Supporterne trenger en arena hvor dette er mulig, og ser Celtic FC som en av de få arenaene hvor dette fortsatt er mulig. Det virker imidlertid som om fokuset på å bekjempe sekterismen i Skottland setter klubben og supporterne under press for å oppnå resultater i denne kampen med den mulige konsekvens at Celtic FC kan gå tapt som en arena for å kunne kommunisere irsk/katolsk identitet åpen måte i trygge omgivelser for supporterne.

Fokuset på å bekjempe sekterismen i Skottland både fra myndighetenes og medienes side ved at skylden for at dette fenomenet har blitt et stort problem fordeles likt mellom den skotsk/protestantiske og den irsk/katolske kulturtradisjonen, blir kritisert av de fleste Celticsupporterne. De hevder at det er den protestantiske majoriteten i Skottland som må ta det meste av skylden for at sekterismen er et blitt et stort problem i Skottland, og at Celtic FC har gjort for lite for å få frem dette poenget. I stedet har Celtic FC i disse supporterens øyne bøydd av for presset utenfra og latt seg overtale til å gi avkall på den irsk/katolske identiteten og kulturtradisjonen som de mener klubben er en så viktig del av. Derfor er de opptatt av at Celtic FC ikke bør bøye av for dette presset, men heller stå i mot det og forsvare den

irsk/katolske identiteten og kulturtradisjonen og trekke fram de positive sidene ved denne kulturtradisjonen. Derfor må Celtic FC i stedet for bare utnytte sine irske røtter rent kommersielt slik tendensen synes å være i dag, også stå frem som forsvarer og kommunikator av den irsk/katolske identiteten og kulturtradisjonen i en tid hvor disse er under sterkt press utenfra som følge av forsøket på å bekjempe sekterismen i skottland.

KAPITTEL 6: PARADISE LOST OR FOUND – EN AVSLUTNING

Hvilke konsekvenser har det for Celtic FC og lagets supportere at den irsk/katolske kulturen og identiteten ser ut til å ha kommet under økende press, og hva kan være årsaken til dette?

Dette er avhandlingens hovedproblemstilling og danner grunnlaget for en avsluttende diskusjon i denne avhandlingen. Dette spørsmålet kan besvares ut fra de fleste temaer som er behandlet i denne avhandlingen. At Celtic og den kulturtradisjonen og identiteten klubben representerer kan ha kommet under press de siste årene synes blant annet gjennom glaswegeres og nordmenns ulike appropriasjon av Glasgow som sted. Glaswegerne har en tendens til ikke å gi uttrykk for deres egen identitet offentlig, mens nordmennene gjør det fritt. Dette er identitet knyttet til Celtic hvor irsk politikk står sentralt. Sannsynligvis er det deres avstand til Glasgow og sekterismen som gjør dette mulig for dem. Glaswegerne har fått inkorporert Celtic inn i sine liv fra de var små og ser dette som en av få arenaer hvor de kan uttrykke deres egen identitet fritt og uten risiko. For dem handler det nok mer om kultur og sport enn politikk. Felles for begge gruppene er imidlertid at Celtics irske røtter og den irsk/katolske identiteten er viktig for dem. Forskjellen mellom glaswegere og nordmenn er de norske supporterne som er tilreisende prøver å komme nærmere Celtic og den irsk/katolske identiteten ved å bruke en politisk tilnærming. Deres avstand til Glasgow gjør dette mulig, mens glaswegerne selv lever med sekterismen og debatten rundt fenomenet nært på kroppen, og vil da ha en annen tilnærming til uttrykket av sin identitet. Begge grupper vil imidlertid forsvare Celtic og den irsk/katolske kulturen mot press utenfra om nødvendig.

Celtic kan anses som både et resultat av og en representant for irsk diaspora. Det gjør klubben til en viktig identitetsmarkør for Celticsupporterne. Dette kommer av at klubben av de grunner som her er nevnt representerer opphavsmitten om ”The Great Famine”. Celtic har også blitt gjenstand for det samme presset som det katolske segmentet den representerer på grunn av kampen mot sekterisme. Selv om Celtic etter noen supporterers mening ikke klarer å forsvare det segmentet i folket som klubben representerer mot ytre press, så er Celtic fortsatt en av få arenaer hvor folk med irsk/katolsk bakgrunn kan kommunisere denne identiteten åpent.

Sekterismen som fenomen påvirker det irsk/katolske segmentet i det skotske samfunnet og deres identitet. Innenfor Celticmiljøene er meningene mange og delte. likevel er det slik at supporterne kollektivt går ut og forsvare Celtic FC som representant for sin irsk/katolske identitet dersom disse kommer under press fra ytre krefter. Spesielt synes de å være av en stadig sterkere oppfatning av at deres identitet og kultur representert ved Celtic FC har kommet under et sterkere press etter at kampanjen for å bli kvitt sekterismen i det skotske samfunnet ble satt i gang for noen år siden. De hevder det er fordi myndighetene er opptatt av å dele skylden for problemet likt mellom protestanter og katolikker. Dette mener mange Celticsupportere både i Norge og i Glasgow er feil. De synes å mene at alt som er irsk er i ferd med å bli stemplet som sekterisk. Derfor er de bekymret for at deres irsk/katolske kultur og identitet står i fare for å gå tapt hvis alt ved den blir regnet for å være sekterisk for majoriteten i Skottland.

Som jeg viser i kapittel fire og fem i denne avhandlingen, så har Celtic selv fått kritikk av sine egne supportere fordi klubben etter deres mening lar seg presse til å nærmest fornekte sine røtter av samfunnet rundt klubben i kampen mot sekterisme. Dette har falt supporterne tungt

for hjertet. For dem er Celtic som jeg allerede har vært inne på en av ganske få arenaer utenfor den private sfære hvor de i trygge omgivelser kan uttrykke sin egen irsk/katolske identitet. mange glaswegiske Celticsupportere synes imidlertid å være fornøyd med at de politiske elementene ved Celticsupportenes virke ser ut til å bli fjernet, enten det er folk eller symboler. På den annen side er det en del Celticsupportere, som for eksempel en del norske som ønsker å beholde det politiske aspektet i sitt virke som Celticsupportere. Uansett er Celticsupporterne redde for å miste Celtic som en trygg arena å leve ut sin irsk/katolske identitet på. Grunnen til at Celtic i mange supporterers øyne har spilt fallitt som forsvarer av den irsk/katolske kulturen og identiteten er at klubben nå drives etter rent forretningsmessige prinsipper, og utnytter kun sine irske røtter kommersielt, men vil ikke ha noe med politikk eller religion å gjøre.

For å oppsummere kort så ser det ut til at det økte fokuset på sekterisme og bekjempelsen av dette fenomenet i Skottland som synes å være den viktigste årsaken til at den irsk/katolske kulturtradisjonen har kommet under et sterkere press de siste årene. Dette vises gjennom kravet om at også katolikkene skal rydde opp i dette problemet i egen leir. Dette har i sin tur virket inn på Celtic FC og lagets supportere. De blir satt under press for å fjerne symboler og slutte å synge sanger som kan knyttes til paramilitære grupper i Irland, og som da mot høylytteprotester fra en del i Celticmiljøet både her i Norge og i Glasgow blir regnet som sekteriske av majoritetsbefolkningen i Skottland. Celticmiljøet føler at konsekvensen av dette blir at deres viktigste arena for å leve ut deres egen irske identitet, nemlig Celtic er truet. Når Celtic så bøyer av for presset så føler supporterne seg enda mer presset. For mange av dem må også Celtic fungere som forsvarer av deres egen identitet og kultur. Celtic FC er for dem et av de viktigste symbolene på deres egen identitet. Det positive i dette bildet er at supporterne kan samle seg enda mer om klubben enn før og glede seg over dens sportslige

suksess. Ut fra eksemplene jeg har gitt i kapittel fire og fem synes det som om presset på den irsk/katolske kulturtradisjonen og Celtic FC, og at misnøyen blant supporterne er økende, men jeg tror likevel at klubben og supporterne vil stå side om side i forsvaret av seg selv og sin kulturelle egenart i tiden fremover.

APPENDIKS:

Jeg gjengir nå det strukturerte intervjuet som jeg brukte på mine hovedinformanter i Glasgow under feltarbeidet der vinteren 2002 og våren 2003.

STRUCTURED INTERVIEW WITH CELTIC AND RANGERS SUPPORTERS ABOUT THEIR FANDOM, ETHNIC IDENTITY, RELIGION, POLITICS AND SECTARIANISM:

1. The Celtic and Rangers supporters

How and when did you become a Celtic/Rangers supporter, and did you have a choice?

Why did you become a Celtic/Rangers supporter?

How important are the Celtic/Rangers for you?

Which factors do you think are at play when people from Scotland and Ireland Celtic or Rangers supporters, and why are they so passionate about their clubs?

Why are there coming so many long distance travelling Celtic and Rangers supporters from all over the world, and especially from Ireland and England to watch the teams play?

Do you think that Scottish and Irish Celtic supporters have different approaches to being supporters of the club, and if so how are they different and how is this expressed?

Do you think that the Celtic and Rangers supporters as groups are open or closed to other people?

What do you think are the reasons for the rivalry between the Celtic FC and the Rangers FC and the two groups of supporters and why?

Do you think that it is possible for the Celtic and Rangers supporters to switch sides, what could be the reasons for doing so, what would happen to them and do you know of any examples of this?

2. Football and ethnic identity

Do you support the Scottish or Irish National football team?

Do you regard your self as Scottish or Irish and why?

How would you describe Scottish and Irish identity and which differences are there between them and why?

Do you think that there are any differences between the views of Protestants and Catholics regarding the content of the Scottish identity?

Do you think that the Scottish identity is predominantly Catholic or Protestant and why?

Do you regard the Rangers FC and the supporters of the club as communicators of Scottish identity and symbols, why and in what way?

Do you think that being a Celtic supporter and possibly also a Catholic could be a way of expressing an Irish identity even though he or she is born and bred in Scotland?

Do you see the Celtic jersey as an Irish symbol and the Rangers jersey as a Scottish symbol and why?

3. Football and religion

Do you belong to the Protestant, Catholic or another faith, and do you regard your self as practicing or non- practicing in relation to this faith?

Is it your impression that people tend to regard Celtic FC as a Catholic team and Rangers FC as a Protestant team, and why are the two teams regarded as such?

Do you think that being a Celtic or Rangers supporter and wearing a Celtic or a Rangers jersey could be a way of expressing ones religious beliefs as either a Catholic or a Protestant and why?

Do you think that religion could be a predominant reason for persons becoming Celtic or Rangers supporters in Scotland and Ireland?

Do you think that religion might be a more predominant reason for persons becoming Celtic or Rangers supporters in Scotland than in Ireland and why?

4. The relation between Celtic FC and Ireland seen in a historical and contemporary perspective

How important do you think Brother Walfrid and the principles he founded Celtic FC on is important for the executives and supporters of the club to day?

Do you think that the Celtic FC have left these principles to day and why?

What do you consider to be the Irish heritage of the Celtic FC apart from the principles the football club was founded on?

Do you think that the principles are important for the club and the supporters to day and why?

How do you think this is expressed?

Do you think that it is important if the executives of the Celtic FC and some of the supporters of the club to emphasize the Irish heritage of the club even though it is a Scottish football club and why?

What reasons do you think the executives of the Celtic FC could have for NOT emphasizing this relation?

Do you think that the relation between the Celtic FC and Ireland is a constructed or an actual phenomenon seen in a contemporary perspective and why?

Do you think that the rebel songs emphasize the relation between Celtic FC and Ireland and why?

5. Football, politics and sectarianism

Do you have any political reasons for supporting Celtic or Rangers, and what are they?

How do you express them as a football supporter and outside of the football scene and why?

Do you think that the mixing of football, religion and politics in Scotland and Ireland encourages sectarianism in these two countries, and which consequences do you think it has?

How would you define sectarianism?

Do you think that being a Celtic or a Rangers supporter or wearing a Celtic or a Rangers jersey could be a way of expressing certain political views?

Do you think such views could be connected to the political situation in Ireland and the singing of rebel songs and orange/loyalist songs among certain elements of the Old Firm support?

What do you think are the causes and effects of sectarianism?

What should be done to solve the problem, and who should solve it?

Do you think that the people who are expressing views that could be labelled as sectarian are a strain to the Old Firm?

Do you think that these people make the relationship between Celtic and Rangers and the supporters the two clubs worse, why and in what way?

Do you think that the rebel songs and the loyalist songs have a long tradition among the Old Firm supporters and why?

Do you consider these songs to be sectarian and why?

Do you think that Old Firm supporters should stop to sing these songs all together?

Do you think that these songs should be banned from pubs and football grounds throughout Scotland?

What do you think are the views and strategies of Celtic and Rangers in the struggle against sectarianism in football?

Do you think that Celtic and Rangers have done enough to solve the sectarian problem themselves?

Do you think that the Irish Celtic supporters are more likely to have political reasons for supporting their club than the Scottish Celtic supporters and why?

How do you think this is expressed?

Do you think that there are any differences between the Celtic supporters from the Republic and the six counties (Northern Ireland) in this matter and why?

How do you think that these differences are expressed?

Do you think that the Celtic supporters are mixing football, politics and religion to a higher extent than the Rangers supporters or are both sides doing it to the same extent?

How do you think this mixing of football, religion and politics is expressed?

Do both the Celtic FC and the Rangers FC in your opinion have a problem with violent and sectarian elements amongst their supporters and how should this problem be solved?

Which of the two football clubs do you think has the biggest problem with violent and sectarian supporters and why?

Do you think that the rivalry between the Old Firm clubs and their supporters would still exist if the two clubs got rid of the sectarian elements in their support and why?

Have you done anything personally to help to get rid of the sectarianism in football?

REFERANSELITTERATUR:

Bøker og artikler:

Akenson, Donald Harman, 1993: *The Irish Diaspora: A Primer*, P.D. Meany Company, Inc., Publishers Toronto

Armstrong, Gary and Giulianotti, Richard, 1997: "Introduction" in Armstrong, G. and Giulianotti R. (eds.): *Entering the Field: New Perspectives on World Football*, Berg, Oxford 1997

Aspinwall, Bernard, 1996: "A Long Journey: The Irish in Scotland" in O'Sullivan, Patrick (ed.): *The Irish World Wide – History, Heritage, Identity Volume 5: Religion and Identity*, Leichester University Press, London and New York 1996

Bradley, Joseph M., 1995: *Ethnic and Religious Identity in Modern Scotland: Culture, politics and football*, Avebury-Ashgate Publishing

Bradley, Joseph M., 2004: *Celtic Minded: Essays on religion, politics, society and football*, Argyll Publishing, Scotland

Coogan, Tim Pat, 2002: *Wherever Green is Worn: The Story of the Irish Diaspora*, Arrow Books, London

Devine, Frank, 2004: “Social Consciousness, Class and Political Identity” in Bradley, Joseph M. (ed.), *Celtic Minded: Essays on Religion, Politics and Football*, Argyll Publishing, Scotland 2004

Donaldson, Aidan, 2004: “An Identity Worth Having” in Bradley, Joseph M. (ed.), *Celtic Minded: Essays on Religion, Politics and Football*, Argyll Publishing, Scotland 2004

Eidheim, Harald, 1969: “When Ethnic Identity is a Social Stigma”, i Fredrik Barth: *Ethnic Groups and Boundaries – The Social Organization of Cultural Difference*, Universitetsforlaget, Oslo 1969

Geertz, Clifford, 1993 (1973): “Notes on The Balinese Cockfight” in Geertz, Clifford, *The Interpretation of Cultures*, Fontana Press

Holy, Ladislav and Stuchlik, Milan, 1981: “The Structure of Folk Models” in *The Structure of Folk Models*, ASA Monograph 20, Academic Press, London 1981

Maley, Willy, 2004: “Shut Up” and “Trouble”: The Nonsense over Sectarianism” in Bradley, Joseph M. (ed.), *Celtic Minded: Essays on Religion, Politics and Football*, Argyll Publishing, Scotland 2004

Murray, Bill, 1984: *The Old Firm: Sectarianism, Sport and Society in Scotland*, John Donald Publishers, Edinburgh

Murray, Bill, 2000 (1984): *The Old Firm: Sectarianism, Sport and Society in Scotland*, John Donald Publishers, Edinburgh

Røsjø, Bjarne, 1998: *Flagg og riksvåpen*, N.W. Dam & Søn A.S. – Teknologisk Forlag ’

Sanjek Roger, 2003: “Rethinking Migration Ancient to Future” in *Global Networks Volume 3, Number 3, 2003*, Blackwell Publishing Oxford, UK

Swift Roger, 1992: “The Historiography of the Irish in nineteenth century in Britain” in O’Sullivan, Patrick (ed.): *The Irish World Wide – History, Heritage, Identity Volume 2: The Irish in the New Communities*, 1992

Tilley, Christopher, 1994: *A Phenomenology of Landscape, Places, Paths and Monuments*, Berg Oxford, UK

Tuastad, Dag, 1997: “The Political Role of Football for Palestinians in Jordan”, in Armstrong, G. and Giulianotti R. (eds.): *Entering the Field: New Perspectives on World Football*, Berg, Oxford 1997

Vertovec, Steven, 1999: “Three Meanings of “Diaspora”, Exemplified Among South Asian Religions” in *Diaspora 6(3): 277-300*

Wadel, Cato, 1991: *Feltarbeid i egen kultur – En innføring i kvalitativt orientert samfunnsforskning*, SEEK A/S Flekkefjord

Avisartikler:

Church Times – 13. august 1999

Scottish Catholic Observer – 24. august 2006

Daily Ireland – 25. august 2006

Sunday Herald – 27. august 2006

The Sunday Times – 3.oktober 2006

Tidsskrifter:

News From Paradise nr. 3, 1995/96

News From Paradise nr. 2, 2005/06

News From Paradise nr. 3 & 4, 2005/06

Internettsider:

Celtic Supporters Club Norway sin hjemmeside: www.cscn.no

Nil By Mouth, Antisekterisk interesseorganisasjons hjemmeside: www.nilbymouth.org

De britiske myndighetenes nettside hvor det ligger vedtatte lover og regler ute:

www.opsi.gov.uk/legislation/scotland/s-acts.htm

Supporterunionen for britisk fotball sin hjemmeside: www.supporterunionen.no

The Charles Rennie Macintosh Society sin hjemmeside: www.crmsociety.com

